

marksist teori

Sayı: 33 ♦ Eylül-Ekim 2018 ♦ 7.50 TL

marksist teori

Sayı 33 ♦ Eylül-Ekim 2018

HDP'nin başarısı, emekçi sol hareket açısından da her bakımdan anlamlı ve değerlidir. HDP merkezli halkçı demokratik cephe, 7 Haziran ve 1 Kasım seçimlerinde olduğu gibi, 24 Haziran seçimlerinde de emekçi sol hareketin temsilcilerini meclise taşıdı, onlara halka hitap edecek önemli bir kürsü kazandı. Sosyalistlerin mecliste işçi sınıfı ve ezilenlere, halklarımıza hitap edecek daha geniş olanaklara sahip küçük bir grupları var. Bu önemli ve değerli bir politik imkandır. Eğer bu mevziyi Türk işçi ve emekçilerinin, Türk ezilenlerinin faşist şeflik rejimine ve burjuvaziye karşı mücadelesini geliştirmek, Türk işçi ve emekçilerine, Kürt halkının haklı özgürlük ve kendi yönetme talebini anlatmak için hakkıyla değerlendirebilirlerse, Türk halkı ve Kürt halkı arasındaki demokratik güven ve antifaşist işbirliği köprüsü, mücadele yoldaşlığı güçlenecek, Türk işçi ve ezilenlerinin ayağına vurulan ırkçı milliyetçilik, şovenizm ve sosyal-şovenizm prangasını kırma yolunda ilerlenebilecektir, ki bu, faşist şeflik rejimine karşı mücadeleye büyük bir itilim sağlayacaktır.



Faşist Şeflik

Rejimine Karşı

Politik Özgürlük

Halklarımızı savunuyoruz

Marksist Teori

33

Eylül/Ekim
2018

Marksist Teori - Yaygın Süreli Yayın
Varyos Yay. San ve Tic. Ltd. Şti. Adına
İmtiyaz Sahibi: Şengül Güneş Bali
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Şengül Güneş Bali
Yönetim Yeri: Aksaray Mah. Müezzin Sok. İlhan Apt. No: 12/1 D: 7 Aksaray-İstanbul
Tel: (0212) 529 15 94 **Faks:** (0212)529 06 75
Web Sitesi: www.marksistteori.org
Baskı: Ceylan Matbaacılık Tel: (0212) 613 10 79
Abonelik: Yıllık 40 TL (Posta çekini yatırdıktan sonra bilgilerinizi e-posta veya faksla iletiniz.)
Posta Çeki: Serdal Işık 05145562

İçindekiler

5 | 24 Haziran Siyasal Çarpışmasının Gösterdikleri
Toprak Akarsu

15 | Demokratik Alevi Hareketinin Dinamikleri
Ve Özsavunma Perspektifleri
Ali Haydar Saygılı

27 | Dünden Yarına Gençliğin Antifaşist Mücadelesi
Cebrail Ünlü

39 | Devrimci Bireyin Bilgi Birikimi Ve Yordamı Üzerine
Hasan Polat

53 | Şi Jinping Liderliğinde Çin Komünist Partisi
Alp Altınörs

61 | Fransa'da Geleceğin Ayak Sesleri
Raperin Rênas

71 | Sovyetler Birliği'nin Kürt Politikası II
Aydın Akyüz

24 Haziran Siyasal Çarpışmasının Gösterdikleri

Toprak Akarsu

24 Haziran seçimleri, toplumun keskin şekilde iki kutupta saflaşmakta olduğunu, 16 Nisan referandumundan sonra bir kez daha gösterdi. Faşist şeflik rejimini destekleyenler ve karşı çıkanlar biçimindeki saflaşmanın bir kutbunda HDP etrafında oluşan ve son seçimlerde daha geniş bir temele dayanan ve genişleyen halkçı demokratik cephe, diğer kutbunda ise politik islamcı ve ırkçı iki şefin oluşturduğu politik islamcı ırkçı faşist ittifak merkezi duruyor. İki kutbun ortasında kalan burjuva sol ve diğer merkez düzen güçleri, sömürgeci savaş rejimi ile özgürlük mücadelesinin keskinleşme koşullarında mukadder bir çözülme, erime sürecinde bulunuyorlar.

24 Haziran cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimleri, gerek egemen sınıfın iki cephesi arasında, gerekse bunlar ile halkçı demokratik cephe arasında süregelen siyasal sınıf mücadelesinin önemli bir anı olarak siyasal tarih kayıtlarına geçti.

24 Haziran seçimleri kuşkusuz darbeci tarzda düzenlendi ve gayrimeşru nitelikteydi. Tepeden tırnağa antidemokratikti, her şey diktatöre yasalık kazandırmak üzere ayarlanmıştı. Propaganda, ajitasyon ve örgütlenme özgürlüğünün büyük ölçüde tasfiye edilmiş olması bir yana, kendini “Millet İttifakı” olarak tanımlayan burjuva muhalefet cephesinin “sıfır baraj” a yanaşmaması, sömürgeciliğin partilerinin daha derindeki HDP karşıtı ittifakına işaret ediyordu.

İradesi kırılmayan ve fiilen tasfiye edilemeyen HDP’nin ezilmesi, baraj altında kalmasının sağlanması diktatörün amaçlarına ulaşabilmesi için kilit önemdeydi. 24 Haziran seçim sürecinde faşist burjuva devletin bütün güç ve imkanları bu uğurda seferber edildi, Suruç’ta olduğu gibi kanlı saldırılar devreye sokuldu, tutuklama terörü şaha kalktı vs.

24 Haziran seçimleri ilan edildiği ve yasallaştığı andan itibaren gayrimeşru olmasına karşın, halkçı demokratik cephe, orada diktatöre ve faşist şeflik rejimine geçişe karşı mücadeleyi yükseltme, antifaşist direnişi ve antifaşist cepheyi büyütme imkanı gördüğü için, bütün koşullar aleyhinde olmasına rağmen, egemen sınıfların “cumhur” ve “millet” itti-

fakları cepheleriyle bu zeminde de mücadeleden kaçınmazdı. Şimdi geride kalan 24 Haziran seçim sonuçlarına dönelim, çarpışan belli başlı kuvvetlerin durumuna, ortaya çıkan imkanlar ve risklere, kazanımlar ve kayıplara bakalım.

“Cumhur İttifakı” Faşist Şeflik Rejiminin Kuruluşunu Tamamladı

OHAL koşulları altında azgın devlet terörü eşliğinde ve çalma-çırpma yöntemlerini de kullanarak diktatörlük, 24 Haziran 2018 seçimleriyle faşist şeflik rejiminin “yasallığını” güçlendirdi, tahkim etti. Böylece “parlamentar rejim”in yerini “cumhurbaşkanlığı rejimi” diye tarif edilen ucube faşist şeflik rejiminin alması süreci tamamlandı. Parlamentar rejim “dönemi” kapandı.

Faşist şeflik rejimi, son beş-on yıllık süreçte parlamentar rejimin adım adım tasfiye edilmesi yolundan oluşturuldu. Faşist şeflik rejimi, parlamentar rejimin içerisinden, onun imkanlarını kullanarak, çevreden merkeze (siyasi gücüne dayanarak bürokrasinin kontrolünü ele geçirme) ve aşağıdan yukarıya doğru (kitle desteğine dayanarak) kuruldu. Politik islamcı ırkçı Erdoğan-AKP kliği ve onun alabildiğine yozlaşmış ve çürüyen hali saray cuntası, her aşamada resmi ideolojiyi dönüştürmeye çalıştı. Şimdi faşist şefin, elde ettiği güce dayanarak, politik islamcı restorasyonu sonuna kadar götürmeye ve politik islamcılığı resmi ideoloji haline getirmeye çalışacağından kuşku duyulamaz.

Devletin varoluşsal krizi egemen sınıfın ve bürokrasinin bir kesimini,



özellikle de 7 Haziran 2015 seçimlerinden sonra, faşist şeflik rejiminin öncü gücü Erdoğan’ın saray cuntası etrafında birleştirdi. Türk sömürgeciliği, Kürt halkının özgürlük mücadelesinin yarattığı zapt edilemez bilinç ve örgütlülüğe ve halkçı ittifaklara dayanarak oluşturduğu toplumsal-siyasal gücü ve bunun burjuva meclise yansımaları, bir yandan faşist devlet terörüyle Türkiye’de politik özgürlük ve siyasi demokrasi mücadelesinin bu en güçlü temelini örgütsüzleştirip atomize ederek, diğer yandan da meclisin yetkilerini büyük ölçüde tasfiye ederek, sömürgeciliği faşist şeflik rejimi biçiminde yeniden örgütleyerek aşmayı program edindi. Faşist şeflik rejiminin mimarları Erdoğan-Bahçeli ittifakı, 24 Haziran seçimlerinde bir biçimde istedikleri sonucu elde etmiş olsalar bile, ne burjuva devletin varoluşsal krizini ve ne de egemen sınıfın yönetememe krizini aşabildiler.

Egemen sınıf, devletin yönetim biçiminde ikiye bölünmüş durumda:

Ucube cumhurbaşkanlığı rejiminden yana olanlar (“Cumhur İttifakı”), parlamenter rejimi restore etmek isteyenler (“Millet İttifakı”). Her iki kesimin de halkçı demokratik cephenin yükselen özgürlük mücadelesinin baskısı altında olduğunu bu tabloya muhakkak eklemeliyiz.

Sömürgeci Savaş Rejimi Güç Kazandı

Türk burjuvazisi, Kürt ulusal özgürlük mücadelesine karşı 30-40 yıldır yürütegeldiği savaş içerisinde, sömürgeciliği bir savaş rejimi biçiminde yeniden örgütledi. “Sömürgeci savaş rejimi” Türk egemen sınıfları ve hükümetlerinin 1980’lerden günümüze Kürt ulusal özgürlük mücadelesine karşı süregelen siyasal çizgisi olmakla birlikte, Erdoğan’ın faşist saray cuntası sömürgeci savaşı TC’nin sınırları dışına taşıyarak nitelik bir sıçrama yarattı. Sömürgeci savaş rejimi, Rojava’da kurulan cins ve ulus eşitlikçi, halkçı demokratik iktidarın, Güney Kürdistan Bölge Yönetimi’nin, Kürt halkının bölgedeki en tehlikeli ve en saldırgan düşmanıdır. Halen Ortadoğu devrimi için en büyük tehlike AKP-MHP, Erdoğan-Bahçeli patentli politik islamcı, ırkçı alaşımli faşist sömürgeci savaş rejimidir. Kürt halkı nasıl bölge devriminin öncüsü, öncü gücü ise, sömürgeci savaş rejimi de bölgede karşıdevrimin kanlı yumruğu, bölge devrimi ve halklarının baş düşmanıdır. Varoluş kriziyle korku nöbetleri yaşayan, yeni pazarlar, nüfuz alanları ve enerji kaynakları elde ederek, askeri sanayi ve militarizmi geliştirerek bölge gücü haline gelmek için

yanıp tutuşan, gözü dönük ve hırslı Türk sömürgeciliği, ABD-Rusya arası çelişkiler sahasında her şeyi yapmaya hazır bir işbirlikçi savaş rejimidir.

Meclisin Rolü Büyük Ölçüde Tasfiye Edildi

Kürt halkının ulusal özgürlük mücadelesinin yarattığı bilinç ve örgütlenme, biriktirdiği kazanımlar, ulusal demokratik hareket ile emekçi sol hareketin geliştirdiği, emek hareketi ve demokratik Alevi hareketiyle buluşan, birleşen cep-

Ortadoğu devrimi için en büyük tehlike AKP-MHP, Erdoğan-Bahçeli patentli politik islamcı, ırkçı alaşımli faşist sömürgeci savaş rejimidir. Kürt halkı nasıl bölge devriminin öncüsü ise, sömürgeci savaş rejimi de bölgede karşıdevrimin kanlı yumruğudur.

heleşme siyaseti, 7 Haziran 2015 seçimlerinde HDP’yi yüzde 10 barajını yıkıp geçecek siyasal-toplumsal kuvvet düzeyine ulaştırdı. Kuşkusuz diktatörlük için asıl tehlike sokaktan, halkçı demokratik cephenin yükselen politik özgürlük ve siyasal demokrasi mücadelesinden geliyordu. Ancak diğer yandan, HDP’nin 80 vekille yer aldığı bir meclis üzerinden, hele de AKP’nin tek başına hükümet kurma imkanını kaybettiği koşullarda, sömürgeci savaş rejimi-

ni yasal biçimde sürdürmek, sömürgeci savaş rejiminin yasallığını ve meşruiyetini sağlamak da mümkün değildi. Barajı aşan HDP ile birlikte oluşan kompozisyonuyla meclis, sömürgeci savaş rejiminin sürdürülebilmesinin önünde ciddi bir engel haline geldi.

AKP-MHP'yi, Erdoğan-Bahçeli'yi, bu en gerici, en şoven ve en saldırganları birleştiren halkçı demokratik cephenin yükselişi oldu. Bu ittifak daha önce değil, 7 Haziran seçimlerinden hemen sonra oluştu ve

İlk bakışta, politik islamcı faşist şef 24 Haziran seçimlerinde kazanmış görünüyor. Ama bu eksik ve yanıltıcı. AKP 1 Kasım 2015'te kitle katliamları ve hile ile elde ettiği meclis çoğunluğunu kaybetti, oyları yüzde 49,5'ten yüzde 42,56'ya geriledi.

kabul etmek gerekir ki, üç yıl sonra 24 Haziran seçimlerinde bu ittifak belirleyici olabildi. O arada 7 Haziran seçim sonuçlarının tasfiyesine CHP'nin verdiği desteğin süreç üzerindeki rolünü hatırlamakta da fayda var. Zaten CHP bütün kritik anlarda bu rolü hep oynadı.

24 Haziran seçimleriyle “parlamentar rejim”in yerine “cumhurbaşkanlığı rejimi”nin kuruluşunun “tamamlanmasıyla” faşist şeflik rejimi, meclis engelinden, onu tamamen tasfiye ederek değil, “yetkisizleştirerek” ve “etkisizleştirerek” kurtuldu, faşist şefi kanun hükmünde kararname çıkartma ve meclisi feshetme, üst bürokrasiyi atama yetkisiyle donatarak, iktidar tekeli yarattı.

İşlevi kanun yapmakla sınırlandırılan TBMM'nin, siyasi iktidarı ve yürütmeyi denetleme yetkisi tasfiye edildi, meşruiyet ve halkın rızasını oluşturma işlevi oldukça sınırlandı.

AKP Ve Faşist Şefin Kaybettiği De Önemli

İlk bakışta, politik islamcı faşist şef 24 Haziran seçimlerinde kazanmış görünüyor. Ama bu eksik ve yanıltıcı. AKP 1 Kasım 2015'te kitle katliamları ve hile ile elde ettiği meclis çoğunluğunu kaybetti, oyları yüzde 49,5'ten yüzde 42,56'ya geriledi. AKP'nin meclisteki çoğunluğunu kaybetmesi 24 Haziran seçimlerinin önemli sonuçlarından birisidir. Erdoğan'ın AKP'si 24 Haziran seçimlerinin en çok oy kaybeden partisidir.

Faşist şef, çünkü kadar güçlü değil. Meclisteki AKP çoğunluğunu kaybederek de dizginlerini bir ölçüde MHP'ye kaptırdı, MHP'ye mahkum hale geldi. MHP'nin iktidar içerisindeki payı ve etki derecesi cürmünden fazla büyüdü.

İrkçi Faşist MHP'nin Özel Pozisyonu Ve Sorumluluğu

Türk ırkçılığını partisi MHP, faşist şeflik rejiminin siyasi tekelinin tahkim edilmesi ve “yasallık” kazanmasının en büyük suç ortağıdır. 24 Haziran seçimleri MHP'yi sömürgeci savaş rejiminin kilidi haline getirmiştir. Politik islamcı faşizm ile Türk

ırkçı faşizminin iktidar alışı, politik islamcı ve ırkçı gerici, cumhuriyet döneminin sivil iktidarlar tarihinde görülmemiş bir saldırganlık ve gerici üretim kapasitesine sahiptir. Ancak faşist diktatörlüğün bundan öte gidebileceği bir yer de kalmamıştır.

Politik islamcılıkla Türk ırkçılığının özel alışı, reaksiyoner ırkçı faşist grupları harekete geçirme, politik islamcı-ırkçı paramiliter güçleri örgütlenme kapasitesi, başta ulusal demokratik hareket ve emekçi sol hareket gelmek üzere işçi sınıfı ve ezilenlerin, halklarımızın özgürlük mücadelesi için büyük bir tehlike ve tehdittir. Türkiye’de iç savaş tehlikesi her zamankinden daha büyük ve günceldir.

MHP’nin elde ettiği sonuç, seçimlerin sürprizidir. 24 Haziran seçimlerinde AKP-MHP oy tabanındaki geçişkenlikte, bir yanda politik islamcılığın kimyasındaki Türk ırkçılığı, diğer yanda Türk ırkçılığının kimyasındaki politik islama yatkınlık belirgin biçimde kendini göstermiştir. AKP ve MHP tabanında yaratılan beka sendromu koşullarında “Cumhur İttifakı”nın “rahatlatıcılığı”, AKP’ye giden MHP oylarının geri dönüşünü kolaylaştırmıştır.

Toplumda Siyasal Saflaşma Derinleşiyor

24 Haziran seçimleri, toplumun keskin şekilde iki kutupta saflaşmakta olduğunu, 16 Nisan referandumundan sonra bir kez daha gösterdi. Faşist şeffik rejimini destekleyenler ve karşı çıkanlar biçimindeki saflaşmanın bir kutbunda

HDP etrafında oluşan ve son seçimlerde daha geniş bir temele dayanan ve genişleyen halkçı demokratik cephe, diğer kutbunda ise politik islamcı ve ırkçı iki şefin oluşturduğu politik islamcı ırkçı faşist ittifak merkezi duruyor.

İki kutbun ortasında kalan burjuva sol ve diğer merkez düzen güçleri, sömürgeci savaş rejimi ile özgürlük mücadelesinin keskinleşme koşullarında mukadder bir çözümlenme sürecinde bulunuyorlar. Emekçi sol hareketin ve halkçı

MHP’nin elde ettiği sonuç, seçimlerin sürprizidir. 24 Haziran seçimlerinde AKP-MHP oy tabanındaki geçişkenlikte, bir yanda politik islamcılığın kimyasındaki Türk ırkçılığı, diğer yanda Türk ırkçılığının kimyasındaki politik islama yatkınlık kendini göstermiştir.

demokratik cephenin etkisini hızla artırma imkanlarının büyümekte olduğunu 24 Haziran seçimleri de gösterdi.

Daha geniş bir çerçevede, “kutuplaştırma” siyasetinin seçmenler ve toplumun yarı yarıya bölünmesini getirmesine rağmen, faşist şeffik rejiminin toplumun yarısına boyun eğdiremeyeşi, biat ettiremeyeşi bir an olsun gözden kaçırılmaması gereken temel bir siyasal ve toplumsal gerçekliktir. Faşist şeffik rejiminin kuruluşunu gören, ama ona kar-

şı direnen toplumun diğer yarısını görmeyen, anlamlandıramayan bakış açıları, siyasal bakımdan miyop oldukları kadar, faşizmle uzlaşmaktan tutalım da, ucu teslimiyete kadar açık potansiyel tehlikelerle yüklü kötümser yaklaşımlardır. Aynı şey, burjuva sola umut bağlayan, tutarlı antifaşist direnişin çekirdeğini HDP'nin merkezinde durduğu halkçı demokratik cephenin oluşturduğu gerçeğini anlamayan yaklaşımlar için de geçerlidir.

Kimi akademisyen çevrelerinin Meral Akşener ve İyi Parti'nin MHP kitesine demokratik aşısı olduğu yolundaki analizleri, gerçeklerden pek nasiplenmemiş dilek ve temenniler olmaktan da öte, yanıltıcı ve MHP taslağı bu ırkçı partiye ilişkin hayal yayıcıdır.

“Millet İttifakı”nın Sağ Kanadı

CHP, İyi Parti, Saadet Partisi'nin oluşturduğu “Millet İttifakı”, bir yandan Erdoğan şahsında faşist şeffik rejimine karşı parlamenter rejimin restorasyonu temelinde tavır alarak birleşirken, diğer yandan HDP'ye konan barajı koruyarak demokratlığının sınırını da daha baştan gösterdi. “Millet İttifakı” Erdoğan şahsında tek adam rejimine tavır almasına karşın ilkesel temelden yoksundu. Seçimlerden hemen sonra dağılması da tesadüf değildir.

Erdoğan şahsında tek adam rejimine tavır alıyor olsalar da, özellikle İyi Parti ve Saadet Partisi'nin bir gözü AKP'ye, faşist şeffik rejimi ile işbirliğine bakmaktadır.

CHP'nin siyasi inisiyatif ve at-raksiyonu ile seçimlere katılabilen, keza “Millet İttifakı”yla yüzde 10 barajını aşabilen İyi Parti'nin, MHP'nin hükümetteki yerine göz dikmesi ve AKP ile ittifaka yönelmesi hiç de şaşırtıcı olmaz. Kimi akademisyen çevrelerinin Meral Akşener ve İyi Parti'nin MHP kitesine demokratik aşısı olduğu yolundaki analiz ve değerlendirmeleri, gerçeklerden pek de nasiplenmemiş dilek ve temenniler olmaktan da öte, yanıltıcı ve MHP taslağı bu ırkçı partiye ilişkin hayal yayıcıdır. İyi Parti, politik islamcılığın ve Türk ırkçılığının ana partileri MHP ve AKP'ye ve onların önderlerine tepkili ve hayal kırıklığı içerisindeki kitlenin oylarını kendi etrafında topladı. Geçerken, MHP ve İyi Parti'nin toplam oylarının toplumda iç savaş unsurlarının çok tehlikeli bir seviyede biriktiğine ve ırkçı çürümenin derinliğine işaret ettiğini de burada kaydetmeliyiz.

Burjuva Solun Durumu

24 Haziran 2018 seçimleri, “merkez sağ”ın, politik islamın ve Türk ırkçılığının belli kesimleriyle ittifak yapan ve emekçi sol hareketten bir kesimi de yedeklemeye çalışan CHP'de somutlaşan burjuva solun kitlelerde umut yaratamadığını, bu yoldan faşist şeffik rejimine alternatif oluşturamadığını bir kez daha açığa çıkardı.

Genel seçimler	Oran	Oy sayısı
7 Haziran	% 24,95	11.518.070
1 Kasım	% 25,31	12.109.985
24 Haziran	% 22,65	11.348.710

Burjuva solun gelişemediği ve hatta güç kaybettiği ortada. Emekçi sol ile burjuva sol arasındaki oy oranı daraldı, aşağı yukarı yüzde 10 seviyesine kadar indi. Burjuva solun kendi sağına yaslanan politikalarla faşist şeflik rejimine karşı oluşturabileceği bir alternatifin yapabileceği fazla bir şey olmadığı çarpıcı biçimde ve defaatle açığa çıktı.

Önderliğin silikliğine karşın burjuva solun arkasından sürüklediği halk kitleleri diktatöre ve faşist şeflik rejimine teslim olmadı, boyun eğmedi. Buna rağmen 24 Haziran seçim sonuçlarının burjuva solun etkisi altındaki büyük kitlelerde yol açtığı hayal kırıklığı önemlidir. Burjuva solun etkisi altındaki antifaşist kitlelerin ancak bir dizi krizden geçerek uyanıp dönüşebileceği kuşkusuz öngörülebilir bir durumdur. Bununla birlikte “seçim yenilgisi”nin yarattığı demoralizasyonun teslimiyetçi sonuçlar yaratması da ciddiye alınması gereken bir tehlikedir.

Devlete sıkı sıkıya bağlı, korkak ve kifayetsiz liderliğine karşın burjuva solun etkisi altındaki geniş antifaşist kitlelerde demokratik halkçı cepheye yakınlaşma eğiliminin belirginleştiği de açık bir gerçektir. Demokratik halkçı cephenin ve emekçi sol hareketin burjuva solun etkisi altındaki kitleleri antifaşist cepheye yaklaştıracak, ikna ederek

etrafında toplayacak, birleştirecek politikaları, politika dili ve ilişki tarzını geliştirmesi, antifaşist stratejinin temel bir sorunu olmaya devam ediyor.

Emekçi Solda Strateji Sorunları

Yasal imkanlardan yararlanmayı, “yasaların izin verdiği ölçüde mücadele ederim” şeklinde algılayan ve pratikleştirenlerin durumu, önümüzdeki yeni dönem için birkaç misli daha zorlaştı. 24 Haziran seçimleri, söz konusu emekçi sol güçleri, anti-

Emekçi sol ile burjuva sol arasındaki oy oranı daraldı, aşağı yukarı yüzde 10 seviyesine kadar indi. Burjuva solun kendi sağına yaslanan politikalarla faşist şeflik rejimine karşı oluşturabileceği bir alternatifin yapabileceği fazla bir şey olmadığı çarpıcı biçimde açığa çıktı.

faşist mücadele stratejilerini gözden geçirmeye zorlayacaktır. Bu güçlerin, özellikle burjuva sola yedeklenerek, ulusal demokratik harekete mesafeli durarak antifaşist mücadele ve antifaşist cephenin tutarlı demokratik ve halkçı bir çizgide geliştiremeyeceği gerçeğiyle yüzleşmeleri gerekecektir.

Faşist şeflik rejimine karşı politik özgürlüğün savunulması, antifaşist cepheleşme, ancak ve ancak fiili meşru mücadele yolundan ilerletilebilecektir, ki geride kalan süreçte görüldüğü gibi burjuva solun kimi cılız

atılımlarına karşın buna takati de niyeti de yoktur. Zira onları da burjuva devletin bekası yönlendirmektedir. Demektir ki, “açık faşizme geçiliyor”, “faşizm kurumlaşıyor” diyen politik hareket ve partiler, antifaşist cephe ve antifaşist mücadele konusunu yeniden düşünmek zorundadırlar.

Antifaşist cephenin genişletilmesi, özgürlük mücadelesinin her zamankinden daha acil ve yaşamsal ana sorunudur. Emekçi sol hareketi oluşturan politik özneler bu devrimci-demokratik görevi başarmakla sorumludurlar.

Halkçı Demokratik Cephe

HDP-HDK gerçekliğinde somutlaşan ve 24 Haziran seçimlerinde emekçi sol hareketten anlamlı bazı parti ve hareketlerinin katılımıyla genişleyen halkçı demokratik cephenin, işçiler ve ezilenlerin, halklarımızın birleşik özgürlük ve demokrasi mücadelesinin dikkat merkezinde durduğu ve sahiplenilmekte olduğu 24 Haziran seçimleriyle tekrardan teyit edildi.

Mücadele ettiği koşullar dikkate alındığında, HDP'nin seçimlerde barajı aşarak elde ettiği başarının politik anlam ve değeri görüldüğünden daha büyüktür. Faşist saray rejiminin özellikle de 7 Haziran seçimlerini izleyen saray darbesinden sonra HDP ve bileşeni partiler üzerinde tutuklama terörünü yoğunlaştırdığı ve durmaksızın tırmandırdığı, HDP eş genel başkanlarının, vekillerinin tutuklandığı ve vekilliklerinin düşürüldüğü, belediyelerin zorbalıkla kayyumlara peşkeş çekildiği, parti binalarının saldırıya uğradığı, merkez, il ve ilçe yöneticilerinin tekrar ve tekrar tutuklanarak örgütlenmesinin tasfiye edilmeye ve kitlesinin teslim alınmaya çalışıldığı, cumhurbaşkanı adayının seçimlere tutukluluk koşullarında katılabildiği vb. bütün bu şartlar altında HDP'nin başarısı, diktatöre ve faşist şeflik rejimine karşı geliştirilen büyük direnişin eseri olduğu gibi, antifaşist mücadeleyi geliştirmenin güçlü bir hazırlığı ve kaldırıcısıdır. Halkçı de-



mokratik cephe nasıl dün faşist şefflik rejimine geçişin önündeki en büyük barikat olduysa, bugün de onun alternatifi en büyük direniş odağıdır.

Sur, Cizre ve Nusaybin’de görkemli özyönetim direnişlerini bastırmasına, referandumda Kürt halkının irade beyanından, kendi geleceğini belirleme isteğinden öfkeye kapılarak Güney’de Kürdistan Bölge Yönetimi’ne karşı, İran ve Irak yönetimiyle sömürgeci ittifaklarını güncelleyip abluka uygulamasına, Efrîn’e vahşice saldırmasına, Kuzey Kürdistan’da devlet terörünü ayyuka çıkarmasına karşın, faşist despot Erdoğan ve faşist Türk sömürgeciliği Kürdistan’da istediği sonuca ulaşamadı, Kürt halkını öncüsünden ve HDP’den uzaklaştırıp ko-partamadı, iradesini kıramadığı gibi özgürlük tutkusunu da söndüremedi. HDP’nin 17 Kürt ilindeki oy kaybına rağmen 24 Haziran seçimleri bunların sağlaması oldu. Kürt halkımız biat etmeyeceğini, asla boyun eğmeyeceğini, ulusal demokratik taleplerinden vazgeçmeyeceğini en ağır koşullar altında bir kez daha beyan etti.

İstanbul, İzmir, Ankara seçim sonuçları, ulusal demokratik hareket ile emekçi sol hareketin oluşturduğu, emek hareketi ve demokratik Alevi hareketini de kapsayan, halklarımızın antifaşist demokratik cephesinin, bu tarz bir cepheleşme yöneliminin, Batı’da işçiler ve ezilenlerin, halklarımızın talep ve özlemi olduğunu, ağır devlet terörüne karşın sahiplenildiğini gösterdi. Halklarımızın antifaşist demokratik cephesinin büyüme ve gelişme potansiyelini açığa çıkarttı. Evet, faşist şefflik rejimi büyük saldırı ve zulüm dalgalarıyla kuruldu,

ama unutulmasın ki, en başta halkçı demokratik cephe olmak üzere toplumsal muhalefet de her şekilde bir o kadar güçlü direndi, teslim olmadı!

7 Haziran Seçimleri

İller	Alınan oy sayısı	Oy oranı
İstanbul	1.030.761	% 12,43
İzmir	273.089	% 10,32
Ankara	167.634	% 5,23

24 Haziran Seçimleri

İller	Alınan oy sayısı	Oy oranı
İstanbul	1.195.602	% 12,67
İzmir	334.935	% 11,49
Ankara	227.129	% 6,40

Özetle, HDP’nin 7 Haziran’da üç büyük ilden 1.471.484 oy alırken, 24 Haziran’da 1.757.666 oy alması, yani oylarını 286.182 artırması, halkçı demokratik cephenin gelişme eğilimini yeterli açıklıkla yansıtmaktadır.

HDP’nin başarısı, emekçi sol hareket açısından da her bakımdan anlamlı ve değerlidir. HDP merkezli halkçı demokratik cephe, 7 Haziran ve 1 Kasım seçimlerinde olduğu gibi, 24 Haziran seçimlerinde de emekçi sol hareketin temsilcilerini meclise taşıdı, onlara halka hitap edecek önemli bir kürsü kazandı. Sosyalistlerin mecliste işçi sınıfı ve ezilenlere, halklarımıza hitap edecek daha geniş olanaklara sahip küçük bir grupları var. Bu önemli ve değerli bir politik imkandır. Eğer bu mevziyi Türk işçi ve emekçilerinin, Türk ezilenlerinin faşist şefflik rejimine ve burjuvaziye karşı mücadelesini

geliştirmek, Türk işçi ve emekçilerine, Kürt halkının haklı özgürlük ve kendini yönetme talebini anlatmak için hakkıyla değerlendirebilirlerse, Türk halkı ve Kürt halkı arasındaki demokratik güven ve antifaşist işbirliği köprüsü, mücadele yoldaşlığı güçlenecek, Türk işçi ve ezilenlerinin ayağına vurulan ırkçı milliyetçilik, şovenizm ve sosyal-şovenizm prangasını kırma yolunda ilerlenebilecektir, ki bu, faşist şeffik rejimine karşı mücadeleye büyük bir itilim sağlayacaktır.

HDP'nin meclis grubu içerisinde sosyalistlik iddiasındaki güçlerin genişleyen varlığı, antifaşist ittifakın genişletilmesi için çok değerli bir imkandır. Antifaşist cephenin geliştirilmesi, faşist şeffik rejimine karşı özgürlük ve demokrasi mücadelesinin en hayati konusudur. HDP grubu içerisindeki "sosyalist grup", fiili meşru mücadele zemininde antifaşist cephenin geliştirilmesinde önemli bir itici güç olabileceğini bilmelidir.

Kürt ulusal demokratik hareketi parlamentodaki mücadele ile kitle mücadelesini birleştirmede önemli bir deneyim birikimine sahiptir. Son yıllarda ulusal demokratik hareketle ittifak halindeki emekçi sol güçler de önemli bir deneyim kazanmışlardır. Faşist şeffik rejimi altında çok daha sert ve karmaşık bir mücadele dö-

nemine girilmiş bulunuyor. Kuşkusuz meclisin rolü faşist şeffik rejimi altında en alt seviyeye sıkıştırılarak minimize edilmiştir. Yeni dönemde parlamenter hayaller her zamankinden daha tehlikelidir, faşizmle uzlaşıcı ve teslimiyetçi sonuçları koşullar. Demokratik cephenin meclisteki güçleri çok daha enerjik ve yaratıcı tarzda sokağı, kitlelerin örgütlenmesi ve mücadelesini desteklemekle, kitlelerin mücadelesine sarsılmazca bağlanmakla, her an kitlelerin yanında, kitle mücadelelerinin içinde ve en önünde durmakla, kitlelerin talep ve özlemlerinin meclisteki gür sesi olmakla, faşist şeffik rejimini meclis kürsüsünden var güçleriyle teşhir etmekle yükümlüdürler.

Geleceği faşist şeffik rejimine karşı mücadele belirleyecektir. Bütün fırtına kitleleri kimin kazanacağı sorunu etrafında kopmaktadır. Halkçı demokratik cephe ve emekçi sol hareket, faşist şeffik rejimine karşı politik özgürlük ve siyasal demokrasi mücadelesinde kitleleri, işçiler ve emekçileri, tüm ezilenleri örgütleme ve seferber etmede, iradeleştirmede, keza antifaşist cepheyi büyütme ve geliştirmede tarihi bir sınavdan geçecektir. Gelecekte yalnızca mücadelenin bu hayati ihtiyaçlarına yanıt olmaya kilitlenenlerin öncülük ve önderlik iddiasından bahsedilecektir.



Demokratik Alevi Hareketinin Dinamikleri Ve Özsavunma Perspektifleri

Ali Haydar Saygılı

2017'de Ankara'da DAİŞ çetelerinin Alevi kurumlarına ve temsilcilerine dönük saldırı ve suikast hazırlığında olduklarına dair istihbarat bilgileri paylaşılır, kurum temsilcileriyle. "Biz sizi koruyamayız. Başınızın çaresine bakın" denilir resmen ve alenen. Esasta ise aba altından DAİŞ sopası gösterilir. Kurum temsilcileri "kendi kendimizi koruruz" çıkışı yaparlar. Bu söylem ve anlayış, dönemin ezilenler cephesinden öne çıkartılan politik özsavunma mantığı ve yönelimiyle çakışır. Demokratik Alevi hareketi ve Alevi toplumu cephesinden de özsavunmanın yakıcı ve hayati, hayat kurtarıcı bir ihtiyaç olduğu gerçeğini dile getiren, bilinçte anlık bir eşik aşımıdır.

2 Temmuz '93 Sivas katliamının 25. yılındayız. Bu yıl aynı zamanda Maraş katliamının 40. yılına denk geliyor.

2 Temmuz '93 Sivas katliamı ve '95 Gazi başkaldırısı dönemecinden bugüne gelen çeyrek asır, bugün demokratik Alevi hareketini oluşturan kurumların ortaya çıkışının, demokratik Alevi taleplerinin belirginleştirilmesi ve bayraklaştırılmasının dolaysız tarihidir. Ki bu tarihsel çıkış, '70'li yılların devrimci, antifaşist mücadele süreçlerinden geçmiş, Maraş katliamı ve devamındaki toplu kıyımları bizzat yaşamış kuşakların canlı deneyim ve birikimlerine yaslanır. Demokratik Alevi hareketi, tarihsel ve güncel yönleriyle Alevi toplumunu ve mücadele dinamikle-

rini temsil eden bir bilinç ve örgütlülük düzeyi kazanmıştır.

Demokratik Alevi hareketinin bugün geldiği noktayı ve güncel siyasal, toplumsal duruşunun karakteristik çizgilerini, taşıdığı mücadele dinamiklerini ortaya sermek için yakın döneme odaklanmak çok daha açıklayıcı olacaktır.

Sokakta Saflaşma

Demokratik Alevi hareketinin ve Alevi toplumunun Gezi isyanında sokağa yönelen en büyük toplumsal dinamiklerden olduğuna dair herkes hemfikirdir. Oysa bu dinamik, alttan alta birikerek birden bire patlamıştır denemez. Zira Gezi-Haziran ayaklanmasını önceleyen beş yıllık süreç, Alevi toplumunun ve demokratik



Alevi hareketinin inkarcı, asimilasyoncu rejime ve mezhep ayrımcı söylemlere, uygulamalara karşı sokakta saflaşma dönemidir.

Bu süreç, iktidarın duyurduğu “Alevi Açılımı”na ve Hızır Paşa sofralarına karşı duyulan öfkeyle 2008’in ilk aylarında başlar. Onbinlerin katıldığı kitlesel mitingler örgütlenir. Zamanla yüzbinlerin sokakta öğretisine ve inancına sahip çıktığı, demokratik taleplerini gür ve kararlı bir şekilde haykırdığı bir siyasal çıkışa dönüşür. Maraş katliamının Adana’da ilk kez kitlesel bir mitingle anılması, yine ilk kez kitlesel Çorum katliamı anmaları bu sokakta ısrarın ve adalet mücadelesinin konusu yapılır. Dersim katliamı tartışmalarında “yüzleşme ve hesaplaşma” duygusu ve duruşu sokaklara taşınır. CHP ve M. Kemal eleştirileri ilk kez bu denli geniş ve yaygın bir düzey kazanır. “Devletin Alevisi olmayacağız” vurgusu bir direnç ve kimliğinde, inancında, taleplerinde ısrar ifadesi olarak Alevi toplumunun nabızı olur.

Bu nabız atışları, binlerin doğrudan katıldığı ama çok daha geniş bir kesimin aklını ve yüreğini taşıdığı büyük Alevi kurultaylarıyla birleştirilir. Kurultaylar sokaktaki hareketin gücünü ve ruhunu taşır. Alevi toplumunu ve mücadele birikimini kolektif bir akıl ve iradede birleştiren güçlü bir rol oynar. Coğrafyanın temel toplumsal, siyasal gündemlerine dair de kolektif anlayış oluşturma, demokratik bir duruş sergileme zemini ve aracı olur. Demokratik Alevi hareketi bileşenleri ile Alevi toplumunu kitlesel olarak en ileri düzeyde buluşturur. Bir yol haritası ve yürüme iradesi yaratır.

Kurultaylar, bu yönleriyle Alevi toplumunun ve demokratik Alevi hareketinin örgütlenme ve merkezleşme düzeyinde daha ileri bir eğilimi ve kurumlaşma olanağını temsil eder. Ne var ki, bu yönleriyle onu süreklileştirme ve kalıcılaştırma anlayışı ve yönelimi geliştirilemez. Yeni ve daha etkin bir mücadele aracı olarak kavranamaz. Örgütlenme modeli olarak kalıcı bir kazanıma dönüştürülmez.

Sonuncusu 2013 Mayıs'ında "Kürt Sorunu ve Demokratik Barış" ana başlığında toplanan ve tarihi bir yol açan kurultaylar daha sonra örgütlenmemiştir. Demokratik Alevi hareketi örgütlenmesi yine süregelen merkezi kurumlar düzeyinde ve anlayışında örgütlenmeye devam etmiştir.

Gezi isyanı patlak verdiğinde, zaten son birkaç yılda sokağa kitlesel olarak yönelmiş, iktidarın politik hamlelerine sokakta kitlesel, yaygın ve sürekli olarak yanıt veren canlı bir siyasal dinamik oluşturmuştur, demokratik Alevi hareketi. Diğer toplumsal sorunlara ilgisini ve pratik görevleriyle ilişkilene düzeyini artırmıştır. Gezi'nin hemen öncesindeki son kurultayla birlikte, "Kürt Sorunu ve Demokratik Barış" kapsamında halklarımızın demokratik barış talebine omuz veren açık ve net bir duruş göstermiştir. Bu, demokratik Alevi hareketini ve Alevi toplumu birleşik mücadele hattına daha fazla bağlamıştır. Bu canlı, sokakta saflaşma, devrimci-demokratik kuvvetlerle eylemli birleşme dinamiği Gezi ile her alana yayılmıştır.

Demokratik Alevi hareketi tüm bu dönem boyunca sokakta demokratik mücadele dinamiği olma özelliğini korur. Gerek iktidarın uygulamaları ve politikalarına, gerekse işbirlikçi kesim ve eğilimlere karşı yol direnci gösterir. Alevi toplumuna demokratik mücadele mecrasında öncülük edebilmiştir.

Birleşik Mücadele

Ve sokağın diyalektiği işler... Sokakta kendi taleplerini kararlıca haykırarak, asimilasyoncu, inkarcı iktidar

politikalarına ve rejime karşı savunan ve dayatan demokratik Alevi hareketinde ve Alevi toplumunda eylemli bilinç ve kendini eylemle ifade etme eğilimi belirginleşir. Gezi iklimiyle dal budak salar. Demokratik Alevi hareketi ve Alevi toplumu diğer toplumsal, siyasal sorunlar ve demokratik taleplerle eylemli ilişkisini geliştirir. Devrimci, demokratik, antifaşist kuvvetlerle daha yüksek ve kolektif duruşlar sergiler, bunu süreklileştirir. Birlikte yürüme istek ve iradesi kuvvetlenir.

Sokakta kendi taleplerini kararlıca haykırarak, asimilasyoncu, inkarcı iktidar politikalarına ve rejime karşı savunan ve dayatan demokratik Alevi hareketinde ve Alevi toplumunda eylemli bilinç ve kendini eylemle ifade etme eğilimi belirginleşir. Gezi iklimiyle dal budak salar.

Kürt sorunu ve barış konusunda halklarımızın demokratik, adil, onurlu barış talebine omuz vermek dışında, Rojava devrimini açıkça sahiplenir. Kobanê direnişinde etkin ve net bir kolektif, kurumsal tutum alır. Gezi'den Kobanê direnişine uzanan hatta demokratik Alevi hareketi de kendi zemininde eylemli bir pozisyon alır.

7 Haziran 2015 seçimlerine giden süreçte demokratik Alevi hareketi demokratik halkçı blok içerisinde kolektif olarak yer alır. Birleşik mü-

cadele hattının ve 7 Haziran siyasal zaferinin temel dinamiklerinden biri olur. Devrimci-demokratik cephede sosyalistlerle, devrimcilerle ve Kürt ulusal demokratik hareketiyle birlikte yürüme istek ve iradesiyle saf tutar. Bu mecrada ısrar eder.

Bütün bu tablo içinde, Alevi toplumu ve demokratik Alevi hareketi içerisinde CHP ve kemalizm etkisi elbette ortadan kalkmaz. Hem toplumsal tabanda hem de örgütlerde CHP'nin gücü ve etkinliği hatırı sayılır oranda sürer ve hala sürmek-

Demokratik Alevi hareketi diğer toplumsal, siyasal sorunlar ve demokratik taleplerle eylemli ilişkisini geliştirir. Devrimci, demokratik, antifaşist kuvvetlerle daha yüksek ve kolektif duruşlar sergiler. Birlikte yürüme istek ve iradesi kuvvetlenir.

tedir. Ne ki, demokratik Alevi hareketinin ve Alevi toplumunun yüzü demokratik halkçı cepheye ve devrimci-demokratik mücadele hattına daha fazla dönüktür. Ve bu eğilim kolektif temsil ve irade düzeyinde karşılık bulur. Bu mecrayı kararlı hale getirir.

Avrupa'daki Alevi toplumu ve örgütlenmeleri de bütün bu sürecin aktif dinamiği olur. Demokratik Alevi hareketinin bileşeni ve kolektif öznesi olarak hareketin güncel gelişiminde ve yöneliminde etkin bir rol oynar.

Bütün bu siyasal süreç coğrafya çapında devrimci durum ve rejim krizi ile karakterize olur. Demokratik Alevi hareketi ve Alevi toplumu ise, tekçi asimilasyoncu rejim karşısında tarihsel ve güncel direnciyle, inancında ve kimliğinde ısrarıyla rejim için yapısal kriz dinamiğidir. Demokratik Alevi taleplerindeki kararlılığı ve eylemli duruşu ile toplumsal, siyasal sorunlarda birleşik demokratik cephedeki saf tutuşu, rejim ve faşist politik islamcı iktidar için siyasal kriz ögesidir. Bu itibarla, odağında politik özgürlük sorunu duran güncel ve devrimci durum ortamında rejim krizini derinleştiren birleşik mücadele kuvveti özelliği sergiler.

Mücadele Kazanımları

Bütününüyle ve yalnızca fiili meşru mücadele cephesinde örgütlenen demokratik Alevi hareketinin bu dönemde önemli kazanımları olur.

Alevilik, Avrupa'da devletler nezdinde ayrı bir inanç olarak kabul edilir. Alevi inanç eğitimi bu devletlerde isteğe bağlı olarak resmi eğitim müfredatlarına alınır. Bu derslerin içerikleri Alevi kurumlarınca hazırlanır ve eğitimi verilir. Coğrafyamızda zorunlu din derslerinin kaldırılması ve cemevlerinin ibadethane statüsü tanınarak kamusal hizmetlerden (su, elektrik, doğalgaz vb.) diğer ibadethaneler gibi ücretsiz yararlanabilmesi yönünde alınmış hukuki kararlar da bu dönemin kazanımlarındandır. Her ne kadar faşist politik islamcı iktidar bu bağlayıcı kararları uygulamayı reddetse de, bu kazanımlar demokratik Alevi hareketinin müca-

delesi ve iradesiyle uygulamaya konulacak konular olarak fiili çıkışlarla dayatılmaktadır.

Bu dönemin en önemli kazanımlarından biri de demokratik Alevi taleplerinin kararlıca savunulması ve toplumsallaştırılmasıdır. Kitle gücüyle eylemli olarak dayatılmasıdır. Öyle ki, bu talepler niyete bağlı olarak çarpıtılamaz bir netlikle toplumsal, siyasal belleğe işlenmiştir. Her kesimi bu talepleri dikkate almaya zorlamıştır. Örneğin, faşist politik islamcı AKP hükümetini Alevi çalıştayları yapmaya zorlamıştır. Demokratik talepleri yok sayma, Alevileri devlete ve politik islamcı iktidara bağlama anlayışının rengini verdiği, hareketi sözde çözüm beklentisi ile edilgenleştirmeyi esas alan çalıştaylar, toplumsallaşan taleplerin savunusuyla boşa çıkarılmıştır. Diğer yandan, zorunlu din dersleri ve cemevlerinin statüsü konusundaki kurumsal fikri demokratik Alevi hareketinin ve genel toplumsal yaklaşımın dışında olan Cem Vakfı'nın AİHM'e başvurup, yukarıda anılan hukuki kararların alınmasında önyak olması dahi, Cem Vakfı ve anlayışından ziyade, demokratik Alevi taleplerinin toplumsallaşmasının ve siyasal basıncının sonucudur. Ayrıca bu taleplere bilinçli olarak direnen, çarpıtan faşist politik islamcı iktidar ve Türk burjuva rejimi dahi toptan inkar edemez duruma gelmiştir.

Dönemin en büyük siyasal kazanımı ise demokratik Alevi hareketinin demokratik halkçı ittifak içerisinde kendi talepleriyle ve kolektif olarak yer almasıdır. Bu bilinç ve siyasal

duruş zaman içinde karalı bir yol tutuşa dönüşmüştür. Ayrıca bu cephede toplumsal, siyasal yaşamın etkin bir öznesi olarak, siyasal çıkışına uygun bir mevziye uzanmıştır. 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 seçimlerinde, herhangi bir partiye mensup Alevi kimlikli bireyler olarak değil, Alevi toplumunun kolektif temsilcileri olarak parlamentoya girmişlerdir. Taleplerini ve siyasetlerini orada görünür kılmışlardır. İnkarcı rejimin tekçi gövdesinde politik bir gedik açmışlardır. Rejimin yapısal ve siyasal krizini

Dönemin en büyük siyasal kazanımı ise demokratik Alevi hareketinin demokratik halkçı ittifak içerisinde kendi talepleriyle ve kolektif olarak yer almasıdır. Bu bilinç ve siyasal duruş zaman içinde karalı bir yol tutuşa dönüşmüştür.

derinleştiren birleşik mücadele ögesi olmuşlardır.

Antifaşist Direniş

7 Haziran 2015 seçimleri sonrasında saray iktidarı tarafından başlatılan faşist topyekün saldırı konsepti demokratik halkçı cephenin bütünü hedef alır. Demokratik Alevi hareketi de bu cephede saldırılara maruz kalır. Faşist saray darbesi ve savaş konseptinin dönüm noktası ise 20 Temmuz 2015 Suruç katliamı olur.

Suruç katliamı, sosyalistler şahsında Gezi ayaklanması ile Rojava devriminin buluşmasını engellemeyi amaçlar. Birleşik devrim köprüsünü yıkmayı hedefler. Halkçı birleşik cephe siyasetine ve bileşenlerinin, ittifak kuvvetlerinin hepsine dönük somut, kanlı bir gözdağıdır.

Katliamın demokratik Alevi hareketine ve Alevi toplumuna dönük mesajı da açık ve nettir. Ama sadece genel ve dolaylı bir mesaj olarak bırakılmaz, “adrese teslim” havaleler de çıkarılır. Alevi kurumlarına, ce-

Demokratik halkçı cephe ve buna bağlı olarak demokratik Alevi hareketinde de, siyasal süreçteki değişime uygun bir pozisyon alışı sağlanmaz. Süreci, gereken araçlar ve hazırlıkla karşılamada idrak ve irade sorunu yaşanır.

mevlerine dönük polis ablukaları ile kurum temsilcilerine dönük tehditler de sığağı sığağına devreye konur. Faşist topyekün savaş konseptine karşı demokratik Alevi hareketinin tutumunu açıklayacağı toplantıya giden kurum yöneticilerinin araçları Ankara’da kurşunlanır. Açık ve üstü örtülü ölüm tehditleri, suikast plan ve girişimleri ile yıldırma saldırıları sürer.

Amaç, 2 Temmuz ‘93’teki Sivas katliamıyla hedeflenenin bir benzeridir. Demokratik Alevi hareketinin

ve Alevi toplumunun Kürt ulusal demokratik talepleriyle ilişkilendirme damarlarını koparmak amaçlanır. Demokratik Alevi hareketine Kürt ulusal demokratik hareketiyle, devrimci-demokratik, antifaşist kuvvetlerle arasına mesafe koyması dayatılır. Belirlenen sınırların ötesine (hem Fırat’ın doğusuna hem de Türk-İslam sentezi dairesinin dışına) geçmemesi, ateş ve kan hatırlatılarak vurgulanır. Demokratik Alevi hareketinin ve Alevi toplumunun demokratik direncini ve birleşik mücadele iradesini kırmak hedeflenir.

Demokratik Alevi hareketi, saray darbesi ve faşist topyekün saldırı konseptine birleşik karşı koyuş mevzisinde sebat eder. Bunca açık tehdit ve saldırıya karşın geri adım atmaz. 1 Kasım seçimlerine giden süreçte de, artan devlet şiddetine, yasak ve engellemelere ek olarak sokağa salınan sivil faşist çetelerin linç saldırılarına, aynı siyasal paralelden vahşi kitle kıyımlarıyla terör estiren DAİŞ çetelerine rağmen, demokratik Alevi hareketi yönünü değiştirmez. Anti-faşist mücadele ve birleşik direnişin siyasal, toplumsal dinamiği olarak durur. Saray darbesine, faşist topyekün savaş konseptine karşı antifaşist direniş çizgisi ve ısrarını dönem boyunca korur.

Şiddetlenen Siyasal İklim

Bu süreçle birlikte siyasal iklim radikal biçimiyle değişir. “İç” ve bölgesel politik gelişmeler karşısında rejim krizi derinleşir. Yönetememe krizi ağırlaşır. Faşist politik islamcı iktidar eliyle siyasetin gitgide daha fazla ve yoğun biçimde şiddet ve zor

araçlarıyla sürdürüldüğü bir döneme girilir. Artık yasal demokratik örgütlenme ve siyaset yapma araçları da zemini de ziyadesiyle daraltılır. Linç saldırıları ve kurumlara dönük kuşatma ve saldırılara boyun eğmemek anlamlı ve önemlidir. Ne ki, bu saldırılara sokakta yanıt vermek veya caydırmak düzeyinde farklı bir savunma, öz savunma pratiği ve anlayışı geliştirilemez. Bu yüzden, bu dönemde genel olarak yasal demokratik siyaset, şiddet araçlarıyla yürüyen politik çarpışma düzeyinin gerisinde kalır.

Demokratik halkçı cephede ve buna bağlı olarak demokratik Alevi hareketinde de, siyasal süreçteki değişime uygun bir pozisyon alış sağlanamaz. Süreci, gereken araçlar ve hazırlıklarla karşılamada idrak ve irade sorunu yaşanır.

Bakur'daki özyönetim direnişleri ile birlikte siyaset sahnesi şiddet araçlarının etkin olduğu bir arenaya dönüşür. Genel olarak devrimci, demokratik, emekçi sol kuvvetler, özel olarak birleşik halkçı cephe siyaset alanını açmakta yetersiz kalır. Kullanılagelen siyasal araç ve yöntemler bir önceki dönemin sınırlarında kalır. Değişen, sertleşen koşullara ve süreçte uygun bir söylem dahi geliştirilemez. Oysa bu süreç, açık biçimde öz savunma için seferber olma, bu mantıkla fiili karşı koyuş çağrısını dayatır.

Bu dönemde, bilhassa reformist cehahta, faşist saldırılara şiddet araçlarıyla yanıt veren devrimci pratiklerle araya mesafe koyan tutumlar gelişir. Devrimci şiddet eylemlerini ve şiddet araçlarına başvurmayı “mahkum

etme” yarışına girilir. Bu cepheden yükseltile söylemler ve oluşturulan etki, ideolojik ve politik olarak, yeni bir söylem ve yönelim geliştirmenin sürtünme kuvvetleri arasında uğursuz bir rol oynar.

Şiddet İkliminde Demokratik Alevi Hareketi

Demokratik Alevi hareketi de bu mücadele cephesinde faşist saray darbesine karşı direnen toplumsal kuvvetlerden biridir. Ancak demokratik Alevi hareketinin siyaset

Faşist politik islamcı iktidar partisinin ve sarayın örgütlediği sivil faşist çete grupları hemen 15 Temmuz akşamında Alevilere ve Alevilerin yoğun olduğu semtlere dönük saldırılar gerçekleştirir. Devrimciler ve komünistlerle birlikte bu saldırılara bazı yerelerde karşı konulur.

yapma ve örgütlenme zemini de bu süreçte ziyadesiyle daralır, edilgenleşir. Siyasetin şiddet araçlarıyla yapıldığı koşullarda kendi mevcut örgütlenmeleri ve anlayışıyla siyasi etkinlik kurma imkanları gitgide zayıflar. Bu dönem bütünüyle bir geri çekilme veya boyun eğme olarak tanımlanamaz. Zira demokratik Alevi hareketi, kurumlarına ve temsilcilerine dönük saldırılar, ölüm tehditleri, yaşam alanlarına dönük saldırı ve provokasyonlar, siyasal irade kırma girişimleri, inanca, kültür ve kimliğe

dönük dayatmalar, siyasi-hukuki kazanımların yok sayılması ve tasfiyesi gibi çok yönlü saldırılara karşı durmaya devam eder.

Ne var ki, 15 Temmuz karşı darbe girişimi ile buna karşı OHAL süreci dönemin siyasal şiddet dozunu daha da yükseltir. Söz, örgütlenme ve eylem yapma hakları alabildiğine daraltılır, kriminalize edilir. Bu, gözaltı ve tutuklama saldırılarıyla pekiştirilir. Birçok kurum KHK ile kapatılır. Adalet talepleri ezilir. Alevi tv ve radyo kanalları dahil muhalif basın-

İki yıllık OHAL ve KHK rejimi sürecinde siyasi irade kırma saldırıları sonucunda sokakta karşı durma, sokağın iradesiyle görünür olma, taleplerini dayatma zemini, esasta devletin her adımında artırdığı şiddet siyasetiyle geriletilmiş, parçalı hale gelmiştir.

yayın organları kapatılır, tümden susturulmak istenir. Maraş, Çorum, Sivas anmaları yasaklanır. Devlet şiddeti yaşamın her alanına yayılır.

Faşist politik islamcı iktidar partisinin ve sarayın örgütlediği sivil faşist çete grupları hemen 15 Temmuz akşamında Alevilere ve Alevilerin yoğun olduğu semtlere dönük saldırılar gerçekleştirir. Devrimciler ve komünistlerle birlikte bu saldırılara bazı yerelerde karşı konulur. Bu özsavunma refleksi olası bir kitle kıyımının önüne geçer. Bu kritik

anda bir veya birkaç yerelde gösterilen bu refleks, henüz genel bir örgütlenme anlayışı ve planlı hazırlık niteliği taşımaz.

Oysa Alevi toplumu ve bugünkü demokratik Alevi hareketi bileşeni kurumların kadroları, yakın dönem tarihindeki Alevi katliamlarının canlı şahididirler. Özsavunma anlayışı ve pratiği günümüzde Kürt ulusal demokratik hareketinin pratiği ile devrimci milis faaliyetlerinin dışında, kadın mücadelesinde fiili meşru bir anlayış ve eylem düzeyinde örgütlenirken, Alevi toplumu bunu '70'li yıllardaki antifaşist mücadele sürecinde ve katliamlar karşısında deneyimlemiştir. Günümüzde, 15 Temmuz akşamında gerçekleşen saldırı girişimi, özsavunmanın demokratik Alevi hareketi tarafından çoktan gündeme alınması ve bir hazırlıkla birleştirilmesi gereğini hatırlatan son derece çarpıcı bir uyarı olur.

Gelgelelim iki yıllık OHAL ve KHK rejimi sürecinde siyasi irade kırma saldırıları sonucunda sokakta karşı durma, sokağın iradesiyle görünür olma, taleplerini dayatma zemini, esasta devletin her adımda artırdığı şiddet siyasetiyle geriletilmiş, parçalı hale gelmiştir. Bu bir boyun eğme anlamı taşımaya da, doğrudan sokağa yönelme ve sokakta saflaşma hali fiilden kuvveye çekilmiştir. Bu iç gerilimin dışa vurduğu anlar ve süreçler de olmuştur. Fakat saldırıları durduracak veya püskürtecek, dahası ön alacak veya caydıracak biçim ve düzeyde bir aktif savunma pratiğine dönüştürülemedi. Anlık, tekil reflekslerden öte hazırlıklar ve öncü örneklerle bir yol açılmamıştır.

Özsavunma Ve Demokratik Alevi Hareketi

2017’de Ankara’da DAİŞ çetelelerinin Alevi kurumlarına ve temsilcilerine dönük saldırı ve suikast hazırlığında olduklarına dair istihbarat bilgileri paylaşılır, kurum temsilcileriyle. “Biz sizi koruyamayız. Başınızın çaresine bakın” denilir resmen ve alenen. Esasta ise aba altından DAİŞ sopası gösterilir. Ki ilk andan itibaren bu tehditlere pabuç bırakılmayacağı net olarak ifade edilir. Kurum temsilcileri “kendi kendimizi koruruz” çıkışı yaparlar.

Bu söylem ve anlayış, dönemin ezilenler cephesinden öne çıkartılan politik özsavunma mantığı ve yönelimiyle çakışır. Demokratik Alevi hareketi ve Alevi toplumu cephesinden de özsavunmanın yakıcı ve hayati, hayat kurtarıcı bir ihtiyaç olduğu gerçeğini dile getiren, bilinçte anlık bir eşik aşımıdır. Peki bunun somut karşılığı nedir?

Bu söylem, ifade edildiği dönemde gerek hedef seçilen kurumlarda, gerekse süreç boyunca saldırılar karşısında sığacağı sığacağına nöbet tutma biçiminde karşılık bulur. Toplantı ve gösterilerde güvenlik tedbiri alma pratiğinin ötesine geçirilemez. Bir örgütlenme sorunu ve ihtiyacı olarak ele alınmaz, buna denk düşen bir siyaset ve hazırlık olarak ilerletilmez.

Oysa özsavunma, bizzat Alevi toplumunun ve demokratik Alevi hareketi bileşeni kurumların temsilcilerinin yakın dönem tarihinden süzülüp gelen yakıcı bir ihtiyacıdır.

İnkar ve asimilasyon siyasetinin yanı sıra faşist imha saldırılarının

da hedefi olmuştur Aleviler. Toplumsal mücadelede saf tutması, geçmişten bugüne eşitlik ve özgürlük davasına omuz vermesi, faşist rejimin ve tekçi zihniyetinin temel kriz dinamiklerinden biri olması sebebiyle özel bir düşmanlık hukukuna maruz kalmışlardır. Mücadelenin keskinleştiği, üstü örtülü veya açık bir iç savaşın dayatıldığı, buna karşı antifaşist direnişlerin boy verdiği iklimlerde, Alevilere dönük toplu kıyımlar, imha saldırıları, Alevi-Sünni kışkırtmaları bilinçli olarak

Bu kanlı kıyımlarda Alevi toplumunu, yaşam alanlarını koruyan, kıyımın daha büyük ve kitlesel olmasını önleyen yegane faktör özsavunma hazırlıkları ve pratikleri olmuştur. Antifaşist direnişlerde zor araçlarını kullanarak saf tutmaları hayati sonuçlar vermiştir.

örgütlenmiştir. Ve bu kanlı kıyımlarda Alevi toplumunu, yaşam alanlarını koruyan, kıyımın daha büyük ve kitlesel olmasını önleyen yegane faktör özsavunma hazırlıkları ve pratikleri olmuştur. Antifaşist direnişlerde zor araçlarını kullanarak saf tutmaları hayati sonuçlar vermiştir. Ya da tersinden, bu konudaki her eksiklik daha ağır ve trajik neticeler doğurmuştur. Maraş, Çorum, 1980 Sivas, 2 Temmuz Sivas, Gazi katliamları özsavunma perspektifiyle çıkarılacak derslerle doludur.

Rojava devrimi ve bilhassa Kobanê direnişini bunun bir halkın kaderini tayin edecek kadar hayati olduğunun son güncel örneklerindedir. Üstelik güncel olarak faşist politik islamcı iktidara bağlı, daişvari sivil çetelerin ve milis teşkilatlarının (Osmanlı Ocakları, Sadat, HÖH, komando kampları, Avrupa'daki türevleri vd.) yaygın örgütlenmeleri bu sorunu gündemleştirmenin aciliyetini ve zorunluluğunu dayatır. Zira devlet-rejim krizi sürmektedir. Ve bunun iç savaşa evrilmesi koşul-

Yenilgi ve yılgınlık ruh haliyle, sert çarpışmalara karşı durmak yerine yine "divana havale eden" travmatik mağdur duruşları da olmaz değil. Ve bunlara eklenebilecek, başta devlet-düzen ipiyle duran kesimler olmak üzere "sağduyu" çağrıları.

larında imha saldırılarının öncelikli hedeflerinden biri -15 Temmuz akşamında kendini ele verdiği üzere-Aleviler olacaktır.

Hayatın dayattığı öz savunma perspektifi ve örgütlenmesi demokratik Alevi hareketinin ve Alevi mücadelesinin somut gündemi haline gelmiştir. Görmezden gelinemez ve ertelenemez bir zorunluluk arz etmektedir. Bu, demokratik Alevi hareketinin çeyrek asırlık siyaset yapış ve örgütleniş tarzında yeni bir perspektifin kapıya dayanmış, hatta kapı-

yı kırıp bir eşikten girmiş olduğunun ifadesidir.

Zira demokratik Alevi hareketi, bugüne kadar bütünüyle ve yalnızca yasal demokratik alanda, fiili meşru mücadele anlayışıyla örgütlenmiş ve siyaset yapmıştır. Şimdi politik sahnenin değiştiği, siyasetin zor araçlarıyla yürütüldüğü ve bunun yoğunlaştığı koşullarda, bugüne kadar gelen siyaset ve örgütlenme anlayışı, öz savunma perspektifi ile ikmal edilmedikçe sürecin ihtiyacını karşılayamaz.

Bu perspektif, öncelikle meşru savunma hakkı ve ilkesine dayanır. Kendisine yönelen bir saldırıyı bertaraf edecek nispette ve nitelikte fiili olarak şiddet uygulamayı da meşru bir hak sayar. Bu zeminde kitle şiddetini esas alır. Ama onunla sınırlı kalmaz. Zor araçlarını kullanma anlayışı ve kapasitesini de kapsar. Keza aktif savunma pratiğine uygun olarak, olası tehdit ve saldırıları caydırma yönünü de içerir. Ki böyleleri bir yönelimin, şiddet tekeli kendisiyle ve kendisine bağlı kuvvetlerle sınırlayan rejimin hedefi olması kaçınılmazdır. Bu nedenle savunma, polisiye ve adli süreçlerde hem anlayış hem de politik bir savunma zemini barındırır.

Bu bağlamda, bugüne kadarki tarzıyla siyaset yapan ve örgütlenen kurumların öz savunma anlayışı ve yönelimine ne düzeyde elvereceği, buna ne yönde yaklaşacağı sorusu da somut yanıtını aramaktadır. Yerleşik hale gelmiş tarzın esneme ve genişleme kapasitesi de bu bağlamda teste tabi olacaktır. Diğer yandan Alevi toplumunun belleğini ve yüreğini

yakan acı toplumsal süreçlerin canlı izlerini taşıyan, bu zeminde mağduriyet dairesinin dışına çıkamayan, aktif bir özsavunma perspektifini “aşırıya gitme” olarak görececek bir damar hep olmuştur, olacaktır. Yenilgi ve yılginlık ruh haliyle, sert çarpışmalara karşı durmak yerine yine “divana havale eden” travmatik mağdur duruşları da olmaz değil. Ve bunlara eklenebilecek, başta devlet-düzen ipliyle duran kesimler olmak üzere “sağduyu” çağrıları... Buna karşılık bilhassa genç kuşaklarda ve demokratik Alevi hareketi içerisinde kararlı politik duruşun öznelerinde özsavunmaya yatkın ve yakın bir bilinç ve eğilim uç vermiş durumdadır, ki geliştirilecek dinamik de budur.

Son olarak, Alevilere atfedilen şiddet karşıtlığı söylemi de siyasal ve tarihsel deneyimlerin süzgecinden geçmekte, özsavunma perspektifine dayanak oluşturmaktadır. Her şeyden önce Aleviler kendi dolaysız tarihleriyle de bilirler ki, “her türlü şiddet karşıtlığı” egemenlerin şiddet

tekeli karşısında ezilenlerin silahsız ve savunmasız bırakılmasından başka bir şey değildir. Siyaset yapılıyorsa, ki yapılıyor, onun şiddet araçlarıyla yürütüldüğü bir süreçte, dayatılan şiddete yanıt verecek bir hazırlık ve donanım hem meşrudur, hem haktır, hem de yolun emri.

Ayrıca Alevilerin şiddete bulaşmadığı söylemi de yanlıştır. İlke olarak insanın insana şiddet uygulamasına karşı çıkmak başka, doğrudan eşitsizlik ve şiddet üzerine kurulu bir düzende ezen ve sömüren egemenlerin şiddetine karşı ezilenlerin haklı şiddete başvurması başka bir şeydir. Ve nihayetinde Aleviler de zulme karşı şiddet araçlarına başvurdukları direnişler, ayaklanmalar gerçekleştirmiş, özsavunma pratikleri sergilemişlerdir. Dolayısıyla Alevi toplumu, farklı biçimler arz etse de, esasında özsavunma pratikleriyle yoğrulan bir tarihsel, toplumsal arka plana sahiptir. Bunu güncelleştirecek imkanları da taşımaktadır.

Demokratik Alevi hareketi ve Alevi toplumu, Alevi sorununun



demokratik çözümlü ve demokratik taleplerinin kabulü ekseninde bu coğrafyadaki temel hak ve özgürlükler mücadelesinin ana toplumsal, siyasal kuvvetlerindedir. Devrimci durumun sürdüğü güncel koşullarda rejim krizini şiddetlendiren antifaşist mücadele dinamiklerindedir. İç savaşa göre hazırlanan ve bir seferberlik haliyle faşist terörü tırmandıran iktidar bloğuna karşı birleşik mücadelede saf tutmaktadır. Devrimci-demokratik mücadele hattında halklarımızın tarihsel bloğunun bir bileşeni olarak saldırılara göğüs germektedir. Ve bu mücadelenin gündemleştirdiği özsavunma anlayışı ve örgütlenmesinin hem dolaysız mu-

hatabı, hem de en geniş toplumsal, siyasal kuvvetlerindedir.

Bu bağlamda, özsavunma perspektifiyle örgütlenme anlayışı ve pratiği, demokratik Alevi hareketi ve Alevi toplumu tarafından kendi yolu ve erkânı çerçevesinde kuvveden fiile taşınmayı beklemektedir. Keza bunun, devrimci-demokratik mücadele hattında halklarımızın tarihsel bloğu içinde, yerellerden başlayarak kurumsal yapılara değin genişleyen pratik, örnek adımlarını oluşturmak ve yaygınlaştırmak, devrimci, komünist, yurtsever kuvvetler dahil bu tarihsel bloğun bütün bileşenlerinin ortak sorunu ve ertelenemez görevi olarak durmaktadır.



Dünden Yarına Gençliğin Antifaşist Mücadelesi

Cebrail Ünlü

Devrimci gençlik hareketi, tüm karşıdevrimci baskılanmaya rağmen mevzi kaybetmeden mücadelesini sürdürür. Özellikle Gezi-Haziran ayaklanması kadar devrimci gençlik hareketinin kitlesel niteliği güçlenir. Son yılların en büyük öğrenci eylemlilikleri de bu dönem yaşanır. 2010 yılında harç protestolarıyla başlayan bu süreç, 2012 ODTÜ direnişi ve paralelindeki üniversite eylemlilikleriyle devam eder. Gezi ayaklanması ise devrimci gençlik hareketi için sıçrama eşiği olur. 2014 yılındaki üniversite işgalleri ve son olarak 7 Haziran'a varan süreç devrimci gençliğin gelişim çizgisini özetler.

Temsil ettiği sınıf ya da toplumsal kesimlerin ne olduğu fark etmesizin her politik özne, ideolojisini toplumsallaştırmak, ona sosyal-siyasal taban kazandırmak ve kurumsal varlığını kalıcılaştırmak adına gençlik kitleleri üzerinde hegemonya kurmaya çalışır, onları ideo-politik eksenine kazanmayı ve son kertede örgütsel biçimler altında hareketli kılmayı amaç edinir.

Mevcut nesnel belirleme, devrimci-demokratik karakterdeki parti ve örgütler kadar, karşıdevrimci örgütlemeler için de geçerlidir. Her ne kadar tarihsel sürece damgasını vuran gençlik hareketlerinin özgürlük ve toplumsal kurtuluş mücadeleleri ile iç içe geçen birlikteliği olsa da, gençlik kitlelerinin faşist kitle hareketlerine yığın olarak katıldığı azım-

sanmayacak deneyim de mevcuttur. Özellikle faşizmin Almanya'dakine benzer biçimlerde gelişim gösterdiği ve kitlesel karakter kazandığı "klasik faşizm" biçimlerinde, gençlik kitleleri resmi ya da paramiliter örgütlenmeler içerisinde yer almış ve faşizmin vurucu güçlerinden biri olarak öne çıkmıştır.

Bu anlamda Türkiye-Kürdistan devrimci mücadele tarihi, bahsi geçen nesnellüğün sosyal pratik içerisinde doğrulanmasıdır. Öyle ki, devrim ve karşıdevrim arasında gerçekleşen çarpışmalar içerisinde devrimci gençliğin, ülkücü ya da politik islamcı faşist gençlik hareketi karşısında sürdürdüğü mücadelenin belirleyici bir yeri vardır. Başka bir ifade ile söylemek gerekirse, devrimci gençliğin gün geçtikçe toplumsalla-

şan ve bir bakıma iç savaş görüntüsü kazanan antifaşist mücadelesi, özellikle yakın tarihin bir dönemi açısından sınıf mücadelesinin gelişim güzergahı olmuştur.

Bugün de faşist politik islamcı saray rejimi, devrimci-demokratik gelişmeyi tasfiye etmek ve diktatörlüğünü kurumsallaştırmak adına hatırı sayılır paramiliter gençlik kuvvetini örgütlemiştir. Çeşitli isimler altında ve esas olarak dernek, vakıf ya da cemaatler aracılığıyla oluşturulan politik islamcı paramiliter kuvvetler,

1 2 Mart'ın ardından kısa bir suskunluk dönemi geçiren devrimci gençlik mücadelesi, esas olarak Deniz, Mahir ve İbrahim'le simgeleşen örgütsel ve siyasal çizgilerin arkasında kitleselleşmeye başlar. Bu aynı zamanda yeni mücadele döneminin başlangıcıdır.

geleneksel ülkücü faşist gençlik örgütleri ile birlikte, rejimin sokaktaki saldırı gücü konumundadır. Bu, Türk burjuva devletinin kuruluşundan bu yana halk isyanları ve devrimci mücadeleler karşısında başvurduğu ve onda yapısal bir karakter kazanan hareket tarzıdır. Devrimci gençlik hareketinin önünde beliren zorunluluk, geçmişte başardığı gibi bugün de sivil faşist odakları etkisizleştirerek, devrimci-demokratik hareketin önüne çıkması muhtemel engelleri kaldırmaktır.

Faşist Saldırganlık Gençliği Durduramıyor

1960'lı yılların başından itibaren devrimci gençlik hareketi ivme kazanarak kitleselleşmeye başlar. Üniversitelerde gelişim kaydeden devrimci gençlik mücadelesinin merkezinde ise İstanbul ve Ankara üniversiteleri vardır. Hareket, anayasadaki "özerk üniversite"nin yasal ve fiili olarak da gerçekleştirilmesi talebi ve politik islamcılar ile faşistlerin saldırılarını püskürtüp fakültelerdeki hakimiyetlerini kırma mücadelesi gibi iki yoldan ve özellikle Haziran 1968 üniversite işgallerinden sonra kitleselleşir.

Devrimci gençlik mücadelesinin güçlendiği ve kitleselleştiği bir diğer mücadele başlığı ise antiemperyalist mücadeledir. Bu dönem devrimci gençliğin dört bir yanda örgütlediği antiemperyalist kampanya ve eylemler gençlik hareketinin tarihine zengin bir deneyim olarak yazılır. Ayrıca devrimci gençlik hareketinin militanlık düzeyinde de gözle görülür bir sıçrama söz konusudur. Devrimci gençlik militanları hemen her eylemde polisle ya da faşist paramiliter örgütlenmelerle karşı karşıya gelirler.

Tüm bunların yanı sıra toplumsal mücadelede yükseliş yaşanır. İşçi sınıfının grev hareketindeki sürekli gelişme ile köylü toprak işgalleri, küçük üretici mitingleri birbirini takip eder. Kürdistan'da ulusal karakterli mitingler, ulusal dirilişin ilk belirtileri olur.

Yeni-sömürgecilik kapsamında emperyalizmle ilişkilerini derinleş-



tiren Türk burjuva devleti ise, geliştirmekte olan toplumsal mücadeleye karşısında, hem yapısal karakteri hem de emperyalizmle ilişkileri kapsamında üstlenmiş olduğu antikomünist misyon gereği, karşıdevrimci tedbirler almakta gecikmez. Başta devrimci gençlik hareketi olmak üzere bütün toplumsal muhalefeti sindirmek amacıyla çeşitli örgütlenmeler geliştirir.

1963 yılında kurulan ve çok sayıda politik islamcı kadronun ilk durağı olan KMD (Komünizmle Mücadele Derneği), bu örgütlenmelerin ilki olur. Adalet Partisi'nin gençlik örgütlenmesine dönüşen MTTB (Milli Türk Talebe Birliği) ile birlikte KMD, karşıdevrimci saldırılarla devrimci gençliği yıldırma amaçlar. Türk burjuva devleti ise ilk adımlarını attığı militan paramiliter örgütlenmelerin arkasında "tarafsızlık" oyununu sergilemeye çalışır.

Ancak bu örgütlenmelerin çapı ve derinliği, devrimci gençliğin yükselen kitlesel mücadelesini önleyebilecek nitelikte değildir. Gelişmelerin yönünün farkında olan faşist diktatörlük ise mevcut örgütlenmelerle

devrimci-demokratik mücadele karşısında başarı elde edemeyeceğini kavramakta gecikmez ve bu amaçla 1968 yılında bir gençlik yapılanması olarak Ülkü Ocakları'nın kuruluşunu gerçekleştirir. Bizzat faşist diktatörlüğün ve kontrgerillasının denetiminde kurulan askeri ve milis karakterli ülkücü sivil faşist gençlik örgütlenmesi, aynı yılın Temmuz ayında komando kamplarında eğitim görmeye başlar. Bu örgütlenme, '74-80 devrimci yükseliş dönemi boyunca, devrimci gençliğin çarpışacağı en temel karşıdevrimci örgütlenme olacaktır.

Gençliğin Devrimci Yükselişi Ve Antifaşist Mücadele

'71 devrimci atılımının yaratmış olduğu kopuş ve açığa çıkartmış olduğu devrimci potansiyel, toplumsal ve siyasal çelişkilerin varlığı ile birleşerek, çok hızlı biçimde politik kuvvete dönüşür. 12 Mart'ın ardından kısa bir suskunluk dönemi geçiren devrimci gençlik mücadelesi, esas olarak Deniz, Mahir ve İbrahim'le simgeleşen örgütsel ve siyasal çizgilerin arkasın-

da kitleselleşmeye başlar. Bu aynı zamanda yeni bir mücadele döneminin başlangıcıdır.

Öyle ki, devrimci gençlik hareketi üniversitelerden taşarak, fabrikalara, mahallelere, ama daha geniş bir ifadeyle tüm toplumsal kesimlere doğru yaygınlık gösterir. Milyonlar devrimci-demokratik mücadelenin şu ya da bu düzeyde parçası olur. Stratejik görüşleri ve politik niteliği bir tarafa, devrimci gençlik örgütleri silahlı devrimci mücadele yürüten örgütlere dönüşerek kitlesel bir karakter kazanır.

Türk burjuva devleti ve ABD tarafından eğitilen kontrgerilla eliyle yukarıdan aşağıya örgütlenen bu saldırılar, devrimci gençliği yıldırma-ya amaçladığı gibi, devrimci-demokratik mücadeleyi sindirmeyi, teslim alarak hareketsiz bırakmayı amaçlar.

Faşist diktatörlük gelişen devrimci mücadeleyi yaygın ve sürekliliği sağlanmış sivil faşist saldırganlıkla yanıtlar. Türk burjuva devleti ve ABD tarafından eğitilen kontrgerilla eliyle yukarıdan aşağıya örgütlenen bu saldırılar, devrimci gençliği yıldırma-ya amaçladığı gibi, devrimci-demokratik mücadeleyi sindirmeyi, teslim alarak hareketsiz bırakmayı amaçlar.

Elbette ki, faşist diktatörlüğün devrimci-demokratik mücadele karşısında sivil faşist gençlik örgütleri-

ne başvurmasının başkaca sebepleri de mevcuttur. Devrimci gençliği sivil faşist saldırganlıkla çekebildiği en geri noktaya sürüklemenin hesapları içerisinde olan faşist rejim, bunu başaramadığı ölçüde ise askeri biçimlerle yönetim gücü oluşturma planlarını hazırlamıştır.

Bu amaçla paramiliter sivil faşist kuvvetlerin saldırıları peşi sıra gelir. İlk olarak üniversitelerde başlayan faşist saldırılar, devrimci gençliğin hareket alanını ve ilişkilerini daraltmayı, devrimci hareketin gelişim merkezi olan üniversiteleri faşist işgal altına almayı amaçlar. Ancak devrimci gençliğin silahlı antifaşist direnişi ilk saldırı dalgasını püskürtür. Devrimci gençlik yurtlarda ve üniversitelerde günlerce süren silahlı direnişler sonucunda faşist işgalin başarıya ulaşmasını engeller.

Ancak mevcut başarısızlık sivil faşist gençlik hareketini daha çaplı ve organize saldırılar gerçekleştirmek zorunda bırakır. Devrimci gençlik hareketinin önder kadroları bu amaçla hedef seçilerek katledilir, kitle eylemleri taranır, Beyazıt ve Bahçelievler'de olduğu gibi kitlesel katliamlara yönelinir. Yanı sıra toplumsal mücadelenin geliştiği her yer sivil faşist saldırganlık tırmanır.

Yine de faşist diktatörlük, direnişin yaygınlaşmasını engelleyemez. Üniversitelerden sokaklara ve mahallelere kadar devrimci kuvvetlerin bulunduğu her yerde faşistlere karşı direniş sergilenir. Hazırlıklar ve örgütlenmeler silahlı bir direnişin ihtiyaçlarına göre oluşturulur. Üniversitelerde faşist saldırganlığa karşı silahlı nöbetlerden, faşist işga-

li kırmak için gerçekleştirilen silahlı baskınlara ve devrimci kitle mücadelesine kadar bütün mücadele biçimleri hayata geçirilir. Öncülüğünü devrimci gençliğin yaptığı antifaşist direnişler birçok yeri faşist işgalden kurtarıırken, bu alanlarda devrimci otorite inşa edilmiştir. Faşist diktatörlük, sivil faşist saldırılarla gelişimini engelleyemediği devrimci yükseliş dönemini ancak askeri faşist darbe ile durdurma yolundan gitmiştir.

Antifaşist Gençlik Hareketinin Temel Hareket Noktaları Ve Çıkarılacak Dersler

Devrimci gençlik hareketi, özellikle 1974-1980 devrimci yükseliş dönemi içerisinde paramiliter faşist harekete karşı yaratmış olduğu başarılı mücadele geleneğiyle, gençlik hareketi tarihine önemli bir deneyim ve miras bırakmıştır. Bu dönemin devrimci gençlik hareketini, başarı ve eksikliklerini daha iyi kavrayabilmek için bazı temel başlıklarının öne çıkarılması zorunludur.

1) Devrimci gençlik hareketi saldırının mahiyetini doğru kavrar ve sivil faşist gençliğin saldırıları karşısında doğru bir pozisyon alır. Başta üniversiteler olmak üzere bulunduğu alanları faşistlere terk etmeyerek direniş yolunu tercih eder. Dönemin bazı gençlik örgütleri faşist işgal saldırıları karşısında “boykot” vb. yollarla okullardan çekilmeyi önerse de, devrimci gençlik hareketi doğru olanın üniversitelerde kalmak olduğunu belirtir ve buraların sivil faşistlere terk edilmemesi gerektiğini savunur.

2) Devrimci gençlik hareketi, sivil faşist gençliğin saldırıları karşı-

sında, bu saldırıyı püskürtebilecek biçimde kendini örgütler. Bunun anlamı ise dolaysız biçimde silahlı direniştir. Yurtlardan üniversitelere kadar devrimci gençlik bütün hazırlığını silahlı direnişi devam ettirecek biçimde sürdürür. Hemen hemen bütün üniversite ve yurtlarda direniş örgütleri kurulur. Bu alanların her birinde küçük çaplı cephane biriktirilir. Devrimci gençlik, görüş açısının odağına direnişin gerekliliklerini koyduğu için başarılı sonuçlar elde eder.

Devrimci gençlik hareketi, özellikle 1974-1980 devrimci yükseliş dönemi içerisinde paramiliter faşist harekete karşı yaratmış olduğu başarılı mücadele geleneğiyle, gençlik hareketi tarihine önemli bir deneyim ve miras bırakmıştır.

3) Devrimci gençlik hareketi, sivil faşist saldırıları örgütsel gücüyle püskürtürken, sürekli artan ve faşist saldırganlığı kırabildiği için geriletemeyen kitlesel büyümeden destek alır. Politikasının merkezine ise sivil faşist gençlik ile geniş öğrenci kitlesinin arasındaki çelişkileri derinleştirmeyi koyar. Buna uygun olarak “can güvenliği ve öğrenim hakkı” talebini öne çıkartır. Bu politika geniş öğrenci kitlelerinin antifaşist mücadelede saf tutmasına yol açar. Tarihsel örnekler gösteriyor ki, sivil

faşist hareket kitlelerle temas kurmadığı her yerde yenilgiye uğratılmıştır. Bu nesnelliği tersten okumak gerekirse, devrimci gençlik antifaşist direnişin başarısı için kitleleri kazanmak zorundadır.

4) Devrimci gençlik hareketinin '74-80 arası temel dönem taktiği aktif mücadele olmuştur. Bunun anlamı, yalnız başına sivil faşistlerin saldırılarına direnmek değil, aksine her fırsatta karşıdevrimci odaklara darbeler indirmektir. Bu görüş açısıyla hareket eden devrimci gençlik hare-

Tarihsel örnekler gösteriyor ki, sivil faşist hareket kitlelerle temas kurmadığı her yerde yenilgiye uğratılmıştır. Bu nesnelliği tersten okumak gerekirse, devrimci gençlik antifaşist direnişin başarısı için kitleleri kazanmak zorundadır.

keti, faşist örgütlenmelere karşı taarruza girer, sivil faşistlere en küçük bir politik alan açmadan mücadelesini sürdürür. Bu dönem, birçok yurt, üniversite ve mahallenin sürekliliği sağlanmış devrimci saldırılar sonucu sivil faşist kuvvetlerden arındırılmasının örnekleriyle doludur.

5) Dönemin antifaşist gençlik hareketinde temel iki yaklaşım mevcuttur. Bu yaklaşımlardan ilki, faşist diktatörlük tespitine dayanır ve faşizmi sivil faşist çetelere indirgeyen yaklaşımı reddeder. Bu eğilim stra-

tejik olarak güçlü olmakla birlikte, mücadelenin taktik ihtiyaçlarına yanıt üretmede tutuk kalmıştır. İkinci eğilim ise, sivil faşistler karşısında oldukça aktif bir çizgiyi sürdürürken, bir rejim olarak faşist diktatörlüğü karşısına almayan stratejik yanıt zayıf eğilimdir. Bugünün ihtiyacı, sivil faşist paramiliter çetelere karşı mücadelenin günlük gereklerini asla aksatmadan, bunun kitleselleşmenin tek imkanı olduğunu unutmadan, ancak tüm bunları faşist diktatörlüğün yıkılması mücadelesi ile iç içe kavrayan yeni bir çizginin yaratılmasıdır.

6) Devrimci gençlik hareketinin sivil faşistlere karşı direnişinde en önemli silahlarından birisi birleşik mücadele olmuştur. Bu birlikteliğin sağlanamadığı birçok yerde ise, devrimci gençlik hareketinin mevcut potansiyelinin aksine, sivil faşist kuvvetler kendilerine alan açabilmiştir.

'90'lı Yıllar: Faşizme Karşı Kavga Sürüyor

12 Eylül askeri faşist darbesi ile bir anlamda ezilen devrimci gençlik hareketi, 1980'li yılların ikinci yarısından itibaren yeniden toparlanmaya başlayarak politik mücadeledeki yerini alır. Ancak bu toparlanma ve ayağa kalkma süreci devrimci gençlik hareketi için belirli zorlukları içerisinde barındırmaktadır.

İlk olarak belirtmek gerekir ki, askeri faşist darbe karşısında ezilen devrimci gençlik hareketi, önder kadrolarının önemli bir kısmını kaybetmiş, örgütleri büyük ölçüde dağılmış, bunun dolaysız sonucu olarak da bir önceki devrimci gençlik kuşağının örgütsel-politik birikimi '80

sonrası devrimci gençlik hareketine kesintili olarak aktarılmıştır.

İkinci olarak söylenmesi gereken, askeri faşist darbenin depolitizasyon saldırısıdır. Gençlik kitleleri büyük ölçüde bu depolitizasyonun hegemonyası altında kalmış, üniversite gençliği bakımındansa YÖK'ün kuruluşu depolitizasyon saldırısının tahribatını derinleştirmiştir.

Ancak depolitizasyon siyaseti askeri faşist darbenin ikili politikasının yalnızca bir yönüdür. Eğitim sisteminin Türk-İslam sentezi anlayışıyla reorganize edilmesi, imam hatip liselerinin yaygınlığı, zorunlu din dersleri, cemaat ve tarikatlara verilen örgütlenme serbestisi, faşist politikanın diğer yönünün somut görüntüleridir.

Devrimci gençlik hareketiyse aleyhinde gelişen koşullara karşın örgütlenme kararlılığını sürdürür. Öğrenci dernekleri gençliğin akademik-demokratik örgütlenmesinin yeni adıdır. Farklı siyasal ve örgütsel anlayışa sahip gençlik örgütleri öğrenci derneklerinde ortak bir süreci örgütlemeye başlar. İlk eylemlilikler de öğrenci dernekleri adı altında gerçekleşir. Bu aynı zamanda askeri darbe koşullarında hareketsizliğe sürüklenen devrimci-demokratik mücadelenin de ilk kıpırdanışları olur. Bir anlamda, toplumsal mücadelede yer alan bütün öznelere beklentisi, devrimci gençliğin 12 Eylül'ün faşist baskı rejimini parçalayacağı yönündedir.

Devrimci gençlik hareketi bu beklentinin sebepsiz olmadığını kısa zamanda gösterir. Faşist diktatörlük ise, öğrenci gençliğin söz, eylem ve

örgütlenme hakkını, “Tek Tıp Öğrenci Derneği Yasası” ile gasp etme saldırısına girişir. Ancak devrimci gençliğin bu kapsamdaki mücadelesi, faşist askeri darbe koşullarının da parçalanmaya başladığı yeni bir dönemecin ilanı olur. Başta Beyazıt olmak üzere birçok yerde onbinlerce öğrenci yürüyüşe geçer, yollara bariyer kurar devrimci gençlik saatlerce polisle çatışır. Eylemlerin sonucunda tutuklanan yüze yakın devrimci gençlik militanı, gençlik hareketine yeni bir kapıyı da aralamış olur.

Öğrenci dernekleri gençliğin akademik-demokratik örgütlenmesinin yeni adıdır. Farklı siyasal ve örgütsel anlayışa sahip gençlik örgütleri öğrenci derneklerinde ortak bir süreci örgütlemeye başlar. İlk eylemlilikler de öğrenci dernekleri adı altında gerçekleşir.

Sivil faşist hareket ise, faşist askeri darbenin ardından, eski pozisyonunu ve misyonunu değiştirmekle birlikte, Türk burjuva devleti için önemli bir kuvvet olmaya devam eder. Yükselen Kürt ulusal özgürlük mücadelesi, sivil faşist gençliğin kendisini yeniden örgütlemesinde temel hareket noktası olur. Artık sivil faşist hareket, devrimci-demokratik kitle mücadelesinin yanı sıra, Kürt ulusal özgürlük mücadelesini ve onun gençlik bölümü yurtsever gençliği saldırganlığının merkezine alır.

34 ❖ Marksist Teori 33

Ancak ülkücü sivil faşist gençliğin saldırıları, bu dönemde başarı kazanmaktan ve amacına ulaşmaktan uzaktır. Tarihsel antifaşist mücadele deneyimini arkasına alan gençlik hareketi, militan direnişle saldırıyı püskürtür. Silahlı direnişin yerini esas olarak başkaca militan direniş biçimlerinin aldığı bu dönemde azımsanmayacak çarpışmalar yaşanır. Özellikle İstanbul, Ankara ve İzmir üniversitelerini faşist işgalin denetimine almak isteyen ülkücü faşist gençlik hareketi, üniversite girişlerinde devrimci gençliğin molotoflu direnişleriyle karşılaşır. Birkaç üniversite dışında (Marmara ve Gazi, faşistlerin ciddi bir politik kuvvete dönüşebildiği iki önemli üniversitedir) faşistler üniversitelerde ciddi bir varlık elde edemez.

Yine de belirtmek gerekiyor ki, devrimci gençlik hareketi sürdürdüğü antifaşist mücadelesinde pozisyon kaybına sürüklenmiştir. '74-80 devrimci yükseliş döneminde aktif

savunma taktiği gereğince sivil faşist gençliğe yönelik devrimci saldırılar gerçekleştiren ve hareket tarzının odağına devrimci saldırılarla devrimci otoritenin alanını yaygınlaştırmayı koyan devrimci gençlik, bu dönem esas olarak savunma pozisyonunda kalmıştır. Faşist saldırganlığa karşı direniş, saldırı doğrudan kendi varlığına yöneldiği zaman söz konusu olmuştur.

Komünist gençlik ise, Gazi ayaklanmasında en ileri ifadesini bulan antifaşist halk hareketini arkalayarak, marksist leninist komünistlerin öncülüğünde "Faşist Odaklar Dağıtılacak" şiarı ile devrimci şiddetin namlusunu sivil faşist harekete doğrultmuştur. Faşist kişi ve kurumlara yönelik gerçekleştirilen devrimci şiddet eylemleri, devrimci meşruluk bilinci ve aktif savunma çizgisinin devrimci gençlik hareketi içerisindeki en berrak örneği olmuştur.

Bu dönem aynı zamanda politik islamcı gençlik örgütlerinin de, ken-



dilerine politik alan açmaya başladıkları bir zaman dilimine tekabül eder. Bu etki politik islamcı siyasetin genel yükselişinin parçası olarak yaşanır. Ancak politik islamcı gençlik örgütleri bu dönem henüz iktidar olmaktan uzakta ve devrimci gençlikle olabildiğince az karşılaşmaya çalışan bir pozisyonda tutunur. Nihayetinde AKP'nin iktidar koltuğuna oturmasıyla birlikte faşist politik islamcı harekete karşı mücadele, tıpkı ülkücü faşistlere karşı olduğu gibi, devrimci gençliğin temel gündemlerinden birine dönüşür.

2000'lerden bugüne: Antifaşist Mücadelede Yeniden En Öne

Devrimci gençliğin sivil faşistlere karşı yürüttüğü antifaşist mücadelesi, 2000'lerin başından itibaren gözle görülür biçimde geriye düşmeye başlar. Bunun anlamı savunmacılıkla sınırlı konumlanmanın devam ettirilmesidir. Özellikle politik islamcı gençliğin devrimci gençlik hareketiyle sert çatışmalardan görece uzak durması, onun politik etki alanının genişlemesine yol açar. Bu durum gitgide iktidar olanaklarını kullanmayla birleşerek, yeni bir kitle tabanını kazanmasını getirir. Fakat bilhassa 2010'dan sonra bu kesim faşistleşerek çatışmalara girer. Ülkücü sivil faşist gençlik ise hazır bir kuvvet olarak varlığını sürdürür. Bu dönem İşçi Partisi'nin yine faşist nitelikteki gençlik örgütlenmesi ile de sert çarpışmalar yaşanır.

Ancak devrimci gençlik hareketi, tüm karşıdevrimci baskılanmaya rağmen mevzi kaybetmeden mücadelesini sürdürür. Özellikle Ge-

zi-Haziran ayaklanmasına kadar devrimci gençlik hareketinin kitlesel niteliği güçlenir. Son yılların en büyük öğrenci eylemlilikleri de bu dönem yaşanır. 2010 yılında harç protestolarıyla başlayan bu süreç, 2012 ODTÜ direnişi ve paralelindeki üniversite eylemlilikleriyle devam eder. Gezi ayaklanması ise devrimci gençlik hareketi için sıçrama eşiği olur. 2014 yılındaki üniversite işgalleri ve son olarak 7 Haziran'a varan süreç devrimci gençliğin gelişim çizgisini özetler.

Kendi içerisinde belirgin farklılıkları taşısa da, Müs-Genç, İBDA-C, Osmanlı Ocakları, Hizbullahçı gençlik ve hatta Saadet Partisi'nin gençlik örgütlenmesi olan Anadolu Gençlik, devrimci ve yurtsever gençlik hareketine karşı aktifleştirilir.

Devrimci gençliğin büyük kavgalar sonucunda kazandığı demokratik hak ve özgürlükleri bir anda gasp edebilecek kudreti bulunmayan faşist diktatörlük, bu yıllarda faşist politik islamcı gençlik örgütleri ile amacına ulaşmanın hesaplarını yapar. Kendi içerisinde belirgin farklılıkları taşısa da, Müs-Genç, İBDA-C, Osmanlı Ocakları, Hizbullahçı gençlik ve hatta Saadet Partisi'nin gençlik örgütlenmesi olan Anadolu Gençlik, devrimci ve yurtsever gençlik hareketine karşı aktifleştirilir. Ve saldırı-

lar sonucunda politik islamcı hareket üniversitelerde kurumsallaşır.

1) Gençlik hareketini oluşturan öz-nelerin önemli bir kesimi faşist paramiliter örgütlenmelere karşı savaşımın, politik mücadelenin en yakıcı biçimlerinden olduğunu kavrayamamıştır. Bu aynı zamanda devrimci gençlik hareketinin tarihsel mirasıyla çelişik bir bilinç seviyesidir. Bu yüzdendir ki, devrimci gençlik hareketi, kendisine yönelmediği müddetçe politik islamcı faşistlerin siyasal faaliyetine müsaade eden bir pozis-

Özgür otorite alanlarının oluşturulduğu ya da oluşturulmasına başlandığı her yerde, karşıdevrimci gençlik örgütlenmelerinin toplumsal tabanı daraltılacak, kitlelerden yalıtılacak ve devrimci gençlik hareketi dolaysız biçimde güç kazanacaktır.

yonda takılı kalır. Öyle ki, adı geçen örgütlenmeler rüşeym halindeyken etkisiz kılınabilecekken, gençlik hareketinin bir kesimi “politik kitle faaliyetinden” kopmamak adına kitle kuyrukçuluğunun en apolitik varyantlarından bir tanesini sergilemiştir. Başlangıçta sinik bir pozisyonda propaganda-ajitasyon faaliyeti gerçekleştiren politik islamcı faşistler, bugün öncelikle hedeflenmesi gereken gerçek bir kuvvete dönüşmüştür. Bugün için devrimci gençlik hareketinin başlıca faşist politik islamcı ve

ülkücü odaklarla çatışmazlık içinde bir arada yaşama şansı yoktur.

2) Devrimci gençlik hareketi, sivil faşistlere karşı mücadelesinde devrimci meşruluk bilincini en üst düzeyde içselleştirebilmelidir. Örneğin, faşist politik islamcı örgütlerin resmi kulüp ya da topluluklar aracılığıyla örgütleniyor olmasının bu durum açısından belirleyiciliği yoktur. Gençlik hareketi, politik islamcı ya da ülkücü sivil faşistlerin resmiyet altında örgütlendiği her durumda üzerindeki tutukluktan sıyrılarak bunları hedefine almalıdır.

3) Yukarıda bahsedilen ilk iki belirlemenin kavramsal karşılığı, üniversitelerde “özgür otorite alanları”nın yaratılmasıdır. Özgür otorite alanlarının oluşturulduğu ya da oluşturulmasına başlandığı her yerde, karşıdevrimci gençlik örgütlenmelerinin toplumsal tabanı daraltılacak, kitlelerden yalıtılacak ve devrimci gençlik hareketi dolaysız biçimde güç kazanacaktır. Elbette ki, üniversitelerde özgür otorite alanlarının yaratılması bugünden yarına mümkün değildir. Bu ancak eylemli bir mücadele sürecinin sonucunda açığa çıkacaktır ve devrimci kitle şiddeti ile en ileri ifadesine kavuşacaktır. Belirli düzeyde militan grupların gerçekleştireceği öncü vuruşlar, kitle şiddetini açığa çıkaran katalizör görevini üstlenecektir.

4) Gençlik hareketinin reformist özneleri, Gezi-Haziran ayaklanması ile birlikte liberal bir akıl tutulmasına kapılmıştır. Özellikle İşçi Parti’sinin şu anki gençlik örgütlenmesi olan TGB, “Gezi barikatlarında beraberdik” denilerek, adeta üniversitelere

davet edilmiştir. Ancak TGB'nin karşıdevrimci karakteri ve faaliyeti, şimdi en reformcu gençlik örgütü açısından dahi belirginleşmiş durumdadır. Devrimci gençlik hareketi, TGB ve benzeri faşist örgütlenmelere çalışma olanağı tanımayacağı net bir tutumun sahibi olmak zorundadır

5) Devrimci gençliğin antifaşist savaşımında başarılması gereken en önemli görevlerden biri, kitlelerin antifaşist mücadeleye kazanılmasıdır. Devrimci gençlik hareketi, faşist saldırılar karşısında en geniş gençlik kitlesinin taleplerini savunan, onların yaşam biçimlerini ve özgürlüklerini koruyan bir çizgi üzerinde hareket tarzını oturtmalıdır. Politik faaliyetin temel görüş açısı ise sivil faşist saldırganlığın devrimci gençlik hareketini değil bütün bir üniversite yaşamı hedeflediğidir.

6) Devrimci gençlik hareketi, yeni ve zorlu bir mücadele döneminin içinde bulunduğu bilinciyle, hazırlığını ve örgütsel yapısını sivil faşist kuvvetlere karşı sürekliliği sağlanmış bir direnişi teminat altına alabilecek şekilde yeniden düzenlemeyi hedeflemelidir.

7) Bugünün gençlik hareketinde niceliksel ağırlığa sahip olan reformist gençlik örgütleri, devrimci gençlik hareketinin “adanmış ve sınırsız devrimcilik” anlayışına liberal bir aşım yapmıştır. Bu, politik faaliyeti üniversite sınırlarından ibaret gören ve devrimci çalışmayı aktivistçe bir uğraş olarak kabullenilen bir zihniyettir. Aynı zamanda, sivil faşistlerle girecek çarpışmalardan kaçınan bir çizgiye düşmektedir. Bir tarz olarak yaygınlaşan mevcut davranış

biçimi, devrimci gençlik hareketinin antifaşist mücadelesini de güçsüz kılmaktadır.

8) Ülkücü ya da politik islamcı faşist gençlik örgütlerinin kendilerini bugünkü var ediş biçimleri, esas olarak devlet savunuculuğundan, daha özeldense “Kürt karşıtlığından” beslenmektedir. Bu yüzdendir ki, antifaşist mücadelenin zaferine giden yolda şovenizme karşı net bir tutum zorunludur. Bu doğru politik çizginin daha da somutlanmış ifadesi ise, devrimci gençlik hare-

Antifaşist mücadelenin zaferine giden yolda şovenizme karşı net bir tutum zorunludur. Bu doğru politik çizginin daha da somutlanmış ifadesi ise, devrimci gençlik hareketinin yurtsever devrimci gençlikle geliştireceği birleşik mücadeledir.

ketinin yurtsever devrimci gençlikle geliştireceği birleşik mücadeledir. Açıktır ki, bugünkü antifaşist mücadelenin başlıca devindirici güçlerinden biri yurtsever gençlik hareketidir. Bu dinamiği görmezden gelen, dahası inkar eden hiçbir hareketin antifaşist mücadeleyi başarıyla ilerletme olanağı yoktur. Birleşik mücadele çizgisini geliştirmek, şovenizmle mücadele kapsamında zorunlu olduğu gibi, antifaşist mücadelenin zaferi için de kesinkes gereklilik taşımaktadır.

9) Devrimci gençlik hareketi, liseli gençliğin antifaşist potansiyelini kazanmayı acil bir hedef olarak önüne koyabilmelidir. Liseli gençliğin bugünkü mücadelesi kadar tarihsel deneyimler de gösteriyor ki, antifaşist mücadelenin yaygınlaşması, militanlaşması ve taban kazanması ancak buna bağlıdır. Liseli gençliğin antifaşist savaşımı emekçi semtlerdeki antifaşist mücadeleyi de dolaysızca güçlendirecektir.

10) Devrimci gençlik hareketi, dünkü deneyimlerinin aksine, bugün güçlü bir genç kadın hareketine yaslanmaktadır. Bu durum, yeni bir niteliktir ve hareketin önüne yeni olanaklar sunmaktadır. Ayrıca ülkücü ya da politik islamcı sivil faşistlerin taciz ve tecavüz saldırılarının ve her türlü erkek egemenliğinin toplumsal üretiminde oynadıkları özel rol, genç kadın hareketinin varlığını daha da önemli hale getirmektedir. Genç ka-

dınların militan ve antifaşist karakteri de dikkate alındığında, bu güçlü devrimci özneye birleşmek devrimci gençlik hareketi için zorunluluk halini almıştır.

11) Devrimci gençlik hareketi, ülkücü ya da politik islamcı ayırt etmeksizin, sivil faşist harekete karşı birleşik mücadeleyi yükseltmelidir. Ancak birleşik mücadelenin en geniş ittifakını başarabilmek adına beklemecilik hastalığına kapılmamalı, antifaşist mücadelenin sürükleyicisi olabilecek gençlik örgütleri devrimci gençliğin tarihsel misyonunu öncü bir konumlanmayla yerine getirmeyi hedeflemelidir.

Devrimci gençlik hareketi, bunları başarabildiği ölçüde, faşist kuşatmayı yarabilecek ve devrimci-demokratik mücadelenin bir kez daha öncülüğünü gerçekleştirerek buzkıran rolünü oynayabilecektir.



Devrimci Bireyin Bilgi Birikimi Ve Yordamı Üzerine

Hasan Polat

Dünyanın ve çağın bilimsel bilgisine ulaşmak, onu devrimci hakikat bilinci halinde kurmak, ideo-politik, bilimsel, entelektüel birikim ve kapasiteye dönüştürmek, devrimci öznenin varoluş niteliğini gösterir. Bilgi birikimi komünist devrimci bireyin zorunlu ve vazgeçilmez asli ödevidir. Devrimci birey bilgisiz olamaz, bilinçsiz yaşayamaz. Bilgi ve bilinç devrimci bireyin içkin hakikatidir. Hiçbir devrimci özne bu kurucu hakikatten kaçamaz. Çünkü varoluşsal misyonu ve konumu, devrimci özneyi her daim dünyanın gerçeğiyle ve bilgisiyle yüz yüze getirir ve zorunlu ilişkiye sokar.

Tarihsel Ve Teorik Arka Plan

Bilgi politika, güç ve iktidar ilişkisinin kurucu düşünsel harcı ve aklını temsil eder.

Komünist parti teorisinin elementar düşüncesi, işçi sınıfı ve ezilenlerin devrimci kurtuluş bilincinin dışarıdan aktarılacağını/götürüleceğini söyler. Bu köklü ve temel fikir üzerine varlık kazanan komünist parti, toplumsal tarihin kayıt altına aldığı diğer siyasal parti form ve örneklerinde de görüldüğü gibi, soykütüğü derin tarihe uzanan bir bilgi ve politika ilişkisini deşifre eder. Bilginin iktidar ve politikayla varoluşsal kopmaz ilişkisi, sınıflı tarihin her evresinde farklı formuyla ve özgül örgütlenişleriyle karşımıza çıkar. Bilgi, azınlık egemen sınıfların tekelinde güçlü ve çok yönlü bir siyasal enstrüman olarak işlev görür.

Antik Grek'te Platon'la başlayan (Platon'un devleti filozofların yönetmesi gerektiği fikrini bir başlangıç kabul edersek) siyasal teori/felsefe gelenek ve çizgisi, bilgi ve politikanın egemen sınıf iktidarında merkezileşmesini, kurumsallaşmasını önerir ve teorize eder. Başından beri söz konusu siyasal teori ve iktidar geleneği, egemen sınıfın bilgi tekeli ni mutlaka kendi elinde, entelektüel zümreyi ise emrinde bulundurmasını vaaz eder. Maddi üretim araçlarına sahip sınıf entelektüel üretim araçlarına da hükmeder, bilgiyi daima kontrolde tutar, kendi yararına olan bilgiyi dolaşıma sokar.

Komünist parti, işçi sınıfı ve ezilenlerin en ileri sınıf bilincini ve örgütlü iradesini temsil eder. Tarihsel ve pratik misyonu işçi sınıfını kendi devrimci sınıf bilinciyle buluştur-

mak, “kendinden sınıf olma” halinden “kendisi için sınıf” düzeyine taşımak ve erişilen devrimci kapasiteyle toplumsal devrimi gerçekleştirmektir. Komünist parti bu asli misyonunu yerine getirebilmek için kendi sınıf bilgisini/bilimini üretir ve örgütler. İşçi sınıfı ve ezilenlere “kendisi için sınıf”, yani devrimci sınıf rolünü oynamanın bütün bilgisini eylemiyle taşır, politik maddi-fiziki bir güce ulaşmayı sağlar. Burjuva egemenlik dünyasının verili bilgisini, düşünce yöntemlerini, bilinç biçimlerini devrimci sınıf bilinci ve eylemiyle yıkmaya girişir. Bu rolünü başarıyla yerine getirebilmek için çağın ulaşılabilir devasa bilgisini ve işçi sınıfına içkin olan devrimci kapasite ve özellikler bilgisini marksist bir yordamla edinir. Bu bilgileri devrimci sınıf savaşını ihtiyaçları doğrultusunda yeniden işler, düşünce ve kavramlara dönüştürür.

Bilindiği gibi marksizm bilim, felsefe, politika bileşenleri üzerine yükselen organik ve bütünlüklü bir yapıyı tanımlar. Marksizm kendini var eden bu üç ana mecradan ve bir bütün olarak toplumsal hayattan beslenerek canlılığını ve sağlamlığını korur. Ham veya işlenmiş tüm bilgileri yeniden irdeler, çözümler ve adlandırır. Yeni ve somut bilgi formlarını zihinsel dolaşıma ve politik söyleme dahil eder. Böylece marksizm kendi bilgi teorisini üretir, besler ve zenginleştirir. Tarihsel devrimci pratik tarafından elenen eski ve geçersiz fikir, teori ve bilgileri ayıklar. Devrimci pratiğin önünü açacak en canlı, yeni ve devrimci bilgi, fikir ve akli karar, güncele ha-

zır hale getirir ve sınıf savaşımının hizmetine hasreder.

Marksist komünist hareketin bilgi teorisinin izi sürüldüğünde, komünisti “pratik materyalist” olarak tarif eden Marks’ın Feuerbach Üzerine Tezler konağına varılır. Tezler marksizmin praksis felsefesinin başlangıcını ve temelini oluşturur. Kurucu temel yapıtlarla başlayan ve klasik felsefeye son veren bilgi kuramı ve metodolojisi daha sonraki yapıtlarda muazzam bir gelişme ve derinleşme düzeyine ilerler. 18 Brumaire, Ailenin Devletin ve Özel Mülkiyetin Kökeni, Kapital, Doğanın Diyalektiği, Anti-Dühring gibi temel yapıtlar, marksizmin bilgi kuramı ve yönteminin farklı alanlara uygulanışının en gelişkin örneklerini belgeler.

Marksizmin bilimsel (teorik) yöntemi tarihsel ve diyalektik materyalizmde karşılığını bulur. Praksis yordam ve kavrayış bize materyalizmin bilimsel bilgi ve felsefi düşünüş pratiklerinin özgül prosedürler izleyerek gerçekleştiğini söyler. Örneğin, tarihsel materyalizmin teorik mantığının ve bilgi kuramının, bilime (doğa vs.) uygulanış prosedürü bir yöntem oluşturur. Hakeza diyalektik materyalizmin teorik/felsefi düşünüş, çözümlenme ve soyutlama mantığı aynı metodolojinin bir başka formunu somutlar. Tarihsel ve diyalektik materyalizmin farklı alanlarda ve birbiriyle sıkı ilişki içinde işlev görmelerinin, doğa ve topluma spesifik uygulanış prosedürlerinin marksizmin metodolojisini teşkil ettiği söylenebilir. Bu bağlamda marksizmin diyalektik metodu denildiğinde, tarihsel materyalizmin

teorik mantığına ve epistemolojisine yaslanarak, toplumsal olguları, siyasal olayları, doğa ve toplumdaki karmaşık süreçleri, total bir ifadeyle bilginin nesnelere diyalektik materyalist mantık ve dizge içinde çözümlenme, soyutlama ve adlandırma işlemi anlaşılır.

Gelgelelim marksizme salt bir bilgi kuramı olarak bakılamaz. Marksizm bir bilgi teorisinden çok fazla elementar bileşene sahiptir ve esasen bir politik ontolojiyi betimler. Marksizmi kendisini var kılan elementar öğelerinden yalnızca birine indirgenen tüm düşünme yöntemleri ve pratik jestler, marksizmin bütünlüğünü parçalar, devrimci yapısını bozar. Marksizmi sadece bir bilgi kuramı bağlamıyla ele alanlar ve marksist eserlerde yazılanları dünü, bugünü, yarını, doğa ve toplumu her yönüyle tam açıklayan, her şeyin bilgisini veren ve her şeyin çaresini gösteren mucizevi reçeteler gibi kabul edenler, marksizmi yapıbozuma uğratar. Onu dogmatizme, doktrinarizme, ölü soyutlamalara ve kuru ezber bilgilerine dönüştürür. Bu tarz bilgi kuramı ve düşünsel yöntem kavrayışları, marksizmi hem devrimci diyalektik yönteminden hem de politik varoluş toprağından koparır.

Sınıf mücadelesi sahasında teori ve pratik ilişkisinde rol alan praksis yordamı, aynı zamanda siyasal pratiğin verimli toprağında en gür düşünsel gelişimini gösterir, bereketli hasatlar verir. Devrimci bilgi ve yöntemin devrimci pratik amaçlara bağlı olarak işlev görmesi ve kendini gerçekleştirilmesi praksis yordamının en tam anlatımı ve varlık gerekçesidir.

Marksizmin Bilgi Kuramı Ve Metodu Bahsinde Üç Dev Atılım Figürü: Lenin, Gramsci Ve Lukacs

Marksist komünist hareket üzerine genel bir okuma ve araştırma yapan her devrimci birey, Lenin, Gramsci ve Lukacs'ın marksizmin teori ve pratik ilişkisi, bilgi kuramı, devrimci bilinç ve kitlelerin ideo-politik eğitimi konuları üzerine yüksek teorik yoğunlaşma gösteren ve marksizme bu alanlarda düşünsel ve pratik kat-

Lenin öncü partinin en lileri devrimci teoriye donanması ve bilgi birikiminin daima güncel, canlı ve yüksek düzeyde tutulması gerektiğini vaaz eder. İşçi sınıfı ve ezilenlere bilinç taşımayı tam bir praksis yordamıyla kavrar ve partisinin tarzı haline getirir.

kılar sağlayan üç büyük komünist teorisyen figürü olduğunu daha ilk anda görebilir.

Lenin 20. yüzyılın başında devrimci bilinç konusunu teorik pratiğin merkezine çeker. “Ne Yapmalı” adlı çalışmasıyla komünist parti teorisini yeniden ele alır ve devrimci praksisin öncüsü formunda teorikleştirir. Komünist öncünün işçi sınıfına dışarıdan bilinç götürme temel fikrini yeni boyutlarda derinleştirir ve buna uygun örgütsel formu kurgulayıp uygular. Bu yanıyla 2. Enternasyonal'in diğer partilerinden kopar. 2. Enternasyonal'in öncü ve büyük partile-

rinin marksizmi bir bilgi kuramı ve kitleleri bu öğretiyile eğitime faaliyetiyle sınırlayan ve dolayısıyla kendiliğindenliğe gömülmüş sağ çizgisinin karşısına, Lenin devrimci savaş örgütü ve dışarıdan bilinç götürmeyi, eylemli bilinç biçiminde ortaya koyar. Ne Yapmalı'da güçlü bir kendiliğinden bilinç eleştirisi ve reddi fikrinin yanı sıra, öncü partinin bir tartışma, eleştiri ve bilgi üretim okulu olması, devrimci bilgi birikiminin praksis yolundan kurulması vurguları önemli çizgiler olarak belirir.

Lenin öncü partinin en ileri devrimci teoriyle donanması ve bilgi birikiminin daima güncel, canlı ve yüksek düzeyde tutulması gerektiğini vaaz eder. İşçi sınıfı ve ezilenlere bilinç taşımayı tam bir praksis yordamıyla kavrar ve partisinin tarzı haline getirir. Düşünceyi davranıştan, bilinci eylemden kopartmaz. Bilmeyi yapabilmek olarak kavrar ve pratikleştirir. Teori ile pratiğin birliğini ve yüksek uyumunu savunur. “Devrimci teori olmadan devrimci hareket olmaz” şiarı, “öncü teorinin kılavuzluk ettiği pratik” gibi yüksek soyutlamaya dayalı veciz vurgular

ve formülasyonlar Lenin’e aittir ve onun devrimci praksis yordamını kristalize eden devrimci metotlardır.

Lenin, ezilen sınıfların devrimci eğitimini pratik politika zemini ve zamanı üzerinde yapan öncü devrimci kadroların, aynı zamanda kendilerini de eğitmeleri gerektiğini, “eğitcilerin eğitilmesi” praksis kuralının asla unutulmaması gerektiğini vurgular. Parti okulları kuran ve yöneten bir lider olarak, devrimci bilgi birikimine her zaman yüksek önem ve değer verir. Kendi devrimci entelektüel bilgi birikimi dahil olmak üzere, Bolşevik yönetici ve kadroların belli konularda veya çok yönlü olarak bilgi birikimlerinin yükseltilmesi için özel kararlar alır, çeşitli eğitim uygulama yolları geliştirir.

Marksizmi sınıf savaşımı bilimi olarak kavrayan Lenin, sınıf mücadelesinin teori ve pratiğinin gündemine gelen her konuda çok sayıda teorik, felsefi ve politik eser üretir. Bir “marksist bilgi okulu” gibi çalışır. Yazdığı eserlerle marksizmin bilgi kuramını ve bir bütün olarak marksizmi büyük katkılarla geliştirdiği ve 20. yüzyıl marksizmini biçimlendirdiği



tartışmasız kabul görür. Lenin hayatın her anında ve alanında devrimci praksişi uygular. Bir devrimci önder ve entelektüel olarak, daima bilginin disiplinli bir emekçisi olur. O Peter Paul Kalesi'nde hapisteyken ya da Sibiry'a'da sürgündeyken sürekli okur, tartışmalar yapar, düşünceler geliştirir ve yazar. İsviçre'de sürgündeyken kütüphaneleri mesken tutar, derin "bilgi kazıları" yapar. Bilgiden fikir, teori, tarz üretir. Genç Bolşevik kadrolara seminerler verir, devrimci birikimlerini ve donanımlarını yükseltmeleri için yöntem kazanmalarını sağlar. Parti okulunda dersler verirken, kongrelerde konuşurken veya toplantılara hazırlanırken bilgiyi çok iyi çalışır ve bir silah gibi hazırlar. Lenin, Sovyet devletini yönetirken de aynı praksis yordamı ve önder üslubuyla, büyük şevk, ciddiyet ve bitmez-tükenmez öğrenme iştahı ve devrimci bilgiyi üretme çabasıyla yürür.

Lenin'in çağdaşı ve 3. Enternasyonal'in genç önderler kuşağının yetkin temsilcilerinden olan İtalya Komünist Partisi lideri A. Gramsci praksis felsefesi üzerine yeni ve derinlikli boyutlarda düşünsel çalışmalarıyla dikkat çeker. Yaptığı teorik çalışmalarıyla marksist komünist harekete değerli miras ve katkılar bırakır. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Avrupa'da beklenen devrimlerin daha doğum eşiklerindeyken birer birer kaybedilmesinin ardından, karşıdevrim dalgasıyla kıta Avrupa'sının siyasal rejim haritası hızla değişmeye başlar. İtalya'da faşizm iktidara gelir. Gramsci faşist diktatörlük tarafından tutsak edilip hapishaneye atılır. Gramsci bu yeni karşıdevrim konjonktüründe devrim

olanaklarını düşünür ve bu doğrultuda hapishaneyi bir devrimci akademiye çevirir. Teorik ve entelektüel birikiminin faaliyet mekanı haline getirir. 11 yıllık hapishane hayatı boyunca marksizmin temel sorunlarını kendi kavramlar setini oluşturarak çalışır. Devrim, parti, siyasal strateji, hegemonya, rıza, eğitim ve kültür konularını eksen aldığı geniş boyutlu düşünsel ve yazınsal çalışmalar yapar. Verimli ve değerli düşünceler üretir. Yeni teorik önermeler ve kavramlar geliştirir. Gramsci'nin "Ha-

Gramsci bilgi kavramıyla bağlı eğitim, aydınlar, kültür, entelektüel birikim vs. konularını yıllarca çalışır. Bilgi kavramını parti, sınıf ve aydınlar dolayısıyla derinlikli biçimde çözümler. İşçi sınıfının organik aydınlarını kendi saflarında yetiştirme imkanlarına eğilir.

pishane Defterleri" olarak ün yapan teorik külliyatında praksis felsefesi anahtar kavram rolünü oynar. Çünkü Gramsci marksizmi praksis felsefesi adıyla çağırır ve yazılarında bu anlamıyla kullanır.

Gramsci bilgi kavramıyla bağlı eğitim, aydınlar, kültür, entelektüel birikim vs. konularını yıllarca çalışır. Bilgi kavramını parti, sınıf ve aydınlar dolayısıyla derinlikli biçimde inceler, çözümler. İşçi sınıfının organik aydınlarını kendi saflarında yetiştirme imkanlarına eğilir. Bu bağlamda

devrimci eğitim ve birikimin politik sınıf savaşımındaki kilit konumunu yeni ideo-politik kavramlar düzeyinde teorileştirir. Bilginin rıza üretimi için kullanımı, ideolojik hegemonyanın inşasında bilginin, aydınların ve halkın sağduyusu denilen akıl ve kanaatlerin rolü gibi pek çok teorik tez ve soyutlamayla, marksizme değerli girdiler sağlar. Gramsci'nin eğitimle ilgili görüşleri ve çalışmaları 20. yüzyılın ortasından sonra "ezilenlerin pedagojisi" fikrini ve bu rotada yürüten bir "eğitim modeli"ni esinler.

Dünyanın ve çağın bilimsel bilgisine ulaşmak, onu devrimci hakikat bilinci halinde kurmak, ideo-politik, bilimsel, entelektüel birikim ve kapasiteye dönüştürmek, devrimci öznenin varoluş niteliğini gösterir.

Gramsci'nin aydın-entelektüel birey tanımı tam da komünist parti kadrolarının entelektüel misyonlarını tanımlar ve devrimci bilgi birikimi perspektifi sunar: "*Her tür entelektüel katılım biçiminin ayrı tutulabileceği hiçbir insan faaliyeti yoktur: Homo Faber, Homo Sapiens'ten ayrılmaz. Her insan kendi mesleki faaliyetinin dışında belli bir aydın faaliyeti gerçekleştirir, yani o bir 'filozof', bir sanatçı, bir beğeni insanıdır, özel bir dünya anlayışına katılır,*

bilinçli bir ahlaki davranış çizgisine sahiptir, böylelikle de bir dünya görüşünün sürdürülmesine veya değiştirilmesine katkıda bulunur."¹

Aynı dönemde bir başka marksist teorisyen figürü olan G. Lukacs ise, praksiyi teorik-felsefi boyutlarıyla teorik pratiğin konusu yapar. Özne-nesne, şeyleşme, yabancılaşma kavramları etrafında ve sınıf bilinci bağlamında inceler. Felsefi ve metodolojik açıdan içerik derinleştirmeleri yapar. Özgün bir siyaset kavramı ve yorumu geliştirir. Praksiyi ve eyleyen özneyi devrimin güncelliği fikrinin merkezine alır. Lenin ve Gramsci gibi tarih sahnesindeki devrimci özneye seslenir ve devrimci öznenin kendi iradi ve bilinçli zembereğini, politik aklını kurmasını önerir. Eyleyen politik öznedeki "*akılın kötümserliği*" jestine karşı, "*iradenin iyimserliği*" ufkunu vurgular. Marksizmin bilgi kuramı ve yönteminin konturlarını belirginleştirir, praksis bilincini beraklaştırır. Bilgi kavramını sanat ve estetik alanına yapılandırır.

Praksis Yolunda Devrimci Bilgi Birikimini Kurmak

İlk Çağ Grek felsefesinin temel kavramı olan praksis, "eylem, etkinlik, yapıp etme ve uygulama" anlamlarını içerir. Bir Grek tanrıça ismi de olan praksis, "kendi amacını içinde taşıyan insan etkinliği" eş deyişiyle, bilinçli insan eylemi anlamı taşır. Aristoteles tarafından felsefi içerik ve kapsamına kavuşturulan tanımına göre, praksisin üç temel anlam ve işlev boyutu bulunur: "teori, pratik ve

[1] Hapishane Defterleri'nden aktaran D.W. Livingstone, Gramsci ve Eğitim, Ed. Carmel Borg, Joseph Buttigieg, Peter Mayo, Kalkedon Yayıncılık, 2011

yaratıcı üretim”. Praksis, eyleyen öznenin teori, pratik ve yaratıcı üretim faaliyetinin bütünlüğünü ifade eder. Kavram Marks tarafından bütün oluşturucu öge ve anlamlarını içerecek biçimde kavranır ve “teori ile pratiğin birleştiği” (ya da ayrılmazlığı) bağlamıyla yeniden kurulur ve teorik kullanıma sokulur.

Praksis gibi bilgi kavramının da etimolojik kökeni Grek felsefesidir. Bilgi ve bilim sözcüklerinin doğum yeri bir başka felsefe kavramı logos’tur. Antik Grek felsefesinin en temel ve vazgeçilmez kavramlarının başında gelen logos’un ilk yalın anlamı söz olmakla birlikte, çok geniş bir anlam ve sözcük yelpazesini resmeder. Logos, “bilim, akıl, düşünce, düşünme yetisi, öğretisi, açıklama, gerekçe, temellendirme, kanıt, tez, tanım, anlam, söylem, tartışma, yasa ve evrensel kurucu yasa” gibi geniş bir anlam haritasını kapsar.

Episteme ve gnosis sözcükleri, bilgi, bilim anlamıyla logos’tan türetilen iki temel kavramdır. Epistemoloji bilginin bir teorik yöntemle/disiplinle elde edilişi, bilme sürecinin çözümlenme ve kavramlaştırılmasını anlatır. Praksis yordam kendi teorik pratiğiyle bilme sürecini gerçekleştirir, bilgiye ulaşır ve epistemolojisini inşa eder. Marksizmin epistemoloji ve ontoloji ilişkisine getirdiği köklü devrimci yenilik, bilgi kavramının dosdoğru teori ile pratik bütünlüğü içinde kurulmasından başka anlama gelmez. Bilim, konusu her ne olursa olsun, nesnenin bilgisini anlamak ve kullanmak üzere kavrar, avucunun içine alır ve araştırır. Bilme sürecinin sonunda, bilgi nesnenin özüne ve

özelliklerine dair yeni bilgiler, bulgular keşfedilir, eski bilgiler sınanır ve yeniden tanımlanır. Bu bilimsel işlemle bilginin olanaklılığı, geçerliliği ve işlevselliği değerlendirilir, ölçülür. Bilim, teori ile pratiğin, varlık ile bilincin ilişkisini kurallı düşünsel yöntem ve kimi pratik usullerle araştırıp tanımladığına göre, marksizmin teori ile pratik ilişkisini kuran yöntemi bilimseldir ve marksizmin bilim bileşeniyle üretilen bilginin bilimsel bir değeri ve karşılığı vardır.

Marksizmin praksis felsefesinin kurucu perspektifi ve ilkeleri Feuerbach Üzerine Tezler’de bütün boyutlarıyla ayrı ayrı işlenir, teorik bakımdan kristalize edilir ve 11. Tez’de özetlenir: “*Filozoflar dünyayı yalnızca değişik biçimde yorumladılar, oysa sorun onu değiştirmektir.*” Tezler praksisi bir bütünlük içinde kavrayan her marksist komünist bireye dünyayı değişik biçimlerde yorumlama ve değiştirme eyleminin asla birbirinden ayrılmayacağını açıklar. “Pratik materyalist” öznenin dünyayı yorumlama ve değiştirme eylemini hazır bulduğu koşullara hücum ederek gerçekleştirilebileceğini emreder. Böylece tarihsel, teorik ve entelektüel bilgi birikiminin de bir devrimci eylem ve çalışmanın vazgeçilmez, ihmale gelmez başat konusu ve “hakikati” olduğu kendiliğinden ortaya çıkar.

Marksist için praksis yolundan dünyayı yorumlama ve değiştirmenin ön koşulu, marksizmin devrimci düşünme yöntemini ve bilgi kuramını kavramak ve özümsemektir. Komünist devrimci birey için bilgi birikiminin ilk koşulu ve görevi marksizmin

düşünme, eyleme ve bilgi biriktirme yordamını elde etmektir. Devrimci birikimi marksizmin metodolojisine ve devasa bilgi külliyyatına yaslanarak gerçekleştirmektir. Dünyaya ve sınıf savaşımına marksizmin optiğinden bakan komünist özne, verili ve hazır olandan yola koyulur. Bu zemin devrimci mücadelenin verili düzeyidir. Devrimci özne verili koşullar bütünü ve gerçeği içinde kendi öğrenimini, eğitimini ve birikimini gerçekleştirir ve ilerletir.

Dünyanın ve çağın bilimsel bilgisine ulaşmak, onu devrimci hakikat bilinci halinde kurmak, ideo-politik, bilimsel, entelektüel birikim ve kapasiteye dönüştürmek, devrimci öznenin varoluş niteliğini gösterir. Bilgi birikimi komünist devrimci bireyin zorunlu ve vazgeçilmez asli ödevidir. Devrimci birey bilgisiz olamaz, bilinçsiz yaşayamaz. Bilgi ve bilinç devrimci bireyin içkin hakikatidir. Hiçbir devrimci özne bu kurucu hakikatten kaçamaz. Çünkü varoluşsal misyonu ve konumu, devrimci özneyi her daim dünyanın gerçeğiyle ve bilgisiyle yüz yüze getirir ve zorunlu ilişkiye sokar. Toplumsal hayat devrimci özneye durmadan sorular sorar ve cevaplar üretmesini ister. Mevlana'nın "*Sual de bilgiden doğar, cevap da*" sözü sanki devrimci özneye sınıf savaşımı ve dünyadaki yerini, misyonunu hatırlatmak için söylenmiş gibidir. Devrimci özne sınıf savaşımının her anında ve tüm uzamlarında bilgiye ihtiyaç duyar, bilgiye dayalı çalışır. Büyük önder Mao'nun veciz ifadesiyle, "*Bilgi olmadan fikir olmaz*". Zira bilgi, sınıf savaşımının teorik aklının ve politik

söyleminin temelini ve mayasını oluşturur.

Sınıf savaşımında devrimci özne bilinçsiz sürecin bilinçli aktörü rolüyle yer alır. İradeli, kasıtlı ve bilinçli faaliyetiyle dünyayı değiştirme pratiğini örgütler. Marksist yöntem ve bilgiyle devrimci bilincini kuran özne, bilgiyi sınıf savaşımının tüm cephe ve mevzilerinde çok yönlü ve amaçlı bir "alet çantası" gibi etkince kullanır. Tarihsel, teorik ve entelektüel bilgi birikimi ve çalışmasıyla, teorik aydınlatma, propaganda, bilinçlendirme ve eğitim yapar. Siyasi pratiğin devrimci aklını ve politik söylemini kurar. Siyasal stratejiyi düşünür ve kurgular. Politik ajitasyonla ezilenlere güncel ve devrimci eylem bilgisini/çağrısını taşır. İdeolojik eleştiri söylemlerini, devrimci estetik, beğeni, hukuk, sanat vs. normlarını ve değerlerini ortaya koyar. Politik askeri savaş teorisini, tekniklerini pratik bilgiler kılavuzu haline getirir. Örgüt yönetim bilgilerini geliştirir vb. Hasıl-ı kelam, total devrimci faaliyet bilgi birikimini ve üretimini şart koşar, devrimci özneye asli bir görev olarak buyurur. Devrimci özne bu buyruğu siyasal faaliyetin içinde yerine getirir.

Sınıf savaşımının politik uzamına boylu boyunca yerleşen komünist parti, faaliyetini ve örgütsel varlığını "politik işbölümü" temelinde farklı cephe, alan ve sektörlerle böler ve kuvvetlerini mevzilendirir. Devrimci özne verili politik ve örgütsel işbölümü zemininde rolünü oynar, bulunduğu vasatta kendini ve devrimci bilincini üretir. Bilgiyle ve devrimci birikimle varoluş ilişkisini

de buradan kurar. Bilgi nesnesi ve bilme süreci öncelikle bulunduğu alan ve kendi siyasal pratiği potasında gerçekleşir. Geniş manada ise, devrimci birikim tüm sınıf savaşımı sathında elde edilir. Komünist devrimci birey kendini sınıf savaşımının tüm ihtiyaçlarıyla ve onun çözüm bilgileriyle ilişkili ve sorumlu görür. Bir devrimci önder ve nefer olarak, “dövüşürken biriktirme”, “yürürken öğrenme” yolundan yürür. Daha iyi dövüşebilmek, devrimci atılımlar ve zaferler hazırlamak için durmadan bilgiyi devşirir, devrimci aklın tez-gahında işler ve hünerlice kullanır.

Devrimci mücadelenin tüm alanlarının bilgisiyile donanmak ve dövüşkenlik kapasitesini yükseltmek, devrimci bireyin asli ve ihmale gelmez ödevlerinin başında gelir. Farklı mücadele cepheleleri ve sayısız bilgi konuları verili olduğuna göre, her alanın veya konunun spesifik bilgilerine ulaşmak, vakıf olmak ve bu bilgileri gerçek bir birikime ve eylem kılavuzuna dönüştürmek, kasıtlı bir bilgiyi, yönelimi, bağlanmayı ve sistematik çalışmayı gerektirir. Bu bağlamda praksis yordam, bilmeyi yapabilmek olarak devrimci öznenin önüne koyar ve en pratik yolu önerir. Devrimci özneye günün verili göreviyle bağlı olduğu faaliyeti bahsinde, praksis bilgiyi devşirmesini ve soyut düzeyde yeniden kurmasını salık verir. Örgütsel görev ve işbölümüyle belirlenen varlık zemini üzerinden harekete geçmesini ve bilgi-bilme sürecini başarıyla gerçekleştirmesini söyler. Örneğin, partisinde bir teorisyen veya propagandist görevini üstlenen bir devrimci bireye, bulunduğu

elverişli koşul ve imkanlar vasatında, sınıf savaşımı pratiğinin önünü açacak derinlikli konu incelemeleri, yeni okumalar, araştırmalar ve yazılı düşünsel eserler üretmesini emreder.

Hapishanedeki bir propagandacı yazarın okuma, inceleme, kapsamlı araştırmalar yapma ve yazınsal ürünler hazırlama imkan ve koşullarıyla, semt faaliyetinde ya da üniversite kampüsünde, fabrikada, kır gerillasında faaliyet yürüten devrimci öznenin bilgi edinme koşul ve imkanları kıyaslanamaz biçimde birbirinden

Mevlana'nın “Sual de bilgiden doğar, cevap da” sözü sanki devrimci özneye sınıf savaşımı ve dünyadaki yerini, misyonunu hatırlatmak için söylenmiş gibidir. Devrimci özne sınıf savaşımının her anında ve tüm uzamlarında bilgiye ihtiyaç duyar.

farklı ve eşitsizdir. Tüm bu mekan ve işbölümü farklılıklarına rağmen, praksis yordam her alanda güçlü ve anlamlı bilgi birikiminin ve tecrübeyi de kapsayan devrimci birikimin sağlanabileceğini gösterir. Komünist devrimci birey kendiliğindenliğin akışına kendini terk etmediği müddetçe, her alanda kendi birikimini hazırlamanın imkan ve yöntemlerini, en elverişli eğitim, öğrenim, okul vs. biçimlerini bulabilir.

Semtte örgütçülük yapan bir devrimci özne, hazırlayacağı seminer-



lerle, okuma-tartışma gruplarıyla kendine bir okuma, inceleme, tartışma ve bilgiyi sunma yolu bulur. Bu çalışmasıyla asgari propagandacı olma düzeyini test eder.

Hızla bilgi biriktirmek isteyenler için konferans, panel, sempozyum ve tartışmalara etkince katılma, izleme ve bilgilenme başka bir bilgiye ulaşma yoludur.

Politik, askeri savaş cephesinde yer alan bir komutan da tarihsel, teorik ve entelektüel bilgiyi elde edebilir. Kendi verili koşulları içinde erişebildiği tüm bilgi kaynak ve materyallerini en etkin biçimde değerlendirerek fikirlerini ve bilgilerini derinleştirebilir.

Bilgiye Ulaşmak, Bilgiyi Çalışmak Ve Üretmek İçin: Eğitim, Öğrenim, Praksis Yordam

Bilimsel bilgiye ulaşmak, bu bilgiyi kavramak ve çalışmak, düşünsel üretimlere dönüştürmek yoğun bir praksis süreçte gerçekleşir. Bilgi, fikir ve eylem uğrakları praksis bilgi inşasının birbirini bütünleyen geçiş

halkalarını oluşturur. Söz konusu geçiş ve bütünlüğü sağlayan en can alıcı pratik ise, diyalektik materyalist yönetime yaslanan devrimci öğrenim ve eğitimidir.

Devrimci bireyin bilgi birikiminin ilk ana yolu tüm çeşit zenginliğiyle politik eğitimi öncelleyip merkeze alan devrimci eğitimidir. Devrimci eğitim enformel, dinamik ve zengin bir karakter taşır. Parti okulu, akademi gibi kimi eğitim kurum ve süreçlerini kapsamaması, devrimci eğitimin kendine mahsus enformel niteliğini değiştirmez. Ezilenlerin politik eğitimini öncelleyen devrimci eğitim, kimi geleneksel okul, eğitim metotları ve öğrenme biçimlerinden de yararlanır. Formel burjuva eğitime marksist diyalektik metot ve öğrenme prosedürlerini uygular. Yeni eğitim biçim ve içerikleri yaratır. Bu yeni enformel eğitim, praksis sahasında bireysel öğrenim ve kolektif eğitim pratiklerini iç içe geçirir, birbirini tamamlayan ve besleyen bir bilgi birikimi ve “ezilenlerin pedagojisi”ni inşa eder. Devrimci okul, dinamik, esnek, canlı, katılımcı, sürekli yenilenen eğitim ve öğrenim formlarıyla, yaratıcı ve üretici metotlarla varlık kazanır.

Devrimci eğitim ve öğrenim okulunun uzamı bütün bir devrimci hayat sahasıdır. Devrimci özne, verili devrimci hayata diyalektik materyalist metodolojiyi uygulayarak, çağın ve sınıf savaşımının bilimsel bilgisini devşirir. Bireysel çalışma, hazırlık ve etkinlikle eğitim süreçlerine katılır. Eleştirel akıl, tartışma ve öğrenme yoluyla bilgi düzeyini artırır.

Devrimci eğitim, komünist özneye ihtiyaç duyduğu teorik, ideo-poli-

tik, felsefi, estetik, teknik, askeri vb. hazır marksist külliyat ve devrimci deneylerin bilgisini aktarır. Kapasitesine uygun becerilerini geliştirme imkanlarını sunar, yeteneklerini forma sokar, uzmanlaşmasını sağlar. Devrimci özne parti eğitiminin kendisine sunduğu marksist bilgi kuramı ve sınıf savaşımı deneylerinin bilgisinden en iyi ve yüksek verimde yararlanır, bu bilgileri özümser ve gerçek bilgi birikimine ve entelektüel kapasiteye dönüştürür.

Devrimci bireyin bilgi birikiminin ikinci anayolu ise, bilimsel öğrenme süreci, daha tam ifadeyle bilgiye ulaşma, bilgiyi çalışma ve üretme praksisidir. Devrimci eğitim gibi, devrimci öğrenim de praksis yordamla varlık kazanır ve gelişir. Devrimci eğitim ve kolektif öğrenme/bilgilenme biçimlerini bir yana koyarsak, öğrenme süreci esasen bireysel entelektüel faaliyet olarak vücut bulur. Bireysel öğrenim süreci, devrimci öznenin “bilimsel çalışma”, “bilim yapma” pratiği olarak da kavranabilir. Bireysel öğrenim ve bilgiye ulaşma süreci, devrimci eğitimden çok daha özel ve meşakkatli bir faaliyeti karakterize eder. Gerçek ve anlamlı devrimci bilgi birikimi ve entelektüel kapasitenin kazanılması ancak ve yalnızca bireysel öğrenim, bilgiyi çalışma ve üretme çabasıyla elde edilebilir.

Bilme süreci, teorik düşünme ve bilgileri belli usullerle elde etme sürecinden başka bir şey değildir. Dar anlamda bilim yapmak, teorik düşünmek, fikirler geliştirmek ve yeni kavramsal soyutlamalar yapabilmektir. Bilgiden fikre, olgudan kav-

rama varan soyutlama eylemi uzun ve zorlu zihinsel emek süreci ve çaba gerektirir. Teorik düşünme ve soyutlama yeteneği kazanmış her devrimci özne, kendine has bir üslupla ve bilimsel yordamla bilgiyi çalışabilir ve bağımsız fikirler geliştirebilir. F. Engels’in Anti-Dühring adlı yapıtında vurguladığı gibi, “*Düşünmenin sabit yolları doğuştan gelmezler onlar edinilirler ve bir kez edinildiler mi doğru kullanımları profesyonel bir yeterliliğe denk düşer.*” Devrimci birey, her şeyden önce asgari düzey-

Devrimci bireyin bilgi birikiminin ikinci anayolu ise, bilimsel öğrenme süreci, daha tam ifadeyle bilgiye ulaşma, bilgiyi çalışma ve üretme praksisidir. Devrimci eğitim gibi, devrimci öğrenim de praksis yordamla varlık kazanır ve gelişir.

de teorik düşünme, bilgiyi işleme, çözümlenme ve soyutlama özelliğini bir marifet olarak kazanmayı hedefler. Bireysel öğrenim ve devrimci bilgi birikimi bu arka plan üzerine yükselir. Devrimci özne, marksizme yaslanarak elde ettiği bu düzey ve düşünsel nitelikte olguları kavrar, analiz eder ve belli kavramsal soyutlamalara kavuşturur.

Bilgiye ulaşma ve bilgiyi çalışma öncelikle bir pratik çalışma sistemini zorunlu kılar. “Bireysel çalışma sistemi” kurmadan gerçek anlamda bilim-

sel bilgi, devrimci birikim ve entelektüel kapasite kazanılmaz. Tecrübeyle kazanılan pratik bilgi, duyular ve gözleme dayalı ampirik bilgi, genel kültür vasatının sunduğu genel geçer ve kulaktan dolma bilgi vb. kaynak ve yollar, gerçek bilimsel ve devrimci bilgiyi vermez. Gerçek bilimsel bilgi ancak okuma, inceleme, çözümleme ve soyutlama boyutlarını kapsayan, eleştirel akıl, bireysel disiplin ve diyalektik materyalist yöntemle dayalı bir çalışma sistemiyle gerçekleşir.

Komünist partinin sunduğu kimi

Bilme süreci, bilginin nesnesini çalışıp kavramak açısından belli esaslara dayalı bir bireysel çalışma sistemini zorunlu kılar. Zira bilgiye ulaşmak ve çalışmak, okuma, inceleme, çözümleme ve kavramsallaştırma süreci yoğun bir entelektüel emek gereksinir.

somut perspektif ve prosedürlerin yanı sıra, marksist komünist hareketin kurucu önderi başta olmak üzere, komünist ve devrimci önderlerin bilgiye ulaşma ve bilgiyi çalışma pratiklerinin yöntemselden incelemesi verimli ve derinlikli kavrayışlara hizmet eder. Marksist önder ve teorisyenlerin, bilimsel-teorik konuları inceleme yöntemlerini somutlayan yapıtlarının da aynı bakış açısıyla değerlendirilmesi can alıcı katkılar sağlar ve bireysel çalışma sistemini kurmaya kılavuzluk eder.

Marks, Engels, Lenin ve diğer devrimci önderlerin biyografilerini okuyan her devrimci birey, bilgi birikimi konusunda yöntemselden çok şey öğrenebilir ve bireysel çalışma sistemi için yöntem kurucu bilgilere ulaşabilir. Devrimci önderlerin bilgi birikimi ve üretimi konusuna göz atan bir devrimci özne, ilk bakışta güçlü öğrenme merakı, isteği ve hazzını keşfedebilir. Sistematik çalışma, muazzam öz disiplin, okuma ve araştırma sürekliliği, konuları titizlikle inceleme, düşünsel kapasiteyi geliştirme iradesi ve yüksek sorumluluk bilinci vs. bize entelektüel emeğin zorlu sürecini ve bireylerden istediği marifetler skalasını sunar. Örneğin, devrimci önderlerin okuma, inceleme ve araştırma konularına dair, defterler dolusu notlar almaları hemen gözümüze çarpar. Bu tür çalışma usulü bir bilimsel çalışma prosedürünü gösterir ve bireysel çalışma sisteminin kılavuz bilgilerinden birini sunar. Okuma, araştırma, inceleme süreçlerini eleştirel ve analitik biçimde yapmaları bir başka karakteristiğe, etkin okuma pratiğine işaret eder. İnceledikleri eserlere dair değerlendirmelerini ve eleştirilerini yazılı notlar haline getirmeleri etkin okuma ve bilgi işleme, fikri somutlama ve kayıt altına alma çabasını belgeler.

Bilme süreci, bilginin nesnesini çalışmak ve kavramak açısından belli esaslara dayalı bir bireysel çalışma sistemini zorunlu kılar. Zira bilgiye ulaşmak ve çalışmak okuma, inceleme, çözümleme ve kavramsallaştırma süreci yoğun bir entelektüel emek sürecini karakterize eder ve gereksinir. Okuma ve incelemeye dayalı bir

bilimsel çalışma sisteminin asgari prosedürünü şu şekilde özetlemek mümkündür: amaçlılık, sistemlilik, süreklilik, işlevsellik, verimlilik, birikim ve hafıza oluşturmak.

Doğa ve toplumsal işbölümü tarafından belirlenen bilginin envai çeşit hali, alanı ve konusu bulunur. Tarih bilgisi, cins bilgisi, yönetim bilgisi, savaş bilgisi, mesleki bilgi, teknik bilgi, sanat bilgisi vb... Bilgi türlerine ve konularına gelişigüzel bir bakış dahi bilgiye ulaşma ve çalışma sorununun ne denli zorlu bir entelektüel faaliyet konusu olduğunu hemen gösterir. Devrimci özne bu zoru başarır.

Merak ve istek bilgiye ulaşmanın, olan biteni görmenin, görünenin arkasındaki diyalektik ilişkileri çözümlenmenin itici gücüdür. Bilme süreci merak, istek, ihtiyaç gibi kişisel itici dinamikler tarafından kullanılır. Doğanın ve toplumsalın sonsuz ve devasa bilgisi karşısında devrimci birey, bilgiyle ilişkisini örgütlü varlık, devrimci amaçlar ve praxis biçimde kurar. Devrimci bilgi ve öğrenim konusunda kişisel merak, istek ve ihtiyacını devrimci mücadelenin öncelikli ve belirleyici konularıyla örtüştürür. Bu zeminde konu seçimleri yapar, yola koyulur. Tam bir amaç açıklığıyla çalışacağı konuya enerjisini hasreder, öğrenme hazzı ve iştahıyla yürür.

Sistemlilik gerçek bir bilgi birikimi sürecinin olmazsa olmaz bir başka çalışma koşulunu ve öz disiplin ilişkisini oluşturur. Sistemli bir okuma, inceleme ve araştırma olmadan, gerçek ve kayda değer bir öğrenim süreci gerçekleştirilemez. Devrimci

birey sistemli okuma ve inceleme için gündelik hayat akışını düzenler, zamanını planlar ve çalışma planını uygular. Amaca varmak, doyurucu ve verimli bir bilgi-fikir düzeyi elde etmek bakımından düzenli okumalar yapar. Devrimci hayatın ritmi ve değişen zorlu koşulları bazen amaçtan ve konudan kopmayı getirebilir. Çalışmanın kesintisiz sürdürülmesi için burada başka bir devrimci sorumluluk ve öz disiplin perspektifi olan süreklilik devreye girer. Belirli bir amaçtan kopmama ve çalışmanın sürekliliğini güvenceleme hali devrimci özne tarafından iradi biçimde ve her momentte yeniden kurulur.

İşlevsellik bilginin zihinsel süreçte etkin kullanımını, bilginin geçerliliğini, özelliklerini, yararını açığa çıkarır, test eder ve tanımlar. Etkin okuma ve inceleme gerçek bir bilgi yolu açar, bilgiye ve fikre işlevsellik kazandırır. Düşünsel ve teorik canlılığı, gelişimi besler. Etkin okuma, verili bilgiyle edinilmekte olan bilgiyi rezonansa sokar, fikir ve bilgileri çarpıştırır. Bilgi zihnin bu işlem potasında teorik ve pratik bakımdan işlev kazanır. Fikirsal çalışmaların maddesi olarak hazır ve bilinçli hale gelir. Etkin okuma, konuyu ve fikri tam olarak kavrayan, irdeleyen ve çözümleyen eleştirel okumayı anlatır. Etkin okuma sorular sorar, düşünsel planda tartışır, benzer bilgi ve fikirleri kıyaslar, ayırım noktalarını/nüanslarını belirler. Bu okuma, eleştirel çözümlenme ve bilimsel irdelemenin sonunda, ihtiyaç duyulan praxis bilgi soyutlanır. Böylece okumanın ve incelemenin bir sonraki aşaması olan verimliliğe adım atılır.

Kapsamlı ve derinlikli okumalar/ incelemeler bilgi konusunu bütün boyutlarıyla ve güçlüce kavramayı ve elbette verimliliği sağlar. Verimliliğin asgari düzeyi, bilgi konusunun tam kavranmasıdır. Gerçek ve anlamlı verim ise, elde edilen bilginin “etkin kullanımı ve yeniden üretimi”nde cisimleşir. Bilgiden fikir üretmek, olguları kavramlaştırmak, sorunları devrimci bilgi kavramlarıyla betimlemek, çözümlemeler yapabilmek, konuyu anlaşılır ve kavranabilir kılmak, bilgiyi nitelikli çalışmanın ve verimliliğin aracı yapmanın başat ve somut kanıtıdır.

Devrimci birikim çok katmanlı bir olguyu betimler. Birikim bilgi, fikir, teori, beceri, tecrübe, teknik, değerler vb. boyutlara uzanan geniş bir çerçeveye işaret eder. Devrimci bilgi birikimi okumada, incelemede, araştırmada, tartışmada, öğrenmede, eylemde, duyguda, gözlemede, sezgide, kısacası akılda ve hafızada bize kalan her şeydir. Bu bilgi bazen bir kavram, bazen kapsamlı bir teori, ilginç bir anekdot, bir metafor ya da slogan olarak hafızada kalandır. Devrimci özne okuyarak, araştırarak, yaşayarak, gözlemleyerek, tecrübe ederek ve tüm bunları soyutlayıp bilgi formlarına dönüştürerek birikim yaratır. Düşünce üretmek, yaratıcı üretimle kendini besleyerek birikimini büyütür.

Devrimci bilgi birikimi, bilme sürecini tamamlamakla son bulmaz. Bilgi türlerine bilgi tasnif edilir,

kavramsal düzene ve teorik uzama yerleştirilir. En önemlisi bilgi hayatı değiştiren praksisin mihenk taşıdır. Bilgi birikimi gerekli-gereksiz her türlü bilginin zihin dünyasına ve hafızaya üstün körü yığılmasıyla gerçekleşmez. Amorf ve düzenlenmemiş, yeterince işlenmemiş bilgi, eksik çalışılmış bilgidir ve çoğunlukla işlevsiz kalır. Hatta bu tip bir bilgi istifleme tarzı genellikle “birikim arızası” yaratır.

Bilgi birikiminin gerçek bir entelektüel kapasiteye sığırabilmesi için bilginin tür ve alanlarına göre düzenlenmesi, canlı, işlevli bir hafıza oluşturulması can alıcı bir husustur. Zira hafıza devrimci bilgi birikiminin ve hakikat bilincinin kaynağıdır. Birikim ve hafıza olmaksızın bilgi teorisi işlev kazanamaz. Verili bilgi düşünsel bakımdan yaratıcı üretime dönüştürülemez, devrimci ve yararlı rolünü oynayamaz.

Devrimci öznenin gerçek bir entelektüel olarak işlev görmesi için daima birikim düzeyini ve bilgiyi nitelikli kullanma eylemini yükseltmesi gerekir. Entelektüel birikim çok yönlü okumalar, incelemeler ve bilgi üretme çabasının sonunda tecessüs eder. Devrimci özne, tarih, felsefe, bilim, politika, sanat, edebiyat gibi geniş bir bilgi yelpazesinde sistematik okuma ve yöntemle bilgi birikimleri yaparak, bu birikime yaslanıp fikir, söz ve teori üretmek entelektüel rolünü oynar.

Şi Jinping Liderliğinde Çin Komünist Partisi

Alp Altınörs

Tekelci devlet kapitalizmi altında teknolojinin en ileri derecede geliştirildiği, devletin parasal rezervlerinin misliyle büyütüldüğü, inovasyon tekniklerinin Çinleştirildiği, Renminbi'nin küresel rezerv parası olarak kullanımının dolara denk derecede yaygınlaştığı, ABD'nin teknolojik, parasal ve askeri üstünlüğünün tarihe karıştığı bir "Çin Yüzyılı" tasarlanmaktadır. Bütün bunları Çin kapitalizminin bütünleştirici ve itici gücü olan ÇKP'nin mutlak egemenliğinden hiç taviz vermeden, Çin proletaryası ve köylülüğünün üzerindeki ağır sömürü boyunduruğunu gevşetmeden, üretim sahalarını daha ucuz işgücünün olduğu Orta ve Batı Çin'e kaydırarak yapmak planlanıyor.

Çin Komünist Partisi'nin 19. Kongresi Şi Jinping'i yeniden Genel Sekreter seçmekle kalmadı, "Şi Jinping Düşüncesi"ni parti tüzüğüne ekleyerek onu Mao'yla aynı mertebeye yükseltti. Kongreden önce toplanan Çin Halk Meclisi, Şi'nin ömür boyu devlet başkanı olmasının önündeki anayasal engelleri kaldırdı. Şi Jinping kongrede yaptığı 3.5 saatlik konuşmayla, "Yeni Çağ için Çin Karakterli Sosyalizm Düşüncesi"ni anlattı. Çin modernleşecek, kalkınacak, bu arada ekolojik kaygılara daha fazla dikkat edecek, 2050'ye gelindiğinde dünyanın lideri ve bilimin öncüsü olacaktır. Çin'in ulusal zindeleşmesi tamamlanacaktı. 5000 yıllık tarihi olan, insan medeniyetine büyük katkılar yapan, hatta modern zamanlara (Batı'nın

müdahalelerine) kadar bilimde öncü olan Çin medeniyeti bu konumuna yeniden ulaşacaktı.

"Designed In China"ya Doğru

19. Kongre, parti tüzüğünde "baş çelişki"yi değiştirerek, Deng döneminin resmen kapandığını ilan etmiş oldu. ÇKP baş çelişkiyi, 1949'da "emperyalizme, feodalizme ve Komintang kalıntılarına karşı halk" olarak ifade ediyordu. Devrimin antifeodal evresinin sona erdiği dönemde (özellikle de Kültür Devrimi döneminde) baş çelişki "burjuvaziye karşı proletarya" olarak değiştirildi.

Mao'nun 1976'da ölümüyle birlikte başa geçen Deng Şiao-Ping Çin'de kapitalist restorasyon sürecini başlattı. Buna paralel olarak, 1981'de



parti tüzüğünde baş çelişkinin tanımını “*halkın sürekli büyüyen maddi ve kültürel ihtiyaçlarıyla geri toplumsal üretim*” arasındaki çelişki olarak değiştirdi. Deng döneminin bu tanımı, üretici güçlerin salt nicel geliştirilmesine işaret ediyordu. Çin’de kapitalist restorasyonun başlangıç aşamalarında, ülkenin üretici güçlerinin oldukça tahrip olduğu ve bugünküne kıyasla çok geri olduğu bir dönemde formüle edilen bu “baş çelişki” artık eskimişti. Çin’de artık “geri sosyal üretimden” bahsedilemezdi.

İşte 19. Kongre, Şi’nin açıklamaları doğrultusunda “baş çelişki”yi, eşitsiz ve yetersiz gelişme ile halkın daha iyi bir yaşam doğrultusunda sürekli büyüyen ihtiyaçları arasındaki çelişki olarak değiştirdi. Böylece odak noktası üretimin niceliğinden niteliğine doğru kaydırıldı. Çin kapitalizmi 1980’ler, ‘90’lar ve 2000’ler boyunca muazzam bir niceliksel (ekstansif) gelişme sağlamıştı. Ancak eğer Çin küresel liderlik iddiasında bulunacaksa, artık niteliksel (entansif) gelişmeye odaklanmalıydı. Herhalde “Şi Jinping Düşüncesi” denilen programatik çerçeveyi Çin devlet

kapitalizminin niteliksel gelişiminin ihtiyaçlarını yanıtlayan bir program olarak tanımlarsak yanılmış olmayız. Popüler ekonomi jargonuyla bu dönüşüm, “*Made in China*”dan (Çin’de yapılmıştır) “*Designed in China*”ya (Çin’de dizayn edilmiştir) doğru bir dönüşüm olarak tanımlanıyor.

Sanayi Ülkesinden Mali Sermaye Ülkesine Doğru

20. yüzyılda kapitalist dünya sistemi içinde ülkeler sanayi ve tarım ülkeleri olarak ayrışyordu. 21. yüzyılda ise kapitalist ülkeler mali sermaye ülkeleri ve sanayi ülkeleri olarak ayrışıyorlar. En ileri teknolojiyi ve aşırı yoğun para sermaye birikimini ellerinde bulduran mali sermaye ülkeleri (ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, Japonya vd.) sanayi ülkelerine (Çin, Hindistan, Güney Kore, Endonezya, Malezya, Brezilya vd.) hükmediyorlar. Çin ve Hindistan gibi sanayi ülkeleri 2008 küresel kapitalist bunalımından görece az etkilendiler. Aradan geçen 10 yılda üretkenliklerini sürdürdüler, dünya ekonomisindeki kısıtlı büyümenin ana kaynağı oldular. Böylece dün-

ya ekonomisindeki yerlerini görece güçlendirdiler.

Ne var ki, ABD ve diğer mali sermaye ülkeleri halen dünya ekonomisini belirlemeye devam etmektedir. ABD'deki sınırlı ekonomik toparlanmanın ardından doların değerinin yükselmesi, sanayi ülkelerini zayıflatmakta, onların büyüme oranlarını aşağıya doğru çekmektedir. Donald Trump'ın başkan seçilmesiyle birlikte Çin'in ekonomik gücü ABD'nin birinci derecede hedefi olmuştur. Mao döneminde antiemperyalizmin liderliğini yapan Çin Halk Cumhuriyeti, son Davos Zirvesi'nde Şi'nin ağzından, emperyalist küreselleşmeyi (ABD'nin korumacı yönelimine karşı) savunan ülke konumundadır. Hong Kong'un Çin'e iadesinin ardından sıçrama yapan Çin mali sermayesi, muhtemelen yakın gelecekte dünya mali sermayesi içinde birinci konuma yükselecektir.

Dış Politikada “Düşük Profilli Kalmaya” Son

Deng döneminde Çin, dünya işlerinden çekilerek tamamen kendi gelişimine odaklanmıştı. Bu politika Deng'in 1990'da ilan ettiği “Düşük Profilli Kalma” (*taoguangyanghui*) doktriniyle açıklanır. Şi ile birlikte bu dış politika yordamı bir kenara bırakılmıştır. Obama döneminden başlayarak ABD'nin Çin'i çevreleme siyaseti izlemeye başlaması, Japon emperyalizminin yeniden silahlandırılması, Güney Çin Denizi'nde Filipinler ve Vietnam ile yaşanan sınır gerginlikleri bu doktrinin sorgulanmasına yol açmıştır. Çin'in son 10 yılda kapitalist dünya ekonomisi

içindeki yerini güçlendirmesi, dünya siyasetinde de buna denk düşen bir ilerleme arayışını doğurmuştur.

Bütün bunların sonucu olarak Şi Jinping ÇKP'nin bir dış ilişkiler seminerinde, 24 Ekim 2013'te “Başarı için Mücadele Etme” (*fenfayouwei*) doktrinini ilan etmiştir. Artık Çin, dünya diplomasisinde etkin bir unsur olacaktır. Özellikle de kendi çevresindeki bölgelerde Amerikan askeri üstünlüğünü olduğu kadar diplomatik üstünlüğünü de sorgulayacaktır. Aynı zamanda Çin'in genelkurmay

Böylece Rusya'dan sonra ikinci bir devlet daha, ABD'nin küresel askeri üstünlüğüne bölgesel düzeyde karşı koyabilecek güce erişmiş bulunmaktadır. Ancak Çin'in hedefi, bunun çok ötesinde, bizzat küresel bir askeri güç haline gelmektedir.

başkanı da olan Şi yönetimi altında ordu da buna denk düşen bir yapısal değişimden geçmektedir. Kara kuvvetleri sayıca azaltılmakta, deniz ve hava kuvvetleri güçlendirilmektedir. 2018 yılında Çin'in askeri harcamaları, önceki yıla göre yüzde 8 artışla 175 milyar dolara çıkacaktır. Böylece, tıpkı Japonya'ya karşı Diayou adaları krizinde olduğu gibi, Filipinler ve Vietnam'a karşı Güney Çin Denizi adaları krizinde de üstünlük sağlanması hedeflenmektedir. Güney Çin Denizi adaları, Çin'in doğrudan

askeri güç kullanarak (adalara üs inşası, deniz kuvvetlerinin konuşlandırılması, hatta suni adaların inşası vb.) egemenliğini sağladığı alanlar olmaktadır. Çin'in, Vietnam'ın ve Filipinler'in aynı deniz sahası üzerinde hak iddia ettiği bu alanda Çin, askeri hakimiyetini sürekli genişletmektedir. Bu süreç, Vietnam'ın giderek ABD'ye yaklaşmasına sebep olmaktadır (nitekim geçtiğimiz Mart ayında, Vietnam Savaşı'ndan bu yana ilk kez bir Amerikan uçak gemisi Vietnam'ı resmen ziyaret ederek

Ş i, yolsuzluk karşıtı kampanya ile, alt-yapıda doludizgin gelişen kapitalizmin partiyi doğrudan satın almasını en azından bir süre için engellemiş oldu. Böylece Çin'de Batı emperyalizminin varsaydığı liberal bir siyasi sisteme geçişin önünü kesti.

Çin'e gözdağı verdi). Filipinler ise zaten öteden beri bölgede bir Amerikan üssü konumundadır.

Böylece Rusya'dan sonra ikinci bir devlet daha, ABD'nin küresel askeri üstünlüğüne bölgesel düzeyde karşı koyabilecek güce erişmiş bulunmaktadır. Ancak Çin'in hedefi, bunun çok ötesinde, bizzat küresel bir askeri güç haline gelmektedir. Rusya'nın aksine, bunu destekleyebilecek bir ekonomik gücü de vardır.

Çin dış politikasının bölgesel bağlamda en önemli hedefi, Tayvan'ın

“bir devlet iki sistem” politikası çerçevesinde “anavatana katılması”dır (tıpkı Hong Kong ve Macao gibi). Bu başarıldığında, Çin'in bir küresel güç olarak gelişiminin önü açılacaktır. Çin, “Başarı İçin Mücadele Etme” doktrinine geçişle birlikte küresel emperyalist bir güç olarak gelişmesi yönündeki atılımını (dış politika alanında da) tamamlamak istiyor.

Yeni İpekyolu: Çin'in Dünya Siyaseti

Hiç kuşkusuz Çin'in dünya siyasetinin en büyük projesi “Kuşak ve Yol İnisiyatifi”dir. Antik Çin'i Avrupa'ya bağlayan İpek Yolu'nun günümüz şartlarında canlandırılmasını öngören bu projeye göre, Orta Çin'den (özellikle Çengdu şehrinden) başlayacak demiryolu hatları Asya'yı kat ederek Avrupa'ya ulaşacaktır. Böylece Avrupa-Çin ticaretinde deniz yolunun yerini tren yolu alabilecektir. Bu, ÇKP'ye, kapitalizmin bir hayli geliştiği okyanus kıyısındaki şehirlerin (Doğu Çin) yerine, üretimi iç bölgelere kaydırma olanağı da sağlayacaktır. Böylece ucuz işgücü konseptinin artık sınırlarına dayandığı ve işçi direnişlerinin gelişmeye başladığı Şangay, Guanghzu, Pekin vb. gelişmiş şehirler yerine, yeni sanayi yatırımları Batı Çin'in geri bölgelerine (örneğin Urumçi) taşınabilecektir. Keza Kuşak ve Yol İnisiyatifi, Çin'e bütün Asya ülkeleriyle somut ilişkiler kurma, onlara olağanüstü bir ticari kar sağlayarak bu ülkelere sermaye ihraç etme olanağı da sağlıyor. (Bu ülkeler arasında, Çin'i Avrupa'ya bağlayacak demiryolu hatlarına talip olan Türkiye de bulunuyor. Erdoğan'ın

Mayıs ayında Pekin’de yapılan Kuşak ve Yol Zirvesi’ne katılmasının sebebi buydu.)

ABD’nin 2. Dünya Savaşı’nın ardından Avrupa kapitalizmini yeniden yapılandırmak için giriştiği Marshall Planı’nın 11 katı büyüklüğündeki “Yeni İpek Yolu Projesi” ile Çin, Asya, Avrupa, Ortadoğu ve Kuzey Afrika’daki 60 ülkeyle ticareti artırmayı planlıyor. Çin halihazırda, projeye dahil olan 20 ülkede 50 milyar dolarlık yatırım yapmış durumda. Projenin toplam büyüklüğünün ise 1 trilyon dolara ulaşacağı öngörülüyor. Projenin inşa edileceği bölge, dünya nüfusunun yüzde 70’ini, küresel ekonominin yüzde 55’ini ve bilinen enerji rezervlerinin yüzde 75’ini kapsıyor. Bu proje hayata geçirildiğinde, küresel ekonomik altyapıda ciddi bir dönüşümün -kuşkusuz Çin lehine bir dönüşümün- yaşanacağını öngörebiliriz. Kuşak ve Yol Projesi güzergahındaki ülkeler (bu arada Türkiye de) Çin’in küresel politikasında birinci derecede önemli ülkeler haline gelmiştir. Kuşak ve Yol, Çin emperyalizminin olası yayılma alanı olarak görülmektedir. Şi dönemini “Kuşak ve Yol” dönemi olarak da tanımlayabiliriz.

Parti Her Şeyin Üstünde

Şi, işbaşına geldiği 2012’deki 18. Kongre’den hemen sonra, parti içerisinde bir tartışma başlattı. Tartışmanın konusu “Sovyet Komünist Partisi nasıl yenildi” idi. Başlık dikkatlice seçilmişti, zira SSCB’de sosyalizmin nasıl yenildiği değil, partinin iktidarı nasıl yitirdiği sorulanıyordu. Parti içi tartışmanın hedefi, ÇKP bünyesindeki ağır yoz-

laşmaya dikkat çekmekti. Bu tartışmayı geniş çaplı bir yolsuzluk karşıtı kampanya izledi. Şi, bu temizlikte “kaplanları ve sinekleri” hedeflediğini ilan etti. Kaplanlar partinin üst yöneticileri, sinekler ise yerel devlet memurları idi. Kampanya partide oldukça yaygın soruşturmalar, tutuklamalar eşliğinde sürdürüldü. Eylül 2013-Eylül 2016 arasında 1 milyon kişi yolsuzluktan dolayı soruşturuldu. Politbüro Daimi Komitesi üyesi Zhou Yongkang da dahil olmak üzere 120 üst düzey parti yetkilisi bu

Konfüçyus’un öğretileri bugünkü Çin’de yeniden yüceltiliyor. Hu Jintao, adını vermeden Konfüçyus’un “harmoni” öğretisini anmıştı. Ama Konfüçyus’un ÇKP tarafından resmen yeniden kabul edilmesi, Şi Jinping tarafından gerçekleştirildi.

süreçte görevden uzaklaştırıldı ya da hapsedildi.

Şi, yolsuzluk karşıtı kampanya ile, altyapıda doludizgin gelişen kapitalizmin partiyi doğrudan satın almasını en azından bir süre için engellemiş oldu. Böylece Çin’de Batı emperyalizminin varsaydığı liberal bir siyasi sisteme geçişin önünü kesti. ÇKP’nin mutlak otoritesini yeniden tesis etti. Hu ve Jiang dönemlerinde yaşanan parti organlarından devlet organlarına güç devri sürecini durdurdu.

Partinin mutlak hakimiyeti, Deng Şiao-Ping'in de sloganıydı. Ama o dönemde "parti hakimiyeti" sloganı bambaşka bir tarihsel çerçeveye oturuyordu. 10 yıl boyunca süren Kültür Devrimi'ni Mao Zedung özellikle partiye karşı yönelmiş, burjuvazinin bizzat partinin içinde olduğunu söylemişti. Mao'ya sadık yöneticilerin "Dörtlü Çete" davasıyla hapsedilmesi ve Deng'in başa geçmesi ardından "partinin hakimiyeti" kapitalist restorasyonun güvencelenmesi anlamındaydı.

Bu sistem çerçevesinde, örneğin Çin Halk Meclisi'nin ve Çin Siyasi Danışma Konferansı'nın üyeleri arasında dünyanın en zengin insanların bulunmaktadı. Bu iki parlamentonun toplam 3000 delegesinin yaklaşık yüzde 20'si "işadami"dır.

Ne var ki, aradan geçen 40 yıllık dönemin ardından ülkede gelişen güçlü kapitalist sınıf artık siyaseti belirleme arayışına girdi. Siyasi reformlar talep etti. Bu kez Şi'nin yönetiminde yeniden yükseltelen "partinin egemenliği" sloganı, Çin'de komünist partisi yönetiminin çürümesinin, zayıflamasının ve kof bir hal almasının sonucuydu.

Konfüçyus'un Geri Dönüşü

Çin Komünist Partisi'nin doğumu 4 Mayıs 1919 gençlik hareketiyle

gerçekleşmişti. Çin'in emperyal ve feodal geçmişini lanetleyerek yeni bir toplum kurma amacındaki bu hareketin temel sloganlarından birisi, "*Kahrolsun Konfüçyus ve Oğulları*" idi –bu sloganın hedefinde ataerkiye ve otoriter hükümete son vermek vardı. Mao döneminde, özellikle de Kültür Devrimi sürecinde, Konfüçyus düşüncesi partinin devrimci hücumunun hedefindeydi. Konfüçyus, erkek egemenliğinin, ataerkinin, feodal düzenin bir savunucusu olarak mahkum edildi. Tapınakları yıkıldı, kitapları yakıldı. 1971'de "*Konfüçyus'u Eleştir, Lin'i* (Biao) *Eleştir*" başlığı altında bir parti kampanyası dahi düzenlendi. Kız çocuklarının ayaklarının bağlanarak küçük ayaklı olmalarının sağlanmasını Konfüçyus'tan kalan bir işkence biçimi olarak mahkum eden Çinli devrimci kadınlar bu savaşımın başını çekiyordu. Devrimci Çin'de Konfüçyus, eskiyenin, çürüyenin, feodal kültürün, imparatorluk mirasının bir sembolü olarak görülüyordu.

Oysa Konfüçyus'un öğretileri bugünkü Çin'de yeniden yüceltiliyor. Hu Jintao, adımı vermeden Konfüçyus'un "harmoni" öğretisini anmıştı. Ama Konfüçyus'un ÇKP tarafından resmen yeniden kabul edilmesi, Şi Jinping tarafından gerçekleştirildi.

Bugünkü Çin Komünist Partisi'nin gerçek felsefesinin kaynağının Mao'dan ziyade Konfüçyus olduğu rahatlıkla söylenebilir. Mao Zedung, Yeni Çin'in kurucusu ve ÇKP iktidarını tesis eden lider olarak hala selamlanmaktadır. Ne var ki, Mao'nun "*sosyalizmde sınıf savaşımı*" öğretisi kesin bir biçimde yadsınmaktadır.

Bunun yerine Konfüçyus'un "harmoni içinde gelişme" teorisi konmuştur. Toplumsal gelişmenin ancak bütün toplumun ortak hareketiyle sağlanacağına inanılmaktadır. Batılı referanslarla ifade edersek, bu, Marx'ın yerine Durkheim'in geçirilmesine denk düşer.

Şi yönetimi, halk içerisinde oldukça popüler olan Konfüçyus düşüncesini, kendi iktidarını güçlendiren bir ideolojik araç olarak kullanmaktadır. Konfüçyus'un düzen, hiyerarşi, hükümdara ve aileye karşı ödevler gibi vurguları bunu kolaylaştırmaktadır. Keza Konfüçyus'un yüceltilmesi, Çin milliyetçiliğinin geliştirilmesi bakımından da belli bir rol oynamaktadır.

Konfüçyus düşüncesine yapılan bu kuvvetli vurgu, Çin'in komşularıyla ilişkileri bakımından da önemlidir. Singapur, Japonya, Güney Kore gibi ülkelerin politik felsefelerinde de Konfüçyus'un güçlü bir yeri vardır. Çin, 2004 yılından başlayarak diğer ülkelerde Çin dilinin öğretilmesine yönelik Konfüçyus Enstitüleri açmaya başlamıştır. (Türkiye'de de ODTÜ, Boğaziçi, Okan, Yeditepe

üniversiteleri bünyesinde 4 Konfüçyus Enstitüsü kurulmuştur.) Bu enstitülerin sayısı bugün itibarıyla 142 ülkede 516'ya varmıştır. Çin dilinin yayılmasında oynadıkları rolün ötesinde bu enstitüler, Konfüçyus'u Çin'in ulusal simgesi olarak yaymaktadır. Yakın bir gelecekte Çin'in ulusal sembolü olarak Mao'nun resminin yerini Konfüçyus'un alacağı öngörülmektedir.

Çin Rüyası: Gelişmiş Kapitalist Çin

Şi'nin modern zamanların bir Mao'su olduğu yönlü tezviratı çürütmeye sadece Konfüçyus örneği bile yeterlidir. Tıpkı önceli olan Deng, Jiang ve Hu gibi Şi de Çin'de devlet kapitalizmi sistemini geliştirmektedir. Bu sistem çerçevesinde, örneğin Çin Halk Meclisi'nin ve Çin Siyasi Danışma Konferansı'nın üyeleri arasında dünyanın en zengin insanları bulunmaktadır. Bu iki parlamentonun toplam 3000 delegesinin yaklaşık yüzde 20'si "işadami"dir. Bunlar arasında en zengin 209 delegenin servetlerinin toplamı 415 milyar sterlin (yani yeni parayla 2,5 trilyon TL)



tutarındadır, ki bu rakam Belçika'nın veya İsveç'in milli gelirine denktir. Şi'nin "Çin Rüyası" Amerikan rüyasının tersyüz edilmiş halinden başka bir şey değildir.

Korkut Boratav, Şi ve 19. Kongre üzerine yazısında¹ şu soruyu soruyordu: "*ÇKP Genel Sekreteri, 'modern bir sosyalizme geçiş' programında ihtirash, iddialı iktisadî ve teknolojik hedefler önermektedir. Bunların sonucu olarak sosyalizme 'kendiliğinden bir geçiş' mi ummaktadır? Öyle ya, Marx'a göre de üretim güçlerindeki gelişim, var olan üretim ilişkileriyle uyumsuz hale geldiği zaman toplumsal bir devrim gündeme gelmeyecek midir?*"

Şi Jinping'in "modern sosyalizm" programını anlamının yegane yolu, sosyalizm yazan her yere kapitalizm koyarak okumaktır. Şi'nin "Çin karakterli sosyalizmi", gerçekte Çin karakterli kapitalizmden başka bir şey değildir.

Tekelci devlet kapitalizmi altında teknolojinin en ileri derecede geliştirildiği, devletin parasal rezervlerinin misliyle büyütüldüğü, inovasyon tekniklerinin Çinleştirildiği, Renminbi'nin küresel rezerv parası

olarak kullanımının dolara denk derecede yaygınlaştığı, ABD'nin teknolojik, parasal ve askeri üstünlüğünün tarihe karıştığı bir "Çin Yüzyılı" tasarlanmaktadır. Ne var ki, patlama noktasına gelen çelişkileri bir ölçüde hafifletmek için kimi sosyal reformlar da öngörülmektedir. Hava kirliliğinin azaltılması, sosyal hakların geliştirilmesi, hukuk devletinin güçlendirilmesi vb. Bütün bunları Çin kapitalizminin bütünleştirici ve itici gücü olan ÇKP'nin mutlak egemenliğinden hiç taviz vermeden, Çin proletaryası ve köylülüğünün üzerindeki ağır sömürü boyunduruğunu gevşetmeden, üretim sahalarını daha ucuz işgücünün olduğu Orta ve Batı Çin'e kaydırarak yapmak planlanıyor. Böylece her yıl Çinli dolar milyarderleri sayısı artmaya, Çin köylüleri kentlere göç etmek için umutsuzca mücadele etmeye, Çin işçileri kölece yaşam koşullarından sıyrılmak için uğraşmaya devam edeceklerdir. Ta ki Çin'de yeni bir sosyal devrim kapıyı çalana değin. Çin gerçek anlamda "yeni çağ"a, uyuyan ejderha olarak tanımlanan Çin proletaryası ayağa kalktığında ulaşacaktır.



[1] <http://haber.sol.org.tr/yazarlar/korkut-boratav/si-jinpingin-cin-ruyasi-ve-sosyalizm-214953>

Fransa'da Geleceğin Ayak Sesleri

Raperîn Rênas

Bu yıl yaşanan işçi ve öğrenci hareketi, son yılların birikiminden kopuk olmadığı gibi, önceki hareketlerle önemli benzerlikler de taşıyor. Bir tarafta öğrenciler, Şubat ortasında kabul edilen ve Eylül'de uygulamaya konması öngörülen, üniversiteye giriş koşullarını kökten değiştiren ORE yasasına karşı Mart'tan itibaren ülke çapında fakülteleri işgal dalgasına giriştiler. Öbür tarafta Fransız demiryolu şirketi SNCF işçileri başta olmak üzere, pilotlar, sağlık işçileri, elektrik işçileri, temizlik işleri, Carrefour gibi mağazaların işçileri ve daha başkaları çeşitli sektörlerde grevler gerçekleştirdiler.

Fransa, tarihte sarayları gibi isyanları da ün kazanmış, şarap ve peynirden¹ aşk ve şiire kadar kendine özgü bir büyüye sahip olmuş o memleket, Fransız devriminden bugüne “özgürlük, eşitlik ve kardeşlik”le anılırken, günümüzde de grevdeki milyonlarca işçisi ve sokaktaki yüzbinlerce öğrencisiyle, halen mücadeleci ruhunu kaybetmemiş görünüyor.

Canlı ve uzun bir mücadele tarihine sahip olan Fransa işçi sınıfı birçok öncü çıkışa imza atmış, cesaretini ve militanlığını defalarca kanıtlamıştır. Lyon işçi ayaklanmasıyla², 1848 devrimiyle ve elbette 1871 Paris Komünü'yle bugünümüze silinmez

izler bırakmıştır. Dünya çapında bir isyana dönüşen '68 hareketi, Paris'te “Barikat sokağı tıkar ama yolumuz açar” sloganı eşliğinde kurulan Mayıs barikatlarıyla tarihte yerini almıştır. “Bütün iktidar hayal gücüne” çığlığı, 1968'de yine Paris sokaklarından çıkıp 2014'te Miştenur tepesinde yankılanmış, Fransa'dan Ortadoğu'ya uzanan geleceğe adeta bir köprü kurmuştur.

Nicholas Sarkozy 2007 cumhurbaşkanlığı seçim kampanyasında, “Bu seçimlerde 1968 Mayıs'ını sonsuza dek bitirmeliyiz” demişti. Fakat ne Sarkozy ne de sonradan gelenler Fransa'daki isyan ruhunu bitirebildiler.

[1] '68 hareketi döneminde cumhurbaşkanı olan Charles De Gaulle, “Kim 246 peynir çeşidi olan bir ülkeyi yönetebilir?” demişti. Fakat '68 hareketi üzerinden bir sene geçmeden görevinden ayrılmak zorunda kalışının, peynirden ziyade bugün hala diri olan Fransız direniş kültürüyle alakası olmasın?!

[2] Nisan 1834'te gerçekleşen Lyon işçi ayaklanması Fransız proletaryasının ilk kitlesel ayağa kalkışlarından biridir.



‘68’in 50. yıldönümünde yine üniversiteler alevlendi ve yine işçi grevleri ülkeyi sarstı.

Uzlaşma Zemini Ortadan Kalkınca

Bundan 50 sene önce, antikapitalist öğrenciler isyanın fitilini yakmış, sendikalarsa sonradan harekete katılmışlardı. Sendika yöneticileri pazarlıklar sonucu anlaşmaya evet dediler ve ancak tabandan gelen baskı nedeniyle mücadeleyi birkaç gün daha sürdürmek zorunda kaldılar. Genelde işe geri dönüşler başlamasına rağmen polis saldırıp iki işçiyi katlettiğinde³ mücadele kararlığı yeniden arttı. Fakat sınıf uzlaşmasına yatan sendikalar ısrarla işe geri dönüş çağrılarını yaptılar ve Mayıs sonlarında halen 9 milyon işçinin grevde olduğu tarihin en büyük genel grevlerinden biri Haziran’ın ortasına doğru sönümlendi.

Sendika yönetimlerindeki baskın tutumların bugün çok farklı olması beklenemez, ancak ‘68 grev hareketinin sönümlenmesinde büyük rol

oynanan kapitalistlerin tutumunun bugün temelden farklı olduğu açık. Öyle ki ‘68’de çalışma bakanı, sendikalar, patronlar ve hükümet arasındaki pazarlıklarda sendikayı şaşkırtan, bütün beklentileri aşan tekliflerle gelmişti. “Grenelle Anlaşmaları” olarak bilinen o yatıştırma paketi, asgari ücrette yüzde 35’lik bir artış sağlamak, sağlık hizmetlerinde hastanın ödediği katkı payını yüzde 5’e düşürmek, tüm ücretlere 1 Haziran’dan itibaren yüzde 7 ve 1 Ekim’den itibaren de yüzde 3 zam yapmak gibi, sendikaların o anda talep etmeyi bile aklına getirmedikleri iyileştirmeler içeriyordu. Ama 1968’den sonra doğmuş olan ilk cumhurbaşkanı Emmanuel Macron aynı yöntemi uygulama şansına sahip değil. Çünkü kapitalizmin değişen koşulları altında burjuva devletin artık böyle bir manevra marjı kalmamış, sınıf uzlaşmanın ve “refah devleti”nin dayandığı zemin çoktan tarihi karışmış durumda.

“Sermaye, neoliberal kuralsızlaştırma, devlet işletmelerinin özel-

[3] 1 Haziran 1968’te grevde olan Fransa’nın ikinci büyük fabrikası Sochaux Peugeot’da Fransız çevik kuvvet birimleri 2 işçiyi katletmişti.

leştirilmesi, piyasaların finansallaştırılması, eğitimin ve sağlığın ticarileştirilmesi, sosyal hakların gasp edilmesiyle 'refah devleti'nin ruhuna fatiha okudu. O, sermaye birikiminin önünde artık tahammül edilmez bir engel haline geldiğinden, cenazesi sermayenin ideologlarının sevinç çılgınlıklarıyla ve çoktan kaldırıldı.⁴ Bu gerçek, bir yandan SNCF (Fransız devlet demiryolu şirketi) "reform"larının arka planını oluşturan ve başka özelleştirmeleri de kapsayan AB'nin neoliberal direktiflerinde, diğer yandansa gündemdeki eğitim "reform"larının ilham kaynağı olan ve eğitimi sermaye tekellerinin boyunduruğu altına sıkıştıran Bologna yönergelerinde somutlaşıyor.

2018 yılında, Fransa gibi emperyalist bir ülke bile, işçi sınıfını rüşvetle satın alıp sus payı veremeyecek duruma geldi. Macron'un, '68'teki egemenlerden farklı olarak, "geri adım atmama kararlılığı"nı biraz da bu zeminde değerlendirmek gerek. Bugün artık gelişmiş kapitalist ülkelerde işçiler için, sınıf tarihlerinin en iyi zamanlarını yaşadıkları '60'lı-70'li yıllar çok geride kaldı. "Burjuvazinin manevra kabiliyeti dip noktasında. Eskisi gibi, sıkıştığında taviz siyaseti izleyerek rıza üretme koşulları son derece sınırlı. Dünyaya çeki düzen veremiyor. İşlerin düzeleceğine dair umut üretmiyor. İşçi sınıfı çocukları, ebeveynlerinden daha eğitilmiş olmalarına karşın, ilk kez onlardan daha iyi bir hayat yaşayacaklarına dair bir umut beslemiyor.

Bugünkü işçi kuşağı bir öncekinden geri koşullara mahkum ve yarınki kuşak bugünkünün koşullarını arayacak."⁵ Bundan böyle emperyalist kapitalizmin "iktisadi bakımdan gelişmesinin sınırlarına dayandığı için politik manevraları hep kısmi, sınırlı ve kısa vadeli, ideolojik argümanları dayanaksız, somut siyasi ve iktisadi gelişmelerle kısa sürede boşa çıkan karakterde olacaktır."⁶ Bu açıdan Macron'un "reform hırsları"nın hiç de kişisel olmadığı açık olmakla birlikte, artık mücadelelerin uzlaşmayla

2018 yılında, Fransa gibi emperyalist bir ülke bile, işçi sınıfını rüşvetle satın alıp sus payı veremeyecek duruma geldi. Macron'un, '68'teki egemenlerden farklı olarak, "geri adım atmama kararlılığı"nı biraz da bu zeminde değerlendirmek gerek.

sonuçlanması da hayli zor görünüyor. Bu elbette tek taraflı bir gelişme değil. Sosyal güvenlik yerini gittikçe sosyal yıkıma, kronikleşmiş işsizliğe, yoksulluğa ve sefaletle bırakırken, kuşkusuz işçilerin ve ezilenlerin tepkileri de artıyor. Bugün sınıf bilinci ve mücadele düzeyi henüz düşük olsa da, son yıllarda sosyal hareketlerin Fransa'da neredeyse hiç durmaması dikkat çekici.

[4] Kapitalizmin Kapitalist Eleştirisi: Bir Arayışın Çıkişsızlığı, İnan Özgür, Marksist Teori sayı 31, Mart-Nisan 2018, s. 80

[5] Kapitalizmin Varoluşsal Krizi, Arif Çelebi, Marksist Teori sayı 25, Mart-Nisan 2017, s. 8

[6] Kapitalizmin Varoluşsal Krizi, Arif Çelebi, s. 9-10

'68 hareketine kıyasla bu yıl süren eylemlerde özgürlük talebi henüz daha muğlak olsa da, hoşnutsuzluğun kapsamı ekonomik konuları çoktan aşmaya başladı. 22 Mart 2018 Paris yürüyüşünde taşınan bir dövizde yazılı "*Biz pastanın daha büyük bir parçasını istemiyoruz, biz bütün fırını istiyoruz!*" sloganı, benzer birçok örnekte olduğu gibi, bu durumun bir ifadesiydi ve kapitalizme karşıtlığı dile getiriyordu.

Bazıları yenilgilerle sonuçlanmış olsa dahi son yıllarda sosyal haklar

2004 yılında Fransa'da, faturayı ödeyemedikleri için 250 bin evin elektriği kesilmişti. Sendikaların bu ailelerin elektriğini parasız açma çağrısı üzerine, grevde olan EDF işçisi "Robin Hoodlar", Haziran 2004'e kadar 8 bin evi ziyaret edip elektriği açtılar.

için mücadeleler Fransa'da küçüm-senemez bir politik birikim sağladı ve bir süreklilik ortaya koydu. Sermaye-emek ve devlet-halk çelişkilerinin gittikçe keskinleşmesine yol açan sosyal kesintilere ve neoliberal saldırılara karşı Fransa'da sayısız direniş ve protesto gerçekleşti.

Son Yılların Mücadelelerinden Kareler

Bugün olduğu gibi, işçi-öğrenci birliği yakın geçmişin direnişlerinde de önemli bir rol oynamıştı. 1986'da

tarihin en uzun demiryolları grevini ve yine 1995'te yüzbinlerce işçinin 3 buçuk hafta süren ve Fransa'ya felç eden grevini, öğrenci gençlik sokakta yalnız bırakmamıştı. Otobüs ve metro ulaşımını da kapsayan grev günlerinde, Paris'in etrafında sabahları 500 km'ye varan araba kuyrukları oluşmuştu. Ağırlığını ulaşım, elektrik, postane, belediye ve devlet işletmeleri işçilerinin oluşturduğu hareket, dönemin hükümetinin emeklilik haklarına saldırısını kısmen de olsa geri püskürtebilmişti.

2003'te emekli maaşlarını yüzde 30 azaltmayı öngören emeklilik "reform"una ve eğitim alanındaki kapsamlı saldırılara karşı yine grevler patlak verdi. Sendika mekanizmalarını aşarak kendiliğinden başlayan ve yayılan grevler, daha sonra sendika tarafından durduruldu. Öğretmenler başta olmak üzere devlet işletmelerinden ve özel sektörden milyonlarca işçi ve emekçi sokaklara aktı. Ancak bu sefer hükümet geri adım atmadığı gibi, sendikalar da mücadeleciler bir tutum sergilemeyince, hareket yenilgiyle sonuçlandı.

Fakat aynı yıl, ABD ve İngiltere'nin Irak işgaline karşı birçok kentte kitlesel katılımı yapılan görkemli protestolar, Ağustos'ta Güney Fransa'da 300 bin kişinin katılımıyla gerçekleştirilen "küreselleşme karşıtları" kampı ve üç ay sonra Paris'te yapılan Avrupa Sosyal Forumu gibi çeşitli toplumsal hareketler de grev dalgalarıyla birleşti.

2004'te enerji şirketi EDF'nin özelleştirilmesine karşı patlak veren protestolarda, öğretmenleri ve başka meslek gruplarını da kapsayan kitle-

sel yürüyüşlerin ve merkezi garların elektriğini kesme eylemlerinin yanı sıra, dikkat çekici yeni eylem biçimleri de ortaya çıktı: “Operasyon Robin Hood”. 2004 yılında Fransa’da, faturayı ödeyemedikleri için 250 bin evin elektriği kesilmişti. Sendikaların bu ailelerin elektriğini parasız açma çağrısı üzerine, grevde olan EDF işçisi “Robin Hoodlar”, Haziran 2004’e kadar 8 bin evi ziyaret edip elektriği açtılar. Ayrıca, eylem günlerinde 300 bin kadar eve de gündüzleri daha ucuz olan gece tarifesi uyguladılar. Halk arasında büyük sempatiyle karşılanan bu “gerilla tarzı eylemler” elbette burjuvaziyi çileden çıkardı.

2006’nın başında bir tarafta burjuva devlet ve neoliberal saldırı politikaları, öbür tarafta CGT, CFDT, FO⁷ gibi işçi sendikaları, FSU, l’UNSA, l’UNEF⁸ gibi üniversiteli öğrenci sendikaları ve ezilen halklar, bir kez daha sert bir çarpışmaya girdiler. Hükümetin gençler için uygulamaya sokmak istediği ve işçileri kolaylıkla işten çıkarmanın yolunu açan CPE adlı özel bir iş kontratını yasalaştırma girişimine karşı eylemler patlak verdi. Yeni işe başlayacak gençler ve işçiler için çalışma koşullarını ağırlaştıracak bu saldırıya karşı tepkiler hızla yayıldı. Öğrenciler okulları, üniversiteleri, sokakları, demiryolları ve otobanları işgal ederek polisle yoğun çatışmalara girdiler.

Son yıllarda öne çıkan hareketlerden biri de, Mart 2016’da başlayan

ve esasen El Khomri⁹ iş yasasını hedef alan, meydan işgal hareketi “Gece Ayakta” (Nuit debout) oldu. Kasım 2015’ten beri süren OHAL koşulları altında, Paris’in kalbinde bulunan Republique Meydanı’nı altı hafta boyunca binlerce kişiyle işgal eden ve sayısız kente, hatta başka ülkelere bile sıçrayan hareket, Avrupa’da bir nevi Gezi rüzgarı estirdi. Toplumda boy veren değişim isteğini dile getiren bu rengarenk hareket, her akşam meydana toplanan kitlenin genel meclis gibi doğrudan demokrasi araçlarına baş vurmasıyla, insanların kendi kendilerini yönetme arzularının dışavurumu oldu. Rojava ve Filistin dahil çeşitli enternasyonal mücadelelerle dayanışmaya da yer vererek, sayısız komisyonlar, çalışma grupları ve etkinliklerle, adeta bir halk kabarışına dönüştü. Ne ki, somut alternatifler ve sonuç alıcı yöntemler geliştirmede zayıf kalması sonucu, protestonun merkezinde duran iş yasası “reform”unun 10 Mayıs 2016’da burjuva parlamentodan geçmesini engellemedi.

Meydan işgal hareketinde işçilerin temsiliyeti görece zayıftı ve CGT ancak yasa geçtikten sonra Mayıs’tan itibaren greve gitti. Bu grevde tır şoförlerinin rafinerileri ve depoları da bloke etmeleri sonucunda, bazı kentlerde ciddi benzin kıtlığı yaşanmaya başladı. Fakat geç kalmış olan bu hamle, işçi sınıfının geniş kesimlerinin eylemleriyle birleşmeyince, tavin edici bir etki yaratamadı.

[7] En büyük sendika olan ve Fransız Komünist Partisi’ne yakın duran CGT (Genel İşçi Konfederasyonu), demiryollarında ikinci büyük sendika olan ve Hristiyan-Sağ Sosyal Demokrat çizgide duran CFDT (Demokratik Fransız İşçi Konfederasyonu), FO (İşçi Kuvveti)

[8] UNEF (Fransa Öğrencileri Ulusal Birliği)

[9] Çalışma bakanı Myriam El Khomri’nin ismiyle anılan iş yasası

Fransa'nın toplumsal mücadele dinamiklerinden başka bir kare, uzun soluklu ve başarıyla sonuçlanan ZAD (Zone à Défendre, "Savunma Bölgesi") direnişidir. Ülkenin batısında bulunan Nantes kenti yakınlarındaki Notre-Dames-des-Landes kasabasında havalimanı projesine karşı direnişin süresi 50 yılı aştı. Yerel halkın ve sol güçlerin birliğine ve elbette ülke içinde ve dışında dayanışmanın gücüne dayanan direniş, 2018'de nihayet havalimanı projesinin iptal edilmesiyle zafer kazandı.

Grevci işçi heyetleri üniversitelerde konuşmalar yaptı, öğrenciler işçi yürüyüşlerine katıldı, ortak açıklamalar gerçekleştirildi. Ama birbirine paralel akan ve yer yer kesişen işçi hareketi ve öğrenci hareketi henüz birleşip büyük bir nehre dönüşemedi.

Bu direnişin özgün yanı, 2009'da alanı işgal eden yerel aktivistler ve iklim eylemcilerinin, orada adeta bir alternatif yaşam alanı kurmalarıydı. Zamanla öz-örgütlenme ve kolektif karar alma yapıları hayata geçirildi, binlerce ziyaretçinin ötesinde bir komün halinde sürekli Savunma Bölgesi'nde yaşayan 200 insan var oldu. 2012 sonbaharında ZAD komünü militan mücadele konusunda iyi bir sınav verdi. Fransız devleti binden fazla asker, helikopterler ve zırhlı araçlar eşliğinde bölgeyi ele

geçirmeye kalkınca, son derece kararlı bir direnişle karşı karşıya geldi. Birkaç hafta süren çetin bir mücadeleden sonra, devlet güçleri saldırıyı durdurmak zorunda kaldı ve ZAD polislerin yıktığı alternatif yaşam alanını yeniden inşa etmek için kitlesel bir eylem çağrısı yaptı. ZAD, Fransa'nın göbeğinde hayal gücünü ve alternatif arayışlarını büyüten küçük bir ada olarak direnmeye devam ediyor, başka yerlerde protesto hareketleri başlayınca desteğini esirgemiyor.

Keza Şubat 2017'de günlerce süren şiddetli protestolarla bir kez daha açığa çıkmış bir başka mücadele dinamiği de banliyölerde birikmeye devam ediyor. Özellikle Fransa'nın eski sömürgelerinden gelen ve emperyalizmin vahşi talanı nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan yoksul insanların kaç kuşaktır kaldığı bölgeler büyük kentlerin etrafını kuşatıyor. Banliyölerin gençliği, çeteler ve uyuşturucu aracılığıyla boyun eğdirilmeye, işsizlik ve geleceksizlik bataklığına batırılmaya çalışılsa da, bir türlü zapt edilemiyor. Çoğu zaman kendiliğinden öfke patlamalarıyla sınırlı kalmasına, kendi örgütlerini kurma ve diğer toplumsal hareketlerle birleşme eğilimi gelişmemiş olmasına rağmen, hakikaten "kaybedecek hiçbir şeyi olmayan" bu "lanetliler" yığını burjuva düzene karşı ciddi bir potansiyel tehdit teşkil ediyor. Belki de "beyaz ve kültürlü Fransız" protesto hareketlerinin şimdiye dek en büyük eksikliği, banliyölerdeki bu yıkıcı potansiyeli görememeleri veya hatta görüp de oraya el uzatmayı göze alamamaları oldu.

İrkçi polis terörü geride kalan yıllarda banliyölerde sayısız can aldı. Kasım 2017'de 21 yaşındaki Nicolas Manikakis Thonon-les-Bains'de polis kurşunuyla öldürüldü. Aynı gün 19 yaşında olan Joaël Vienne ise polis kontrolünden kaçarken hayatını kaybetti. Sonraki geceler şiddetli protestolara tanık olundu. Bundan birkaç gün önce de Paris yakınlarındaki Mantes-la-Jolie'de polis işkencesini protesto edenlerin gösterileri ve polisle çatışmaları günlerce sürmüştü. 15 Aralık 2017'de 20 yaşındaki Selom Donato ve 18 yaşındaki Mathis Bengabsia polis kovalaması sonucu trenin altında kalıp yaşamlarını yitirdiler. Lille'de yaşanan bu polis şiddetini takip eden geceler, protestocuların çıkardıkları yangınlar ve çatışmalarla aydınlandı. Polisin ırkçı şiddeti, işkencesi, cinsel saldırı ve infazları bu kadar somut ve yakıcıyken hiçbir ilerici politik öznenin buna karşı herhangi bir kampanya gündeme almaması olgusu, halkların renklerini ve ezilenlerin öfkesini henüz yeterince kapsamayan Fransız toplumsal hareketlerinin değişim geçirmesi gerektiğine işaret eden çarpıcı bir gerçek.

İşçiler Ve Öğrenciler Sokakları Terk Etmiyor

Bu yıl yaşanan işçi ve öğrenci hareketi, son yılların söz konusu ettiğimiz birikiminden kopuk olmadığı gibi, önceki hareketlerle önemli benzerlikler de taşıyor. İki eksen de

lişen kitlesel protestolar, yine esasen öğrenci hareketi ve işçi grevleri temelinde dayanıyor. Bir tarafta öğrenciler, Şubat ortasında kabul edilen ve Eylül'de uygulamaya konması öngörülen, üniversiteye giriş koşullarını kökten değiştiren ORE yasasına¹⁰ karşı Mart'tan itibaren ülke çapında fakülteleri işgal dalgasına giriştiler. Öbür tarafta Fransız demiryolu şirketi SNCF işçileri başta olmak üzere, pilotlar, sağlık işçileri, elektrik işçileri, temizlik işleri, Carrefour gibi mağazaların işçileri ve daha başkaları çeşitli sektörlerde grevler gerçekleştirdiler.

Macron'un güncel neoliberal saldırısı şu anda öncelikle demiryolu işçilerinin haklarını hedef alsa da, bunun daha kapsamlı saldırılara başlangıç olduğu ortada. Demiryolu işçileri mücadeleci karakteriyle tanınmıyor ve demiryolu sektöründeki işçi hakları eski dönem kazanımlarının son önemli kalıntıları arasında bulunuyor. Yani bu kale düşerse başka neoliberal saldırıların yolunun açılacağına iki taraf da iyi biliyor.

3 Nisan'da başlayan demiryolu grevi, Temmuz'a değin her beş günden ikisini kapsadı. Fakat zaman geçtikçe grevin etkisi düşüş gösterdi, bir rutin oluştu ve trafiğin yoğun olduğu günün en kritik saatlerinde grev kaynaklı aksamalar azaldı. Fakat tabandaki öfkenin henüz dinmediği çok açık, zira grev günlerinde yapılan yürüyüşlerde hemen her defasın-

[10] "Öğrencilerin yönlendirilmesi ve başarısı için yasa" şeklinde provokatif bir isim taşıyan, eğitim bakanı Vidal tarafından sunulduğu için onun ismiyle "Vidal yasası" olarak da bilinen yasa, üniversiteye girişi epeyce zorlaştırıyor. Geçmişin kazanımları sonucu liseyi bakanlara denilen sınavla bitiren her öğrenci esasen istediği devlet üniversitesine gidebiliyordu, fakat yeni yasaya göre öğrencilerin internet portalı üzerinden başvurmaları gerekiyor ve kişisel başvurular notlar, tavsiye mektupları, sicil, mezun olunan okul ve sosyal arka plan gibi birçok veriyi temel alan üniversiteye bağlı bir komisyon tarafından karara bağlanıyor.

da canlı bir kitle sokağa döküldü ve polisle çatışmalar istisna olmaktan çıktı. Sendikaların merkezleri ağır ve temkinli hareket etseler de, işçi tabanında gelişen öncü inisiyatifler bir başka dinamiği temsil ediyorlar.

Fransa’da sendika hareketinin özgün bir geleneği, “intersendikal” olarak adlandırılan grev koordinasyonlarının mevcut olması. Genelde sendikal yapılardan ziyade otonom grev koordinasyonlarını veya bir mücadele esnasında bir işyerinde farklı sendikalardan işçilerin ve sendikasız işçilerin bir araya gelişlerini içeren bu intersendikal koordinasyonlar, bizzat işçileri örgütleyen ve onlara inisiyatif kazandıran önemli araçlar. Fakat bu tür örgütlenme araçları tabanda yaygınken, kentler arasında olduğu gibi daha geniş çapta koordinasyon işleri merkezi sendika yapılarına kalıyor. Dolayısıyla, işyerlerinde kendi başına hareket eden komiteler kurma geleneği yaygın olsa da, hareketi bütünsel açıdan yönlendirebilen ve yerel ufuk darlığından kurtaran bu çeşit örnekler pek rastlanmıyor. Buna rağmen söz konusu taban örgütlenmesi geleneği, işçilerin sendika bürokrasisinin hegemonyasına takılıp kalmamalarına, özgüçlerine dayanarak örgütlü hareket etmelerine ve güçlerinin bilincine varmalarına önemli imkanlar sunuyor.

Fransa’daki sendikaların grev esnasında işçilere destek sunmak üzere

“grev kasaları” olmadığı için uzun grevler işçileri ekonomik olarak zor durumda bıraktığında, dayanışmanın gücü devreye giriyor. Birkaç kentte sendikanın dışında, grevci işçilere maddi destek sağlamak amacıyla, Jean-Luc Mélenchon’un¹¹ “Boyun Eğmeyen Fransa” hareketi, Olivier Besancenot önderliğindeki Yeni Anti-kapitalist Parti (NPA)¹² ve Fransa Komünist Partisi gibi sol güçlerin kurduğu dayanışma komiteleri var. Ayrıca bazı ünlü sanatçılar, yazarlar vb. online bir grev fonu oluşturup bir milyon eurodan fazla destek topladılar.

Öğrenci hareketi ile işçi hareketi arasında politik dayanışma ve birleşik mücadele ‘68’de çok büyük bir rol oynadı ve bugün de mücadelenin gelecek umudu bu ittifakta. Geride kalan süreçte grevci işçi heyetleri üniversitelerde konuşmalar yaptı, öğrenciler işçi yürüyüşlerine katıldı, ortak açıklamalar gerçekleştirildi. Ama birbirine paralel akan ve yer yer kesişen bu iki hareketin ortak hedefinde Macron’un saldırıları olmasına rağmen, işçi hareketi ve öğrenci hareketi henüz birleşip büyük bir nehre dönüşemedi. Oysa Fransa’da öğrencilerin yarısından fazlası geçimini sağlamak ve harçlarla baş edebilmek için çalışmak zorunda. Dolayısıyla işçilerin ve öğrencilerin yaşam koşulları benzeşiyor, öğrenci gençliğin ana gövdesi işçi sınıfıyla artık toplumsal kader ortaklığı yapıyor.

[11] Mélenchon, eskiden Sosyalist Parti’nin sol kesim liderlerindendi, 2008’de SP’den ayrıldı, Sol Parti’yi (PG) kurdu ve şu anda “La France Insoumise” (Boyun Eğmeyen Fransa) hareketinin lideridir. 2017 seçimlerinde La France Insoumise’in adayı olarak, İngiltere’de Jeremy Corbyn’in sahip olduğu programın bir benzerini ortaya koyarak, yüzde 19,5 (7 milyon) oy aldı.

[12] 2009’da kurulan NKP, sol güçleri birleştirme çağrısıyla çıktı, fakat ilk dönemden sonra üye sayısı düşmeye başladı. 2017 seçimlerinde Philippe Poutou’yu cumhurbaşkanı adayı gösterip, yüzde 1,1 (395 bin civarı) oy aldı. Başkaca troçkist örgütlerin reformist olarak nitelediği bu parti, hem sendika hareketinde hem de öğrenciler arasında belirli bir etkiye sahip.



Bugünkü öğrenci hareketinin gelişimi eğitime dair taleplerle sınırlı değil. İşçi grevleriyle dayanışmanın yanı sıra mültecilerin durumu da dile getiriliyor ve antiemperyalist damar kendini sürekli gösteriyor. Nasıl ki dün Cezayir kirlî savaşına karşı tepki '68 protestolarına önemli bir itilim sağladıysa, bugün de Fransa'nın Mali başta olmak üzere eski sömürgelerine karşı uyguladığı saldırgan dış politika tepki çekiyor. Nasıl ki dün Vietnam direnişî mücadeleyi ateşleyip bir umuda dönüştüyse, bugün de Rojava devrimi niye benzer bir rol oynamasın? Haftalarca işgal altında tutulan Paris Üniversitesi'nin bir bölümü olan Tolbiac okuluna "Özgür Tolbiac Komünü" adı verildi ve oradaki genel meclisin gündeminde Kürdistan'la dayanışma ve Filistin'e özgürlük gibi enternasyonal konular hiç eksik olmadı.

Açık oylama yöntemiyle karar veren meclislerde, daima bir kadın ve bir erkeğin sırayla söz alması kuralı benimsendi. Uyku tulumu ve çadırlarla bir taraf yatakhane olarak düzenlenmişken, kahve otomatlarının bulunduğu bölüm de mutfığa

çevrildi. Duvarları "Kapitalistler fazla masraflı" sloganları veya ayırtılı molotof kokteyli kılavuzları süsledi. Okullar açıkça kolektif yaşam alanlarına çevrildi. Örneğin Bordeaux'da öğrenciler, polis saldırılarını da püskürterek, bir buçuk ay süresince neredeyse okullarından çıkmadılar.

Öğrenci hareketlerinde yıllar içinde üç aşamalı bir örgütlenme biçimi oturmuş ve yeni kuşaklara bilinen bir repertuar sunulmuş durumda. İlk olarak genel meclisler gerçekleştiriliyor, buralarda birer temsilciler komitesi seçiliyor. Her komite de ülke çapında çalışmaları ve eylemleri koordine etmek için delegeler belirliyor. Öğrenci sendikaları bu mekanizmalara dahil olsalar da, bu tür koordinasyonlar genellikle bağımsızlıklarını koruyorlar. Son öğrenci hareketi dalgasında, Fransa çapında onbinlerce öğrenci günlük yapılan genel meclis toplantılarına katıldı ve bütün kararlar bu meclislerde taban demokrasisine başvuru olarak alındı. Örneğin, sadece Rennes Üniversitesi'nde yapılan genel meclise 2 bin 500 öğrenci katılıyordu.

Yüzü kapalı öğrencilerin okuduğu bir işgal komitesi mesajı Youtube’da izlenebilir: “*Dün genel meclisimiz Paris Üniversitesi/Tolbiac’ta süresiz işgale karar verdi. Biz Emmanuel Macron’un istifa etmesini ve yüksekokula giriş yasaının geri çekilmesini talep ediyoruz. Maske taktık, çünkü resmi sözcüler olmak istemiyoruz, önemli olan bireysel değil kolektif olandır. Biz bütün öğrencileri ve Fransa’nın tüm halkını kendi yakınlarındaki ya da başka yerlerdeki üniversiteleri işgal etmeye davet ediyoruz –birlikte yaşamak, birlikte mücadele etmek ve normalde sadece öğrencilere açık olan eleştirel bilgiye birlikte ulaşabilmek için.*”

Üniversiteleri işgal edip ders yaptırılmama eylemleri Paris’te Nanterre, Saint Denis, Tolbiac ve Clignancourt’a, Fransa çapında ise Lille, Toulouse, Rennes, Straßburg, Metz, Nancy, Montpellier, Lyon, Bordeaux gibi 20’yi aşkın kente yayıldı. Ders ve sınavları online yapmak gibi grev kırıcı yöntemler uygulanması, sınav döneminin başlaması ve 20 Nisan Tolbiac’ta olduğu gibi polislin vahşice saldırması sonucu üniversite işgalleri süregelen kılınmasa da, Mayıs sonunda halen 14 fakülte doğrudan öğrencilerin elindeydi.

Bordeaux’da ilk işgalcilerin arasında olan sosyoloji öğrencisi Telma

işgale ilişkin şöyle diyordu: “*Gerçekten sesimizi duyurulabilmek için yürüyüşlerden daha radikal eylemler yapmak şart. Eninde sonunda üniversiteyi kaybedeceğimizin tabii ki farkındayız, bir gün polis geri gelecek. Ama bizim için orada bitmeyecek!*”

2017’de yapılan son seçimlerde geleneksel burjuva partiler dibe vururken¹³, Fransız burjuvazisi Macron’da geçici bir çare buldu. Peki işçilerin, öğrencilerin, ezilenlerin çaresi ne olacak? Henüz tek tek kıvılcımlar yangına dönüşmemiş olsa da, her yeni eylem süreciyle, her yeni protesto dalgasıyla politik bilinç biraz daha gelişiyor ve nesnel koşullar büyük bir toplumsal patlama için gitgide hazır hale geliyor. Sermaye düzenini ve burjuva iktidarı kökten hedef alan büyük toplumsal değişim hareketleri için elbette devrimci öznelerin meydana çıkmaları gerekiyor. Şu anki sosyal hareketlerin yaşadıkları devrimci öncülük boşluğunu dolduracak somut bir güç henüz görünmüyor, fakat ‘68 hareketi de kendi devrimci öznelerini sokaklarda, barikatlarda yaratmadı mı? Siyasi canlılık ve mücadele dinamizmi sürdükçe, devrimci öznelerin gelişme koşulları daima vardır. Fransa’da hala duyulan devrimci geçmişin yankıları, açık ki, gelecek devrimci isyanların ayak sesleridir.



[13] 2012-2017 arası hükümette olan Hollande’ın Sosyalist Partisi, 2017 seçimlerinde sadece yüzde 6 oy alabildi. Gençlik örgütü onu topluca terk etti ve parti artık aşılması zor bir kriz içinde. Aynı seçimlerde geleneksel sağın oyu da yüzde 20’ye düştü.

Sovyetler Birliği'nin Kürt Politikası II

Aydın Akyüz

1944-47 yılları arasında SB, Kürt sorunuyla dört parçada ilişkilenecek is-temektedir. Nazi ordusunun 1944 sonlarından itibaren yenilgisi için gün sayılmaktadır. Sovyet yönetimi artık rahatlar ve savaş sonrasını düşünmeye başlar. Savaş sırasında yüzünü Hitler'e, sonuna doğru da ABD ve İngiltere'ye dönmeye başlayan kemalist ve şah iktidarının Sovyet karşıtı eğilimleri bu kadar aleni hale gelmişken, onları sınırlandırıp geriletme amacı öne çıkar. Kürt ulusal sorunuyla ilişkilenecek, Kürtlerin aynı zamanda gerici ve emperyalizm işbirlikçisi Irak ve Suriye devletlerine karşı devrimci bir odak olma potansiyeli, SB yönetimi tarafından görülür.

Pragmatizm Ya Da SB'nin Kürt Politikasının Açmazı

SB'nin Kürt sorununa ilişkin politika değişikliğini, 2. Dünya Savaşı sırasında İran ve Türkiye'de iktidarda Nazi yanlısı eğilimlerin güçlenmesi tetikler. SB'nin değişik düzeylerdeki yetkililerinin, 1944 sonbaharından itibaren Rojava Kürdistan'da bulunan yurtsever Kürt aydınlarıyla ilişkiye geçerek, Bakur Kürdistan'da silahlı ulusal direnişe destek verebileceklerini açıkça dile getirmeleri, Suriye siyasi sınırları içinde Kürtlerin ulusal demokratik taleplerine sahip çıkmaları, özerk Mahabad Kürt Cumhuriyeti'nin kurulmasına ve inşasına destek vermeleri, o sırada Rojhilat Kürdistan'da bulunan Molla Mustafa Barzani'yle ilişki kurma-

ları, politika değişikliğinin önemli hamleleri olmakla birlikte, savaştan sonra bu yönelim istikrar kazanmaz.

Sorunun Yeniden Keşfi (1944-1947)

Sovyetler'in Rojhilat Kürdistan'daki varlığı, Kürdistan'ın diğer parçalarını da kapsayacak tarzda Kürt ulusal sorununa ilgisini yükseltir. SB, savaşta elde ettiği başarılarla dayanarak, Ortadoğu'da daha etkili bir politikaya girer. Kemalist ve şah iktidarları gibi Nazilerle flört etmiş rejimleri sınırlandırmak için, Kürt sorununun etkili bir rol oynayabileceğini anlamıştır.

Suriye'de 1944 Eylül'ünde açılan Sovyet temsilciliğine bağlı kurulan bir büro, bölgede ezilen ulusal toplulukların hareketleriyle bağ kurmakla ve Sovyet çıkarları doğrultusunda



ilişkilenmekle görevlendirilir. Kürt sorunu, bu büronun faaliyetleri içinde özel bir yer bulur. 19 Mart 1945'te Sovyetler ile kemalist iktidar arasındaki "dostluk ve tarafsızlık" anlaşmasının yenilenmesinin Kars ve Ardahan'ın Sovyet Ermenistan'ına bırakılması şartına bağlanması, büro faaliyetlerinin önemini daha da artırır.

Sovyet temsilcileri, bağımsız Kürdistan devleti kurma hedefiyle "Türkiye Kürdistanı"nda hemen silahlı mücadeleye girişme şartıyla Kürt ulusal mücadelesine diplomatik destek verebileceklerini belirten Molotov imzalı siyasi bir belgeyle, ilki Şam'da (8 Mayıs 1945), ikincisi Beyrut'ta (5 Eylül 1945) olmak üzere, ileri gelen Kürt aydınlarından oluşan bir heyetle iki görüşme yapar. Bakur Kürdistan'da Dersim Tertelesi'nden beri Kürt ulusal mücadelesinde durgunluk yaşandığından, kısa sürede etkili silahlı mücadele verebilecek bir örgüt kurulamaz, Sovyet heyetine olumlu bir cevap verilemez.

Molotov'un yaklaşımı ilkesel bakış açısından uzak olduğu gibi, uzun

vadeli bir perspektiften de yoksundur. Silahlı bir direniş örgütünün yaratılmasında kendilerine herhangi bir rol de biçilmemektedir. Kürt heyetine getirilen önerinin Türk devletine verilen notanın hemen sonrasına denk gelmesinden dolayı, Kürt ulusal direnişine destek yöneliminin sözü edilen iki kenti alma amacına bağlanmış olabileceğini düşünmek abartılı bir çıkarsama olmasa gerek.

1944-47 yılları arasında SB, Kürt sorunuyla dört parçada ilişkilenmek istemektedir. Nazi ordusunun 1944 sonlarından itibaren yenilgisi için gün sayılmaktadır. Sovyet yönetimi artık rahatlar ve savaş sonrasını düşünmeye başlar. SB Ortadoğu'da etki alanını genişletmek istemektedir. Savaş sırasında yüzünü Hitler'e, sonuna doğru da ABD ve İngiltere'ye dönmeye başlayan kemalist ve şah iktidarının Sovyet karşıtı eğilimleri bu kadar aleni hale gelmişken, onları sınırlandırıp geriletme amacı öne çıkar. Kürt ulusal sorunuyla ilişkilenmekle, Kürtlerin aynı zamanda gerici ve emperyalizm işbirlikçisi Irak

ve Suriye devletlerine karşı devrimci bir odak olma potansiyeli, SB yönetimi tarafından görülür.

SB'nin yönelimiyle Kürt ulusal mücadelesinin ihtiyaçları kısmen çakışmıştır. SB, elde ettiği zaferlerin etkisiyle, esasta atak davranmaktadır. Ancak ABD'nin atom silahını kullanması ve oluşmakta olan yeni uluslararası denge ve gerilim altında SB, Kürt sorunu gibi önemli birkaç meselede geri adım atmaya başlayarak, savunmacı bir stratejiye yönelir. Bölge gerici devletleri ve emperyalist kampla yeni gerilimler yaşanmak için Kürt sorunuyla doğrudan ilişkilenmekten imtina eder.

Kürtler cephesinden ise, Mahabad Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluşunda SB'nin oynadığı rol, Sovyet temsilcilerine, SB'ye ve sosyalizme ilgiyi büyütür.

Kızıl Ordu'nun Getirdiği Özgürlük: Mahabad Cumhuriyeti

İran'da, Nazi destekli Rıza Şah iktidarının olası saldırılarını engellemek için SB, İngiltere ile birlikte, "Batı İran" olarak adlandırılan, Rojhilat Kürdistan ve Güney Azerbaycan'ı 25 Ağustos 1941'de işgal eder.

SB, başlangıçta Doğu Kürdistan'da ve Güney Azerbaycan'da ulusal statüye yönelik çalışmalara mesafelidir. Müttefiklere "Kürt ayrılıkçıları"nın desteklemeyeceğine dair güvence verir. İlk 3-4 yıl bu taahhüdüne bağlı kalır. Pratikte Kürt ve Azeri ulusal önderleri ve aşiret yöneticileriyle İran devleti arasında arabuluculuk yapar, Nazi saldırılarına karşı bölgede bir güvenlik bariyeri oluşturmaya

çalışır. Hatta öyle ki, yereldeki SB temsilcilerinin Kürtlere ve ulusal taleplerine olumlu yaklaşımları, SB merkezi yönetiminden Molotov tarafından eleştirilir. Kürt yurtsever liderlerin demokratik nitelikleri göz ardı edilerek feodal güçlerin egemenliği vurgulanır ve İran ordusunun Urmiye'yi yeniden işgalini engellemenin hata olduğu belirtilir:

"Yetkililerimiz İran askeri güçlerinin asayiş ve güvenliği sağlamak, Kürdleri kontrol altına almak önüne engeller çıkardılar ve Kürdler kont-

SB, başlangıçta Doğu Kürdistan ve Güney Azerbaycan'da ulusal statüye yönelik çalışmalara mesafelidir. Müttefiklere "Kürt ayrılıkçıları"nın desteklemeyeceğine güvence verir. Pratikte Kürt ve Azeri ulusal önderleriyle İran devleti arasında arabuluculuk yapar.

*rol dışı kaldılar." "Temsilcilerimizin yaptıkları hatalar açık bir şekilde gösteriyor ki, onlar İran'daki ulusal ve sosyal sorunları yanlış anlamışlar. Onlar, İran Kürdlerinin otonomi ve bağımsızlık mücadelelerinin sosyal içerik açısından gerici olduğunu anlamamışlardır. Yapılanlar merkezileştirmeye karşı feodal, ayrılıkçı Kürd aşiret liderlerini savunmaktadır."*¹

1939'da Komelê Jiyane wê Kurdistan'ın (Kürdistan Diriliş

[1] Molotov'un Büyükelçi Smirnov'a 31.08.1942 tarihli mektubu, alayekiti.com

Örgütü-KJK) ilişki geliştirmek ve yardım talep etmek için SB'ye heyet gönderme kararı, “Kürt sorununun İran-Sovyet ilişkileri ile Batı Asya’daki uluslararası ilişkilerde bir takım komplikasyonlara yol açmaması için İran’ın işlerine müdahale etmeme ilkesi”² gereği kabul edilmez. 1941’de bunun aksine, bazı Kürt aşiret yöneticileri Bakü’ye davet edilir.

SB, zamanla daha ileri adımlar atsa da, başlangıçta Kürtlere statü, askeri ve ekonomik yardımlar konularında isteksizdir. 1941 yılında Kürt hey-

Daha önce kurulmuş yurtsever demokrat KJK örgütü ile Irak ve Suriye Kürdistanı kökenli örgütler birleştirilerek, Gazi Muhammed’in başkanlığında, ulusal özerkliği program edinmiş İran-Kürdistan Demokratik Partisi (İ-KDP) kurulur.

tiyle görüşmeyi kabul etse de, görüşmede, Güney Azerbaycan için olduğu gibi Rojhilat Kürdistan için de ulusal herhangi bir statü talebi, SB ile müttefikleri arasında sorunlara yol açabileceği kaygısıyla reddedilir. Zira o dönem, SB Nazilerin saldırısına uğramıştır ve zor durumdadır. ABD ve İngiltere ile ilişkilerde soruna yol açabilecek adımlar atmaktan kaçınılmaktadır.

Buna karşın kesin zafer yaklaşırken, büyüyen uluslararası siyasal

prestije, elde edilen devrimci mevzilere, Rojhilat Kürdistan ile Güney Azerbaycan’da gelişen Sovyet sempatisine, komünist ve devrimci-demokratik ulusal örgütlülüğe dayanarak (fiilen TUDEH, TUDEH’in Azerbaycan örgütünün dönüştürüldüğü Azerbaycan Demokrat Partisi ve Komelê Jiyanewê Kurdistan arasında halk cephesi kurulur), Güney Azerbaycan merkezli ulusal-demokratik özerk bir statü kurma amacına yönelir.

Bu süreç, SB’nin Kürt ulusal sorunuyla doğrudan temas etmesini sağlar. SB, Kürt aşiretleri ve devrimci-demokratik ulusal güçleriyle ilişkiler geliştirir. Kürdistan’daki devrimci dinamikleri yeniden keşfeder. Kızıl Ordu’nun uzmanları Kürt ulusal devrimci-demokratik gruplara askeri eğitim verir.

Fakat 2. Dünya Savaşı’nın bitmesine yakın yapılan ikinci görüşmede, Azerbaycan Sovyet Cumhuriyeti Başkanı Cafer Bakırov’un yaklaşımı Türk-Azeri milliyetçi eğilimler taşımaktadır. Bakırov, ilk önerisinde İran’da farklı uluslara dayanan dört özerk bölge kurulması gerektiğini belirterek, ama devamında “Kürtlerin kendi özerkliklerini kurmak için acele etmelerini gerektirecek bir durum yoktur” diyerek, özerkliği belirsiz bir zamana ertelemektedir. Bakırov “Kürtlerin özgürlüğünün sağlam temellere dayanması gerekir. Bu temel de ancak halkçı güçlerin yalnız İran’da değil, Irak’ta da başarıya ulaşmasıyla atılabilir. Bağımsız bir Kürdistan devletinin kurulması konusunun ise ileride tüm

[2] Kürdistan Tarihi, Ed. M.S. Lazerev ve Ş.X. Mihoyan, Avesta Yay., 2001, s. 254

halkın birleşmesi için fırsat doğduktan sonra ele alınması daha uygun düşer. Şu sırada ise, bir özerk yönetimle yetinmelidir"³ demektedir. Burada Bakırov iki noktada Türk-Azeri milliyetçi eğilim sergiler. Birincisi, Rojhilat Kürdistan'a özerklik değil, Azeri özerk bölgesi içinde herhangi bir ulusal statü olmaksızın yaşamayı önerir. Azami programatik hedef olarak ileride kurulacak bağımsız Kürdistan devletinden söz ederken de, Bakur Kürdistan'ı yok sayıp Türkiye'nin bir parçası olarak görerek yine sosyal-şoven bir refleks verir.

Bakırov'un yaklaşımı, aynı günlerde Beyrut'ta Kürt heyetiyle Molotov adına görüşen SB heyetinin önerileriyle çelişmektedir. Zira Beyrut toplantısında Molotov yazılı olarak Bakur Kürdistan'da silahlı direniş ve bağımsız Kürt devleti kurma mücadelesine destek vereceklerini iletirken, Bakırov bağımsız bileşik Kürdistan'dan söz ettiğinde sadece Rojhilat ve Başûr'un birliğine değinir. Bakur Kürdistan'a değinmez.

Sovyetler, Kürt yurtsever ve devrimci-demokratik güçleriyle ilişki geliştirmek ve Güney Azerileriyle aralarındaki anlaşmazlıkları gidermek için, 3 Eylül 1945'te Bakü'de bir heyeti ağırlar: "*Kürt heyeti Bakü'de, Azerbaycan Sovyetler Birliği Başkanı Cafer Bakırov ile görüştü. Cafer Bakırov Kürtlere, ısrarla, Azerbaycan özerk bölgesi içinde yer almalarını öneriyordu. Kürt isteklerinin başındaysa, bağımsız bir devlet geliyordu. Kürtler, Sovyetler'in bu devlete ekonomik ve askeri yardım-*

lar yapmalarını istiyordu. Görüşmelerin sonunda Cafer Bakırov 'SB var oldukça, Kürtler özgürlüklerine mutlaka kavuşacaktır' dedi. Kürtlere tank, top, makineli tüfek ve gerekli savaş araç-gereçlerinin gönderileceğini vadetti."⁴

Sovyet heyeti, Kürt heyetinin ulusal statü talebindeki ısrarlarını dikate alarak, Kürt heyeti de, Sovyet heyetinin bağımsız devlet için koşulların henüz oluşmadığı tespitten hareketle, karşılıklı geri adım atıp, Mahabad ve çevresini kapsa-

İran ordusu, Azerbaycan ve Mahabad özerk cumhuriyetlerine saldırarak, idamlar ve katliamlarla özerk statülerine son verir. Çok geçmeden İran meclisi, SB'yle yapılan ortak petrol çıkarma şirketi kurma anlaşmasını onaylamayarak iptal eder.

yacak bir ulusal özerklik statüsünde anlaşılır. Dönüşte, daha önce kurulmuş yurtsever demokrat KJK örgütü ile Irak ve Suriye Kürdistanı kökenli örgütler birleştirilerek, Gazi Muhammed'in başkanlığında, ulusal özerkliği program edinmiş İran-Kürdistan Demokratik Partisi (İ-KDP) kurulur. Sovyetler'in desteğiyle, Aralık 1945'te Azerbaycan Halk Cumhuriyeti, Ocak 1946'da Mahabad Kürt Cumhuriyeti (MKC)

[3] Kürtlerin Yakınçağ Tarihi, Tori, Doz Yay., 2006, s. 288

[4] Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi Cilt 4, İletişim Yay., 1988, s. 1346

ilan edilir. Anlaşmazlıkları gidermek için, Sovyetler'in arabuluculuğuyla iki özerk cumhuriyetin başkanları arasında 1946 Nisan'ında işbirliği anlaşması imzalanır.

Sovyetler, Kürtlerin bireysel silahlanmalarının önünü açar. İran jandar-masından alınan tüfeklerden 1200'ü gizlice Komel üyelerine daha önce dağıtılmıştır. MKC'nin kurulmasıyla birlikte, tüfek, makineli tüfek ve tabancalardan oluşan 5 bin silah yardımı yapılır. Müttefikler ve İran'la ilişkileri germemek adına, söz verilen

Her ne kadar uluslararası burjuva hukuk açısından Kızıl Ordu bölgede işgalci görünse de, gerçekte Kızıl Ordu Kürt ve Azeri halkının desteğine sahiptir. İşgalci olan, halkların iradesine rağmen katliam yaparak hakimiyetini sağlayan İran devletidir.

top ve tanklar gönderilmez, bunların yerine zırh deliciler ve fitilli gaz lambaları gönderilir. Ayrıca bir matbaa ve radyo istasyonu için teknik malzeme yardımı yapılır. 80 Kürt çocuğun SB'de eğitim görmesi sağlanır. MKC yıkıldıktan sonra da Sovyetler Kürt çocukların eğitimi için verdiği söze bağlı kalmaya devam eder.

SB'nin Sonraki Yaklaşımı

Savaşın bitmesinden sonra, ABD ve İngiltere'nin desteğiyle İran,

BM'de SB'nin askeri güçlerini çekmesi için süre verilmesini talep eder.

*"Bu süre dolup da İran Azerbaycanı'nda üslenmiş bulunan Sovyet kuvvetlerinde çekilme belirtisi olabilecek bir hareket görül-meyince, İngiliz Hükümeti 4 Mart günü Sovyetler Birliği'ne bir resmi protesto notası verdi. İki gün sonra da Amerika Birleşik Devletleri aynı yola başvurdu. (...) Olaylar bir bunalıma dönüşmek üzereydi ki, Sovyetler Birliği ansızın tutumunu değiştirdi. Birleşmiş Milletler'deki Sovyet Temsilcisi Gromiko, 26 Mart 1945'te yaptığı açıklamada, hesapta olmayan bir durum baş göstermediği takdirde, Sovyet kuvvetlerinin beş ya da altı hafta içinde İran'ı terk edeceklerini bildirdi. 5 Nisan tarihinde İran Başbakanı Kıvamussaltana ile Tahran'daki Sovyet Büyükelçisi İ.G. Sadçikof arasında, Sovyetler Birliği'nin en geç 6 Mayıs 1946 tarihine kadar İran'daki kuvvetlerini çekmeyi taahhüt ettiği konusunda bir anlaşma yapıldı."*⁵

İran ordusu, Azerbaycan ve Mahabad özerk cumhuriyetlerine saldırarak, idamlar ve katliamlarla özerk statülerine son verir. Çok geçmeden İran meclisi, SB'yle yapılan ortak petrol çıkarma şirketi kurma anlaşmasını onaylamayarak iptal eder. Her ne kadar uluslararası burjuva hukuk açısından Kızıl Ordu bölgede işgalci görünse de, gerçekte Kızıl Ordu Kürt ve Azeri halkının desteğine sahiptir. İşgalci olan, halkların iradesine rağmen katliam yaparak hakimiyetini sağlayan İran devletidir. SB ise

[5] Mahabad Kürt Cumhuriyeti 1946, W. Eagleton, Koral Yay., 1990, s. 172-173-174

uluslararası konjonktürün bütün zorluklarına göğüs gererek, halkların haklı davasının arkasında durarak bir çözüm bulmak yerine, esasen, atom bombasına sahip ABD'nin ve İngiltere'nin SB'ye karşı tehditlerine, yeni bir dünya savaşı başlatmaları tehlikesine boyun eğerek, Azeri ve Kürt halklarını, onların özerk yönetim statülerini, emperyalistlerin savaş tehdidi karşısında askeri güçle savunmayı göze alamaz. Baba Barzani'nin, İlhanzade aşiret reislerine durumu analizi de bu yöndedir: “*Aslında İran ordusu Kürtleri yenmedi, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri Sovyetler Birliği'ni yendiler.*”⁶

SB'nin bu tavrı, Rojhilat Kürdistan'ın bazı illeri İngiliz işgal bölgesinde olduğundan, Mahabad güçlerinin cumhuriyeti güneye doğru genişletmek için aradaki İran askeri güçleriyle savaşmasına desteksizlikte de yansır. Ayrıca SB, İran'ın işgale bahane olarak kullandığı bir gelişmeyi, yani yapılacak seçimlerde TUDEH'in parlamentoda etkinlik kazanacağını hesaba katmaktadır. Başbakan Ahmed Kıvamussaltana, 3 TUDEH üyesini 2 Ağustos'ta geçici bir süreliğine hükümete alarak manevra da yapmıştır. Bunların, SB'nin söz konusu geri adımını kolaylaştırıcı rol oynadığını geçerken belirtelim.

Bir Daha “Keşif”: Peşmergeler SB'de

Sovyetler'in Kürt ulusal sorunuyla ilişkilenişte ikinci önemli sıçrama eşiği 1951 yılıdır. Bunun yolu, Mahabad Kürt Cumhuriyeti'nin düşmesinden sonra Molla Mustafa

Barzani'nin önderliğindeki Kürt ulusal direnişçilerinin, İran askeri kuvvetlerine karşı savaşarak geri çekilmesi ve beş yüz kişiyle Sovyetler'e sığınmasıyla açılır. 1951 yılına kadar geçen ilk dört yılda, SB'nin mülteci peşmergelere yönelik uygulamaları ciddi sorunlar taşımaktadır. Son yedi yılda ise, SB'nin hem mülteci peşmergelere yaklaşımı hem de Kürt sorunuyla ilişkilenişi tamamen değişir.

Peşmergeler SB'ye geçtiklerinde, Soğuk Savaş gerilimi ve dengesinin temelleri atılmaktadır. SB'nin Kürt

Bakırov, Barzani'nin iradesini kıramayınca, onun başka bir sovyet cumhuriyetine geçme talebinden de yararlanarak, peşmergelerin 29 Ağustos 1948'de Özbekistan'a gönderilmelerini sağlar. Mültecilerin koşulları daha da kötüleşir.

sorunuyla ilişkilenişi ikirciklidir. Kürdistan'daki ulusal devrimci potansiyeli açığa çıkarmak ile emperyalizm ve bölge gerici devletleriyle kontrollü bir gerilim siyaseti izlemek arasında salınır. Peşmergelerin kabul edilişi ve maruz kaldıkları uygulamalar, bu çelişkili yaklaşımın yanı sıra, Azerbaycan ve Özbekistan Sovyet cumhuriyetleri yöneticilerinin milliyetçi yaklaşımlarının da izlerini taşır.

Peşmergeler, Azerbaycan'da kalmayı kendileri tercih etmelerine rağmen

[6] Agk, s. 263

men, Azerbaycan Sovyet Cumhuriyeti hükümeti tarafından baskı ve tehditle sınırlandırılmaya, iradeleri tabi kılınmaya çalışılır. Bakırov, peşmergelerin Sovyetler'de yürüttüğü faaliyetlerin durdurulması amacıyla İran'ın muhtıra vermesi, KGB şefi L. Beria'nın dostu Bakırov'u destekleyen raporlar hazırlatması ve Sovyetler'e davet edilen bazı Rojihat Kürdistanlıların "Sovyet ajanı" gibi kullanılması gerçeklerinden yararlanarak, Moskova'daki SSCB üst yönetimini etkilemeyi başarır.

Bu mektup Stalin'e ulaşır ve Mart 1951'de bir soruşturma heyeti oluşturulur. Soruşturma sonucunda Azerbaycanlı ve Özbekistanlı Sovyet yetkililerinin haksız olduklarına karar verilerek, Barzani'den "resmi özür" dilenir, peşmergeler bir araya getirilir.

Bakırov, Barzani'nin iradesini kıramayınca, onun başka bir sovyet cumhuriyetine geçme talebinden de yararlanarak, peşmergelerin 29 Ağustos 1948'de Özbekistan'a gönderilmelerini sağlar. Mültecilerin koşulları daha da kötüleşir. Küçük gruplar halinde dağıtılarak, birbirlerinden tecrit halde ve mecburi ikametgaha tabi tutulurlar. Gerek Özbekistan Komünist Partisi MK Sekreteri Yusufov'la Barzani'nin yaptığı görüşmelere, gerekse peşmergelerin zaman zaman çalışmayı

reddetmeleri, açlık grevleri ve oturma eylemleri yapmaları gibi çeşitli protestolara rağmen bir sonuç elde edemezler.

Bir yandan da, Barzani Stalin'e yaşananlarla ilgili mektuplar yazmaktadır. Bu onlarca mektubun ilkini SB'ye gelmeden 1945'te ve ikincisini 1947'de Sovyet dışişleri temsilcileri kanalıyla, diğerlerini Azeri ve Özbek hükümetleri veya posta kanalıyla gönderir. İlk ikisi dışında hiçbirisi Moskova'ya ulaşmaz. Bu durumu sezen Barzani, seyahat yasağı olduğundan, Moskova'ya giden bir Sovyet yurttaşı aracılığıyla bir mektup daha gönderir. Bu mektup Stalin'e ulaşır ve Mart 1951'de bir soruşturma heyeti oluşturulur. Soruşturma sonucunda Azerbaycanlı ve Özbekistanlı Sovyet yetkililerinin haksız olduklarına karar verilerek, Barzani'den "resmi özür" dilenir, peşmergeler bir araya getirilir ve yaşam koşulları düzeltilir, politik, ideolojik ve askeri eğitimleri için olanaklar sunulur.

Bu gelişme, Sovyetler'in Kürt sorununu yeni bir perspektifle ele almasının yeni momenti olur. Stalin'in ölümünden sonra, Kruşçev'in de içinde olduğu Sovyet üst yönetimi Kremlin'de Barzani ile görüşür. Barzani'yle gitgide daha sıkı ve merkezi düzeyde ilişki kurulur. Çalışmalarını Moskova'da yürütmesi için imkanlar sağlanır, akademiye alınır. Avrupa'da eğitim gören Kürt gençlerle görüşmesi ve mektuplaşmasına izin verilir, Kürdistan'da faaliyet yürüten komünist partilerin bazı yöneticileriyle görüştürülür. Özbekistan ve Ermenistan'da ağırlandır. Mülteci peşmergeler ve Sovyet Kürtlerinin



koşullarıyla ilgili bilgilendirilir, önerileri alınır. Erivan ve Leningrad'da Kürt Araştırma Merkezi açılır, Erivan Radyosu'nun Kürtçe yayını bir buçuk saate çıkarılır. Daha önce sınırlı da olsa yapılan Kürtçe müzik ve kültürel program yayınlarına, Kürt ulusal mücadelesinin sorunları başta olmak üzere politik yayınlar da eklenir.

Bu olgulardan anlaşılıyor ki, Moskova'daki SB üst yönetiminin 1951'e kadar Kürdistanlı Kürtlerle doğrudan teması yoktur. Kürt ulusal mücadelesine dair Sovyet politikasının belirlenmesinde Azerbaycan Sovyet Cumhuriyeti yönetimi etkilidir. SSCB Dışişleri Bakanlığı'nın 1947-51 arasında Kürt sorununa dair bir aktivitesi görülmemektedir. KGB, Bakırov'un yaklaşımlarına paralel raporlar hazırlayıp Moskova'ya gönderir. Azerbaycan yönetimi Kürtler üzerinde hakimiyet kurarak kendine bağlama eksenli milliyetçi saiklerle ilişkilendirir, Moskova'yı da bu doğ-

rultuda yönlendirir. Özbekistan'daki baskıcı politikalarda da Bakırov'un etkisi vardır. SSCB İçişleri Bakanı S. Kroglov'un Stalin'e sunulmak üzere hazırladığı 10 Şubat 1949 tarihli rapor da aynı çizgidedir. Hatta daha da ileri giderek, Barzani için "*siyasi olarak bilgisiz, okuma, yazması olmayan bir adamdır, (...) niyeti Kürt aşiretlerden bir şeyh devleti kurmak ve başkanı olmaktır*"⁷ gibi gerçek olmayan ve spekülatif iddialarla dolu, konunun önemini anlamaktan uzak bir içeriğe sahiptir.

1951'de kurulan soruşturma heyeti, bu gidişatı tersine çevirir. 1953'ten itibaren Sovyetler en üst düzeyde Barzani'yle görüşür. SB'nin Kürt sorununa yaklaşım ve Kürt ulusal mücadelesiyle ilişkilendirme düzeyi gelişmeye başlar. Ancak Kürt ulusal mücadelesinin Ortadoğu'da SB'nin etki alanını genişletmek için taşıdığı önemle orantılı olarak, pragmatizmle lekeli bir ilişki kurulur.

[7] Tarih Boyunca Kürtlerde Diplomasi Cilt 1, Faik Bulut, Evrensel Basım Yayın, 2015, s. 304

Sonuç

Kürt ulusal sorununda SB'nin politikası, Lenin ve Stalin'in söylediklerinin ötesinde bir anlama sahiptir. Bir devlet politikasıdır. Sovyet devlet çıkarları ile marksist-leninist ilkeler arasında çelişkiler ortaya çıkabileceğini gösterir. Zamanla devlet çıkarları baskın gelir. Zorluklar ve zorunlulukların baskısıyla atılan adımlar gitgide çizgileşir. Hem Türk burjuva ulusal mücadelesiyle ve kemalizmle ilişkilenişte, hem de Kürt ulusal kurtuluş mücadelesiyle iliş-

Ancak zamanla, Türk devletiyle kurulan işbirliği taktik olmaktan çıkar. 1925'te yeni bir anlaşma imzalanmasıyla, 1935'te de bunun on yıllığına yenilenmesiyle, Türkiye karşıtı hareketleri desteklememe tavizi bir çizgiye dönüştürülür.

kileniştir, 1921'den itibaren Sovyet devletinin çıkarları, ilkelerinin karşısına dikilir.

Türkiye'yle 1921'de yapılan anlaşmayı, Azerbaycan Sovyet Başkanı N. Nerimanov'un ısrarlı çabaları ve Lenin'in yönlendirmesiyle, Stalin'in başında bulunduğu heyet imzalar. İran ve İngiltere ile imzalanan anlaşmaların içeriğini Lenin'in bilmemesi mümkün değildir. Başlangıçta bu an-

laşmalarda taktik saiklere taviz verilmiş olduğu akla yatkındır. Ancak zamanla, Türk devletiyle kurulan işbirliği taktik olmaktan çıkar. 1925'te yeni bir anlaşma imzalanmasıyla, 1935'te de bunun on yıllığına yenilenmesiyle, Türkiye karşıtı hareketleri desteklememe tavizi bir çizgiye dönüştürülür.

Stalin, 1927'de Çin devrimi üzerine yaptığı iki değerlendirmede, karşılaştırmalı bir tarzda Türk ulusal mücadelesine ve kemalizme atıfta bulunur. Türk burjuvazisinin işgal karşıtı mücadelesini, "*Kemalistlerin güdük antiemperyalist devrimi*"⁸ olarak tanımlar. Ayrıca, "*karakteristik olan ise (...) gelişmesinin ikinci aşamasına, tarım devrimi aşamasına geçmeye teşebbüs dahi etmezsiniz, 'ilk adımda', gelişmesinin birinci aşamasında burjuva kurtuluş hareketi aşamasında çakılıp kalmış olmasıdır*"⁹ diyerek, onun burjuva demokratik devrime yönelmediğine dikkat çeker. "*Kemalist devrim, bir üst tabaka devrimidir (...) aslında köylülere ve işçilere karşı, evet bir tarım devrimi imkanlarına karşı yönelen, milli ticaret burjuvazisinin devrimidir*"¹⁰ dediğinde de, bu devrimin halkçı bir karaktere sahip olmadığını vurgular.

"Güdük antiemperyalist devrim", "burjuva kurtuluş hareketi" tespitleri tartışmalı olmakla birlikte, M. Kemal liderliğindeki hareketin karşıdevrimci yöneliminin ana unsurlarından biri vurgulanarak, "köylülere ve işçilere karşı" yöneldiği ifade edilir. Kürt

[8] Eserler Cilt 9, J.V. Stalin, İnter Yay., 1991, s. 206

[9] Eserler Cilt 10, J.V. Stalin, İnter Yay., 1992, s. 14

[10] Eserler Cilt 9, Stalin, s. 204

ulusuna ve ulusal topluluklara karşı da yöneldiğinin vurgulanmaması ise eleştiriyi hak eden önemli bir hatadır.

Stalin'in yaptığı değerlendirmeler, Sovyetler'in izlediği resmi çizgiden daha ileri bir noktada durur. SB dışişleri komiserliği ve bölge temsilcilikleri ile kimi Sovyet yayın organlarında, Kürt isyanlarına dair, kemalist iktidarın toprak reformu yönelimine karşı çıkarlarını tehdit altında gören feodal ağaların kışkırttığı isyanlar tespiti yapılır. Arazilerine el konularak Türkiye'ye sürülen Kürtlerin toprağının ağırlıklı Türklere ve muhacirlere verilmesine, "çekingen toprak reformu girişimi" yakıştırmasında bile bulunulur.

Bütün bunlardan şu sonuç çıkar ki, söz konusu Türkiye ve Kürdistan olunca, sadece Stalin'in ne söylediğine bakılarak SB'nin politikası anlaşılabilir. Sahada yaşanan pratiklere, dışişleri sözcülerinin ne söyleyip ne yaptıklarına ve resmi yayınlarda çıkan başkaca değerlendirmelere de bakmak gerekir. SB'nin Kürt politikası, Türk ulusal mücadelesi ve kemalizm değerlendirmesine göre şekillenir. Ulusal mücadeleye önderlik eden Türk burjuvazisi ve kemalizmde antiemperyalizm, antifeodalizm, devrimcilik ve ilerencilik görülür. Kürt ulusal ayaklanmaları karşı kutba konularak, aksi sıfatlarla tanımlanır. Bu tespitlerin altında yatan temel unsur, Sovyetler'in devlet çıkarlarıdır. Türk burjuvazisi Nazilere yanaşınca, SB'nin kemalizm değerlendirmesi tamamen değişir, "dostluk ve tarafsızlık" anlaşması rafa kaldırılır. Kürt sorunundaki devrimci dinamikler görülmeye başlanır.

TKP'nin Komintern ve SB'nin Kürt politikasını belirleme kudreti yoktur. TKP yöneticilerinin, esasen, Türk burjuva basınına tarayarak, bu politikanın içeriğini doldurmaya yarayan veriler toplamakta katkısı olur. Hem Komintern'in işleyişinde TKP'nin ciddi bir ağırlığa sahip olmaması ve hem de Komintern-SSCB ilişkisinin tarzı, TKP'nin istese dahi SB'nin Kürt politikasını değiştirmesini zaten imkansız kılmaktadır. Nitekim TKP'den Ali Cevdet'in Komintern VI. Kongresi'nde kemalizm

SB'nin Kürt politikası, Türk ulusal mücadelesi ve kemalizm değerlendirmesine göre şekillenir. Ulusal mücadeleye önderlik eden Türk burjuvazisi ve kemalizmde antiemperyalizm, antifeodalizm, devrimcilik ve ilerencilik görülür.

değerlendirmesine getirdiği itirazların tartışılmaksızın sessizlikle geçiştirilmesi bunun kanıtıdır. Komintern yürütmesinde yer alan TKP önderlerinin, kemalizm ve Kürt politikasında Sovyet devletinin çıkarlarını gözeten bir politikayı benimsedikleri ne kadar gerçekse, güçlü sosyal-şoven etkiler taşıdıkları da bir o kadar gerçektir. TKP, 1921 ve '26 programlarındaki demokratik özgürlükçü yaklaşımının tersine, Kürt ulusal sorununa pratikte sosyal-şoven yaklaşırsa, SB'nin devlet politikasını

gözetmesi ve kemalizme kuyrukçuluğunun sosyal-şovenizm üretmesi sonucu bu tavra düşmüştür.

Bugün, Kürdistan ulusal özgürlük devriminin sürdüğü koşullarda, Türkiye emekçi sol hareketi üzerinde yeniden nükseden sosyal-şovenizme

karşı mücadele ederken, geçmişte SBKP ve SSCB'nin bu pragmatik zaafalarını eleştirmek daha da önemlidir.

SBKP ve SSCB'nin revizyonist döneminde Kürt ulusal sorununa ilişkin politikasının eleştirisi de başka bir yazının konusu olsun.

